

אוצר "תהלות ישראל"

מדברי הגה"צ דתהלות ישראל שליט"א

מאמר "ויאמר אהרן חג לד' מחר"

בענין מצב הזמן [מאמר זה לא מעובד ולא הוגה ככל הצורך ואתכם הסליחה]

מאמר זה כבר הופץ לפני שנה ובכ"ז מגודל חשיבות הדברים שהם מאירים עינים ומבהירים השקפת התורה והמסורה וכמו שהעידו הרבה אנשים שבקריאתם מאמר זה נפתחו להם העינים להבין בהירות ההשקפה האמיתית שמואו ומתמיד, והם דברים הנוגעים ביותר היום בתקפתנו אלה אשר נעלמו מאד מעיני הדור הצעיר מגודל החושך שמכה עינים כמבואר בנביא שכך יהיה באחרית הימים, כמוש"כ (ישעי' ס' ב) "החושך יכסה ארץ", ועל כן בכדי לא למונע טוב מבעליו שהם בני דורינו הזקוקים וצמאים להבהיר להם את ההשקפה האמיתית שיאיר להם בתוך החושך הגדול החלטנו להפיצו בישראל עו"פ.

ואם לא יצא לפועל נמצא שהרי זה כהזכיר שם שמים לבטלה, וזה לא יתכן כי לא יאונה כך לאהרן קדוש ד', ועל כן בעל כרחנו למצוא איזה דרך לפרש שבאמת יצא מזה או שעתיד לצאת מזה חג לד' (באיזה אופן שהוא).

ב) צריך ביאור (בפסוק כ"ב) במה שענה אהרן למשה כאשר שאל אותו "מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה" שעשית להם את העגל, וענה לו אהרן "אתה ידעת את העם כי ברע הוא", צריך ביאור להבין תשובתו וכי מפני שהם כבר ברע מותר לסייע להכשילם בעוד עבירה, ומה שפירש רש"י (בפסוק ה') בשם המדרש (מ"ר ויקרא י' ג) שחשש שיהרגוהו כמו שהרגו את חור גם זה אינו מובן שהלא חטאו בעבודה זרה שהוא ביהרג ואל יעבור.

ג) בפסוק (כ"ה) "וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם" יש לדקדק על הלשון "פרוע" למה לא אמר לשון כי קלקל או השחית וכדו' וכמו שאמר ד' ית' "שחת עמך וגו'".

ומה שפירש רש"י ענין פרוע היינו שנתגלה שמצו וקלונו שמשמעותו הוא שזה הוא עיקר האסון שעליה הצטער משה רבינו צריך ביאור ואין ענין זה מובן כלל שהלא עצם החטא שעשו הוא אסון נורא וגדול הרבה יותר מהאסון שנתגלה קלונם.

ונוסף לזה אינו מובן כלל מה הכוונה לומר בכל הפסוק הזה וכי מה נפקא מיניה בזה שראה משה שאהרן עשה את

הנה בפסוקים שבפרשת העגל יש להתבונן בכמה תמיהות שצריכים ביאור, א) במה שאמר אהרן (שמות ל"ב ה) "חג לד' מחר" ופירש רש"י שלבו היה (שיהיה חג) לשמים כי היה בטוח שעד מחר יבוא משה (וכאשר יבא משה יהיה חג), וזה אינו מובן שהרי אדרבה כשבא משה וראה שנעשה העגל שבר את הלוחות ונעשה עבור זה אָבֶל גדול כמו שכתוב "ויתאבלו" ונקבע אותו יום של שבירת הלוחות (י"ז בתמוז) לאבל לדורות הבאים עד היום הזה, ועל כן צריך ביאור להבין מהו ענין החג שאליה כוון אהרן.

ומה שכתב רש"י שהיה בטוח שיגיע משה רבינו לפני שיגיעו להקריב לעגל ועל ידי כן יהיו נמנעים מלחטוא, (ומכיון שלא יחטאו אז יהיה באמת חג על חזרת משה רבינו ועל קבלת הלוחות שהוריד משה רבינו) גם בזה עדיין לא מתורץ כי מאחר שנעשה העגל וחשבו והתכוונו לעבוד לפניו אע"פ שלא עבדוהו בפועל הרי זה כאלו עבדוהו כי בעבודה זרה מחשבה הרי היא כמעשה.

ועוד יש להוסיף לפי מה שמבואר בזהר הק' פ' ויחי שרצונם של צדיקים הללו ובפרט כאשר מרומז רצונם בתורה הק' בודאי שהרי זה מתקיים ע"ש², ולפי זה יש להבין במכל שכן במה שלפנינו שמאחר שדבר זה שיהיה חג לד' לא היה רק רצון בעלמא אלא יצא גם בדיבור מפי אהרן ונכתב במפורש בתורה הק' (ולא רק ברמז) אם כן בודאי שהרי זה חייב להתקיים (ובפרט שהזכיר אהרן בזה את שם הויה ב"ה

וגו', וסוף כל סוף נענשנו על זה לכל הדורות וכמו שכתוב "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם", והיה זה עבירה בפרהסיא והרי חייבים למסור נפש על כל עבירה שבפרהסיא (דהיינו בפני עשרה אנשים מבני ישראל) מפני שנחשב חלול ד' וא"כ למה לא מסר אהרן נפשו שלא לעשותה.

והנה בגמ' (סנהדרין ז.) איתא שחשב אהרן שאם יהרגו אותו יהיה מצבם יותר חמור ולא יהיה להם תקנה וכמו שכתוב על הריגת הנביא זכריה "אם יהרג במקדש כהן ונביא" שעל זה חרב בית המקדש, לכן מוטב דליעבדו לעגל אפשר הויה תקנתא בתשובה, ע"כ בגמ', ע"ש, אבל עדיין לא מיושב על פי פשוטו של מקרא שאם כן למה עיקר תירוצו של אהרן חסר מן הספר, ועל כן יש להבין שבודאי יש כאן איזה רמז שבא הפסוק לרמז בפשוטו של מקרא בלשון זה דוקא ושלכן הושמט עיקר התשובה, וידוע מה שאמרו חז"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

^א הנה תיבת חג יש לה ב' פירושים לפעמים פירושו יום טוב ושמחה ולפעמים מתפרש מלשון עבודה בהקרבת הקרבנות (עי' פירש רש"י בפ' אמור בפסוק כ"ג ל"ט), וכמו שמפרש ברמב"ן כאן, אמנם עי' בתרגום אונקלוס ובתרגום (הנקרא) יונתן שפירשו הכוונה כאן מענין יו"ט ושמחה וכן הוא בספורנו ע"ש.

^ב בפסוק (מ"ט א) "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" וגו' וכתב שם שמאחר שרצה יעקב לגלות את הקץ ובפרט מכיון שהתורה הק' מרמז את זה אי אפשר שלא יצא לפועל רצונו של צדיק ועל כן בודאי שנאמר שם באלה הפסוקים גילוי הקץ אלא שנאמר בהסתר וברמז ולא בגלוי ומפורש, ע"ש.

^ג שהרי לעשות עבודה זרה לאחרים הרי זה בלאו כמו שכתוב (ויקרא י"ט ד) "ואלקי מסכה לא תעשו" וגו' והרי זה בכלל איזוריהו דעבודה זרה שהרי זה ביהרג ואל יעבור, ואפילו לפי שיטת הרמב"ן שכתב שלא כווננו לעבודה זרה ממש בכל זאת סוף כל סוף היה כאן איזה עבירה שעליה אמר ד' ית' לך רד פי שחת עמך וגו' "ויחר אפי בהם ואכלם"

ועוד יש דיוק בפסוק זה שפירש רש"י מי לד' אלי, וז"ל יבא אלי, ופירש בשפ"ח שם שלפירש רש"י הרי זה כאלו חסר בפסוק תיבת "יבא", ויש להבין למה חשך התורה תיבת זו ולא כתב בפירוש "יבא" אלי, ובודאי שיש בזה איזה רמז וצריך ביאור.

ואפ"ש לתרץ וליישב כל הקושיות והדקדוקים על פי מה שנקדים מה שכתוב בזוהר הקדוש (בפרשת כי תשא דף קצא:): להסביר הענין למה עשה אהרן העגל, וביאר כך שהנה הערב רב היו חונים מחוץ למחנה כי ענני הכבוד היו מיוחדים רק לבני ישראל והם היו חוץ לעננים מאחורי הכלל ישראל, ובסוף הארבעים יום כשמשה רבינו לא ירד וחשבו שהוא כבר נסתלק אזי הרימו הערב רב את ראשם ו באו ואמרו לאהרן הכהן כך, או שתכניס אותנו לתוך המחנה יחד עם כל בני ישראל ונהיה כולנו עם אחד ונהיה גם אנו נכללים עמכם, ואם לאו אז לפחות תן לנו איזה עבודה זרה שילך לפנינו כמו שיש לכם הקב"ה שהולך לפניכם, אז אמר אהרן ח"ו שישתתפו ויתחברו לעם הקודש שלא יטמאו את עם הקודש ועל כן טוב הוא להפרישם מהכלל ישראל ויהיו לבדם עד שיבא משה, ולכן עשה את העגל וכוונתו היתה לטובה שלא יקלקלו את כל בני ישראל, ע"ש, היוצא מדברי הזוהר הק' הללו שהטעם שאהרן עשה להם את העגל היה כדי שיהיה להם עבודה זרה' שלהם ולא יתחברו עם בני ישראל ולא יקלקלו אותם, ע"כ.

וי"ש להוסיף לזה שע"י שהיה להם עבודה זרה ועבדו אותה על ידי זה נתגלה לעיני כל נבלותם ורקבונם והשחתתם של הערב רב (שהם עובדי עבודה זרה), וזה גרם שכבר לא היה לשום בר ישראל הוא אמינא להתחבר ולהתערב עמהם' או

זה ועוד שהרי זה כבר מבואר לפני זה בפסוק מה ששאל משה לאהרן ומה שענה לו, ועל כן ענין זה צריך נגר ובר נגר דלפרקינה.

ד) צריך להבין משמעות לשון הפסוק במה שאמר "כי פָּרְעָה אהרן לשמצה בקמיהם" שמשמעות הלשון הוא כאילו שאהרן גילה את חרפתם בכוונה זו כדי שיהיה לשמצה בקמיהם דהיינו לכל שונאי בני ישראל הקמים עליהם שיהיה להם במה להשמיץ ולבזות את בני ישראל, ובודאי שאין זה הכוונה וא"כ למה נכתב פשוטו של מקרא בלשון שמשמע כך.

ועוד יש לדקדק על לשון "בקמיהם" כי לפי פירש רש"י שהכוונה שעל ידי זה יהיה להשונאים במה להשמיץ ח"ו את בני ישראל א"כ היה לו לומר "ל"קמיהם אבל לשון "ב"קמיהם משמעו להשמיץ את קמיהם, וכל זה צריך ביאור. והנה לפי דרכו של הרמב"ן בפרשה זו של העגל ישנו תירוץ לרוב קושיות הללו וכמו שמבואר ברמב"ן ע"ש, אמנם לפי דרכו של הזוהר הק' בפרשה זו (מובא לקמן בסמוך) אינו כן, ולכן בודאי עוד אופן לתרץ כל הפסוקים האלה וכאשר יתבאר בהמשך הדברים בס"ד.

ה) יש לדקדק במה שאמר משה רבינו (בפסוק כ"ו) כאשר רצה לאסוף את כל אלה שנשארו מסורים לד' קרא ואמר מי לד' "אלי", שיש להבין למה לא אמר מי לד' לפתח אהל מועד שזה היה המקום המיועד להתאסף לפני משה רבינו וכמו שכתוב (במדבר י' ג'), שכאשר יתקע משה רבינו בחצוצרות לאסוף אליו העדה כתוב שם) "ונועדו אליך כל העדה אל פתח אהל מועד".

משתחיים לבול עץ וכדו', אמנם ב' מכשפים הם עשו שיהיה בו חיות ובה היה שונה משאר עבודה זרה והיה גם מדבר כדאי' במדרשי חז"ל שהיה אומר אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך וכו', ומזה נתפעלו חלק מבני ישראל ונתפתו אחריו, וזה מה שאמר אהרן למשה לא ידעתי שַׁיִצָא העגל "הזה" (ולא אמר סתם לא ידעתי שיצא עגל) כי בודאי ידע וכוון לזה שתצא צורת העגל אבל לא "הזה" דהיינו כזה עם חיות ודבור וכו', "לזה" לא כוון ולא ידע שַׁיִצָא דבר כזה, ולולי שהיה לו חיות ודבור לא היו בני ישראל נמשכים אחריו כי כבר התרגלו לא להיות נמשכים לסוג עבודה זרה רגילה שהכירו עד עתה, ולכן אם היה יוצא עבודה זרה רגיל בלי חיות היה מתקיים אז כוונת אהרן שהיו בני ישראל נפרדים מהערב רב לגמרי.

מה שאין כן לפני זה שהיו הם נספחים ונחשבים לחלק מהכלל ישראל, כמו שיש לראות ממה שכתוב בזוהר הק' ריש ויקהל שמתחלה היו מקבלים גם מהם נדבה להמשכן ואחרי שהכשילו את בני ישראל בחטא העגל הפריד משה רבינו את בני ישראל מהם, וזהו פירושו של ויקהל וגו' כלו' שהקהילם לבד להיותם נפרדים מהערב רב ולא קבלו מהערב רב לנדבת המשכן ע"ש, הרי לנו שלפני חטא העגל היו מצרפים אותם להיותם חלק מהכלל ישראל, ולכן אחרי שראה אהרן שרצו להרים ראשם להיותם במדרגייה שוה לשאר כל בני ישראל חשש שיתחברו אליהם מבני ישראל ומכיון שראה רקבונם והשחתתם שבלבם שאמרו שאם לא יתנו להם להיות שוה עם כל בני ישראל אזי הם רוצים לעבוד עבודה זרה לכן היה מפחד שיהיו גם נשפעים מהם וילמדו ממעשיהם ח"ו, לכן ראה אהרן חובה להפרידם מבני ישראל באופן זה שיהיו ניכר השחתתם שהם עובדים עבודה זרה וכמבואר בפנים.

והנה יש להקשות מאחר שבודאי גם מתחלה הכיר ד' ית' את הערב רב וידע מתחלה שברע הם וזיקו לבני ישראל, א"כ למה לא הפרידם ד' ית' מתחלה מבני ישראל אפילו לפני חטא העגל בזה שלא יהיה להם זכות להשתתף בנדבת המשכן, וי"ל כי היה צריך שיהיה נעשה

ד כי כלפי משה רבינו לא יכלו להעניז כי הרי הוא עשה אתם חסד גדול בלפנים משורת הדין שקבלם בשעת יציאת מצרים על אחריותו בלי ציווי מאת ד', ומשה רבינו סבל מהם הרבה כי כל פעם שבני ישראל היו מתלוננים על ד' ועל משה ואהרן היו הם אלה שגרמו את זה וקלקלו גם את בני ישראל, ולכן היו בהכרח כנועים ובושים להרים ראש ולבקש ממשה להעלותם להיותם שווים במעלה עם כל הכלל ישראל.

ה' וז"ל הזוהר הק' שם, תא חזי כל ענני יקר (הכבוד) דאזלו במדברא לא הוו חפיין (מכסים) אלא לבני ישראל לחודייהו, וההוא עננא דיקר דכתיב וה' הולך לפניהם יומם אזלא לקמייהו, ואלין ערב רב וכל אינון בעירי עאנין ותורין (והצאן והבקר) הוו אזלו לבר ממשרייתא לבתרייתא (מחוץ למחנה לבסוף) ... עד השתא הוו אתכפיין (היו נכנעין) אינון ערב רב, והשתא קמו (ועתה שמשה רבינו לא הגיע הרימו ראשם) ובעו עובדא לאתקפא (ורצו לחזק) לסטרא אחרא אמרו או נהא כלנא עמא חדא ונהוי בכללא עמכון או יהא לן מאן דיהך קמנא כמה דיהך אלהכון קמיכון (או נהיה לעם א' אתכם או יהיה לנו אלקים אחרים שילכו לפנינו כמו שד' הולך לפניכם), אמר אהרן ח"ו דאלין ישתתפון בעמא קדישא למהוי כלא כללא חדא ולא תעיבון (שלא יטמאו) עמא קדישא בעמא דא כללא חדא (להיות לעם א' עם הערב רב), אלא טב איהו לאתפרשא לון מגו עמא קדישא עד דייתי משה (טוב להפרישם מעם הקדוש עד שיבא משה) ואהרן לטב אתכוון (כוון לטוב במה שעשה) וכו', עכ"ל.

י' הנה בדברי הזוהר הק' הללו מבואר שאהרן עשה להם העגל בכוונה תחלה כדי שיהיה להם זה לעבודה זרה, ולכאורה הרי זה סתירה למה שכתב רש"י בפסוק (כ"ד) "ואשלכהו באש ויצא העגל הזה" שאמר אהרן למשה לא ידעתי שַׁיִצָא העגל וַיִּצָא, עכ"ל, אמנם גם בפסוק משמע בפירוש שעשהו אהרן בכוונה תחלה שכתוב "ויצר אותו בחרט ויעשהו עגל מסכה", אך באמת אין כל זה סתירה לדברי רש"י כי יש לפרש באופן זה שאהרן רצה לעשות להם עבודה זרה רגילה שיהיה פסל בלי חיות כמו שאר כל האלילים בדרך כלל שהם

שהם הערב רב להרחיקנו מדרך ד' ח"ו ובזה שנתגלה קלונם ושמצם נוכל לגונן על כל הכלל ולהצילם שלא יהיו נמשכים אליהם.

ולאמור יובן גם שלא בא הכתוב לומר שהאסון שקרה היא החרפה והשמצה נגדינו אלא שהפסוק בא להמליץ על אהרן ולהגן על כבודו שלא נחשוב שרצה להגן על עצמו שלא יהרגוהו ומפני זה גרם לנו נזק כזה שיצא מה שיצא, אלא נדע שכוון בכך לפעול לטובתנו להפרידנו ולהצילנו מהערב רב (וגם פעל את הטובה על כל פנים על העתיד להצילנו מהערב רב, כמו שיתבאר בס"ד בהמשך הדברים), והמכשול והנזק שיצא אז לשעתו היה רק ע"י ב' המכשפים מהערב רב (כנזכר בהערה ו').

וזה מה שמספר לנו הפסוק שכאשר שמע משה רבינו מאהרן טעמו למה עשה את העגל שזה היה לגלות קלונם ולהציל בזה את כל הכלל אזי הבין משה את הטובה הגדולה מה שפעל אהרן במעשיו כי הגילוי הזה אע"פ שלא פעל בשעתו ע"י שקלקלו ב' המכשפים בכל זאת ישאר הטובה שפעולת אהרן לדורות העתידים להגן על הכלל ישראל נגד הערב רב כמו שיתבאר בהמשך הדברים בס"ד.

וענין זה שעשה אהרן כאן, מצינו שכך עשה גם אליהו הנביא זל"ט (מלכים א' י"ח כ"א) כאשר רצה להרחיק את בני ישראל מלכת אחרי הבעל אמר לבני ישראל "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים ואם ד' הוא האלקים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו" ולכאורה הרי זה תמוה שיוציא אליהו הנביא דבר כזה מפיו לאמר לאלה שהם מבני ישראל כדבר הזה שילכו אחרי הבעל.

במה שאמר "העם" אפשר לפרש הכוונה על הערב רב שהם היו בעצם רע והם הנקראים "עם" ולא בני ישראל ולכן בכדי שלא יזיקו לבני ישראל היה הכרח להרחיקם באופן זה כנ"ל, ועוד יש לפרש שכוון בתיבת העם גם על ההמון עם מבני ישראל שגם הם היו במצב "רע" (ולכן היו גם כן נקראים "עם") ולכן היו בסכנה להיותם נמשכים אחרי הערב רב אמנם עתה שנתגלה קלונם של הערב רב שהם עובדי עבודה זרה כבר לא יתערבו בני ישראל עמהם אפילו פשוטי העם.

אחרי שנתבאר הענין כאן ראיתי מה שכתב הכלי יקר (שם כ"ה) וז"ל, אתה ידעת ברוח הקודש שעליך כי ברעה המה חושבים תמיד, על כן אמרתי כי טוב לגלות על החוטאים כדי שיהיו לשמצה בקמיהם לפרסם קלונם ברבים, עכ"ל, ופירושו זה דומה להדרך שנתבאר כאן שהיה כוונת אהרן להשמיץ את הערב רב אמנם לא ביאר הכל"י כל הענין באופן שנתרחב ונתבאר כאן, וע"ש שהביא מדברי חז"ל (יומא פ"א:): שאמרו "מפרסמים את החנפים מפני חילול השם" וע"ש איך שפירש דברי חז"ל הללו, ואפשר לפרש כאן עוד על פי דרכו של הכל"י באופן זה שהיה אהרן מפחד שאם הוא לא יעשה להם מבוקשם ישפיעו על כל בני ישראל להתלונן למרוד כמוהם (וכמו שכבר הכשילו את כל בני ישראל כמה פעמים) ואז יהיה חלול ד' נורא ולכן הזדרז אהרן לעשות להם העגל תיכף ומיד טרם יתפשט קלקולם אצל כל בני ישראל ועתה כאשר יראו בני ישראל את קלקולו של הערב רב טרם נתפסו למחשבה רעה כזאת בודאי יקנאו כולם קנאת ד' וימחו בידם ויצאו למלחמה נגדם נמצא שבזה הסיר השמצה מכל בני ישראל כי נתגלה עתה בפרהסיא שאלה הם העושי רע ולא כל בני ישראל הם העושי רע.

ותיבת "וירא" פירושו מלשון הבנה כמו שפירש רש"י ריש פ' וירא (על הפסוק "וירא וירץ לקראתם" שפירושו שהתבונן והבין) וכמו כן כאן פירושו שהבין, או יש לפרש לשון וירא (כמו שפירש רש"י בפ' מקץ מ"ב א') שראה באספקלריא של קודש.

לקבל שום השפעה מהם ח"ו, ולכן הסכים לעשות להם עבודה זרה כדי שעל ידי כן יתגלה קלונם ורקבונם ויראו כולם שהם עובדי עבודה זרה.

ובזה יתורץ קושיא (ב) מה שאמר אהרן "אתה ידעת את העם כי ברע הוא" שכוונתו לומר למשה רבינו "אתה ידעת את העם" כי ברע הוא" היינו לומר שבקל היו מסוכנים להמשך אחריהם ולכן היה צריך לעשות להם העגל (שבזה יתגלה קלונם) כדי להבדילם ולהפרידם מהם שלא ימשכו אחריהם, וממילא מתורץ למה לא מסר נפשו שיהרגו אותו כי רצה להציל את כל הכלל ישראל מצפרי הערב רב הארורים ומסוכנים להכלל ישראל.

ובמה שנתבאר שכוונת אהרן היה להפריד את כל העם מהערב רב שלא יתערבו אתם ולא יהיו נמשכים אחריהם ומושפעים מהם יתורצו גם קושיא (ג) (וד) שנתקשינו בלשון הפסוק "כי פָּרַע אהרן לשמצה בקמיהם" שמשמעו שהשמצה יהיה בקמיהם ולא בבני ישראל, וכמו כן מה שמשמע שעשה זה בכוונה שיהיה לקמיהם מה להשמיץ, וכן מה שמשמע שעיקר האסון היה מה שנעשו לשמצה וכו' (ועוד שאין מובן מה שבא ללמדנו בכלל בפסוק זה), ולפי האמור יש לפרש שאין הכי נמי לכך כוון באמת אהרן שמי שירצה לעמוד בפרץ למנוע התערבות בני ישראל עם הערב רב שהם (דהיינו הערב רב) הקמים עלינו ורוצים להשפיע עלינו ח"ו, עתה יהיה לו במה להשמיץ אותם כי יזכיר את מעשה העגל שעשו ובזה נתגלה שהם עובדי עבודה זרה ובזה ישמיצם^ט בעיני בני ישראל הכשרים ועל ידי זה לא יתערבו ולא יתחברו אתם, וזה הפירוש לשמצה בקמיהם שיהיה לנו במה להשמיץ ולגלות חרפתם ורקבונם של הקמים נגדינו

מכח בני ישראל מקודם אתרעותא דלתתא בענין זה של הפירוד והיינו שיפרידו וירחיקו עצמם מהם בלבם, ולכן רק אחרי מעשה העגל אחרי כשלונם וחזרתם בתשובה על זה הגיעו בני ישראל להשגה זו שאי אפשר להתחבר אליהם ועשו באמת הרחקה והפרדה מהם בלבם, ולכן מכח אתרעותא דלתתא רק אז צוה ד' ית' למשה להפרידם מבני ישראל ולא לקבל מהם לנדבת המשכן כדאי' בזוהר הק' הנ"ל.

ומזה יש ללמוד מוסר השכל שכאשר מוכרח האדם לדבר עם מי שאסור להתחבר אליו והוא ירא ומפחד שלא יהיה נעשה על ידי כן בהכרח איזה התחברות אליו, אזי חוץ ממה שיש לו להתפלל לד' שישמור עליו, בנוסף לזה יחשוב (לפני שמתחיל לדבר אתו וכן בשעת הדבור אתו וששומע אותו) שאינו רוצה להתחבר אתו ויחשוב שהננו מרחיק עצמו בלבו ממנו, ואחרי אתרעותא דלתתא זו מבחינתו יוכל לקבל השמירה מלעילא.

וכן הוא בכל ענין רוחני שהאדם רוצה (וצריך) לקבל צריך שיעשה בעצמו מקודם התעוררות בלבו לזה וגם איזה פעולה כשאפשר מעין הדבר ההוא ובזה נעשה לו כלי לקבל את הדבר, וכן מצינו גם בקריעת ים סוף שאע"פ שזה היה מיועד לבא כמו שכבר אמר ד' ית' למשה רבינו לפני זה "ואכבדה בפרעה" וגו', וכמו כן עוד מלפני זה בשעת בריאת העולם כבר היצנה הקב"ה שהים סוף (כשברא את המים) תבקע לבני ישראל בשעה שיצטרכו לעבור בים סוף, עם כל זה היה צורך שיעשו מעשה מעין זה להוכיח בטחונם בד' שייבקע להם את הים וליכנס בתוך הים במסירת נפש וזה מה שעשה נחשון שקפץ לתוך הים עד צוארו במים וכו' כדאיתא בחז"ל.

וכן הוא גם בכל ענין של יצר הרע שנאחז אצל האדם והוא מרגיש שאינו יכול לעמוד נגדו ולכן הרי הוא מבקש ומפציר בתפלה לד' שיסיר ממנו אותו נסיון והיצר הרע, יש לדעת שגם עליו לעשות מצדו כפי יכלתו ואע"פ שהוא יודע שלא יוכל לעשותו בכחו לבד עם כל זה יעשה בעצמו מה שיש ביכלתו כמו שעשה נחשון ועל ידי כן יהיה לו כלים לקבל השפע שישפע לו ד' ית' את המבוקש.

וכבר לא יהיו בני ישראל נמשכים אחרי הערב רב ולא יתקלקלו עוד על ידם ומהיום והלאה ישארו בני ישראל הכשרים סולת נקיה כרצון ד' ית' ומטרתו מתחלת הבריאה, ועל דבר זה ראוי לעשות באמת חג גדול כי זה ישועה והצלה לבני ישראל לא פחות משאר הישועות שנצלנו מסכנת מוות ובשבילם נתן לנו ד' ית' החגים והמועדים, וכמו כן הוא בזה שניצלנו ממיתה רוחנית שעל ידם ועל זה ראוי לעשות חג ויותר מעל מה שנצלנו ממות גשמי שהרי גדול המחטיאו יותר מההורגו, ובזה יתבאר כוונתו של אהרן שהכריז שיהיה חג לד' מחר כי הרי זה חג גדול לד'.

והנה החג הזה היה מתקיים אם החוטאים היה רק הערב רב (ולא מבני ישראל) כי אין עלינו להצטער ולהתאבל על כשלונם בחטא כי לא עתה נכשלו אלא הם היו מקולקלים בלבם כבר מלפני זה אלא שעתה יצא קלונם ושמצם בגלוי ובזה לא נגדל יותר הקלקול אלא אדרבה נפחת כי מעתה לא יקלקלו גם את אחרים מבני ישראל ולכן הרי זה שמחה וחג לנו¹⁰, אמנם מאחר שבעוה"ר בסופו של דבר כאשר ביום המחר הקדימו הערב רב עוד לפני שירד משה להקריב אל העגל ועשו רקודים ומחולות ואז הצטרפו אליהם¹¹ גם חלק מבני ישראל לטעות אחרי העגל¹² וגם שאר כל בני ישראל כולם נכשלו במה שלא מחו בעוברי עבירה¹³ ועבור כך נחשב

אמנם הענין הוא להראות לנו וללמדנו שכאשר ישנם בין הכלל כאלה שהם מהססים לא שלימים באמונתם אך ורק בד' אלא הם עובדים גם לעבודה זרה ופוסחים על שתי הסעיפים, עדיף שיעזבו את ד' וילכו לגמרי אחרי העבודה זרה כי כך לא יהיו אחרים מבני ישראל נשפעים מהם ונמשכים אחריהם¹⁴ כי רק כך יהיו ניכרים שאין להם חלק באלוקי ישראל והם עובדי עבודה זרה ככל הגוים אשר סביבותינו ולא יעלה על דעת שום בר ישראל להתחבר עמהם, מה שאין כן כאשר הם עדיין מעורבים עם בני ישראל כי הם באים גם לעבוד את ד' הרי זה סכנה גדולה שלא יהיו נמשכים אליהם מבני ישראל ויתחברו אתם ויעשו גם הם כמעשיהם, על כן מוטב יאבדו הערב רב לגמרי מבני ישראל ויהיה המחנה הנשאר לפליטה להשאר נקי וזך עם ד' ית', ועי' מה שכתוב בתנא דבי אליהו (...) שעיקר מטרת ד' ית' בבריאת עולמו הוא להוציא מתוך כל אנשי העולם עוגה (כלו' קבוצה) א' קטנה שתהיה סולת נקיה וברורה מכל סיג ופסולת, ע"ש.

ומעתה יתורץ היטב גם מה שאמר אהרן "חג לד' מחר", שכוונתו היה שיהיה חג על זה שנעשה עכשיו הפרדה ובידור והגנה לכל הכלל ישראל כי מאחר שיתגלה קלונם של הערב רב על ידי כן יהיה נבדל הפסולת המוץ והתבן מבני ישראל

צורבא מרבנן דשלים מסכת' עבידנא יומא טבא לרבנן, ע"כ, כי זה מעודד גם לשאר התלמידים לעשות כן, ובזה יובן הענין שהגדילו בזה תלמידי הבעש"ט להרבות בשמחה של מצוה ברבים ובפרהסיא כדי למשוך את העם לעבודת ד' ית' בשמחה.

¹⁰ עי' אור החיים הק' (בפסוק ד' בסוה"ד) שכתב וז"ל, בהכרח לומר שחלק מישראל טעו אחריו... מאומר "הרגו איש את אחיו... ואיש את קרובו" עכ"ל ומכל השבטים היו מקצת אנשים שטעו אחריהם, חוץ משבט לוי שלא טעה אפילו א' מהם כמבואר ברש"י (כ"ו) והוא מהגמ', וזה מעיד שכל השבט היו חזקים ביותר ביהדותם ולכן לא היה שום יוצא דופן מתוכם.

¹¹ הנה לכאורה היה עליהם למחות רק נגד אותו חלק מבני ישראל שנתפסו עם הערב רב אבל נגד הערב רב עצמם לא היה חיוב למחות כי מאחר שנתגלה שרוצים לעבוד עבודה זרה הרי הם כבר נפקעו מלהיות בכלל "עמיתך" ומלהיות חלק מבני ישראל כמו כל העכו"ם ועוד שהרי ראו שאהרן היה מסייע בידם לעשות להם עבודה זרה ובפרט לפי כוונתו שזה היה לטובת בני ישראל כמבואר לעיל, וא"כ לכאורה לא היה להם למחות נגד זה אמנם יש לומר שבכל זאת היה להם למחות נגד הערב רב עצמם מפני ב' טעמים.

(א) על מה שעשוהו תוך המחנה וכמש"כ (פסוק י"ז) "קול מלחמה במחנה" ועוד כתוב (שם י"ט) ויהי כאשר קרב אל "המחנה" וירא את העגל והמחולות וגו', ואע"פ שאהרן נתנה להם בכל זאת היה להם לעשותה מחוץ למחנה (במקומם של הערב רב) ולא בקרב כל ישראל, כי גם אם היתה נעשית במקומם של הערב רב (שהוא מחוץ למחנה) היה נודע הדבר לבני ישראל והיה יוצא המטרה שיתפרדו בני ישראל מהם, אמנם כאשר נעשה בפומבי ובפרהסיא תוך המחנה (והם סוף כל סוף היו נחשבים עד עתה כחלק מהכלל ישראל לכן) היה בזה חלול ד' גדול כאשר ראו כל העולם שמרדו בד' לעיניהם ולא היה אכפת להו לחוס על כבוד ד' שמתבזה.

והרי זה דומה למשל כאשר באים אנשים זרים למדינה אחרת ועושים מרידה ובזיון למלך של המדינה ההיא או אפילו כאשר רק ממליכים עליהם את המלך של מדינתם לעיני כל שבדאי היו אנשי המדינה שאכפת להם על כבוד מלכם עושים מלחמה עם הזרים האלה והיו מגרשים אותם מהמדינה, ואם לא היו עושים כך היה המלך מתאכזב מבני מדינתו מאד כי הרי זה מוכיח שאינם מסורים אליו כלל, (ועי' הערה י"ח מ"ש שם מהספורנו), ועל כן היה להם לבני ישראל למחות אפילו אם החוטאים היו רק הערב רב לבד (על מה שעשאוהו תוך

¹² ועוד יש להבין שכאשר פוסחים על שתי הסעיפים זה נחשב באמת כשמד מכיון שאין אמונתו מוחלטת אך ורק בד' ואינו מאמין שאפס זולתו אלא מאמין גם בשיתוף של עבודה זרה בזה נעשה מנותק מנשמתו ומד' ומלהיות מחלק ד' עמו ונחלתו, על כן מכיון שהרי הוא בין כך כבר בפנימיות לבם מנותקים מד' ומתורתו הקדושה עדיף שיתנתקו גם בחיצוניות לבם ולא יעבדו את ד' כלל לגמרי וכמו שאמרו מצוה לגלות את החנפים, וזה מה שיהיה נעשה לפני הגאולה השלימה שכל אלה שהם רקובים בלבם יגלה ד' את קלונם ורקבונם לעיני כל ע"י שהם יגיעו למצב כזה שכבר לא יוכלו לעצור את רקבונם בפנימיות לבם כמו עד אז והיו כמו מוכרחים וכפויים (מכח יצרם הרע) לגלות בעצמם את קלונם, ועל ידי כן יתרחקו ויתנתקו מהם ומהמונם כל אלה שהם מסורים באמת לד' ותורתו וזה יהיה הבידור שמבואר בספה"ק שיהיה בזמן שלפני הגאולה השלימה בב"א.

¹³ אחרי שבארנו הענין באופן הנזכר בס"ד, האיר ד' לפני עינינו את התרגום (הנקרא) יונתן שפירש כעין דברינו וז"ל חגא דהש"ת... מחר מנכסת קטול (משחיתת מיתת) בעלי דבבוי (שונאיו של ד') דכפרין (שכופרים) במאריהון (בד') עכ"ל, (והיינו כמש"כ באבוד רשעים רינה, פירוש יונתן שם), והרי זה כעין דברינו שכוונת השמחה והחג הוא על שנאבדו השונאי ד' והכופרים בו.

¹⁴ ועי' מה שכתב האור החיים הק' (שם כ"ט) על הפסוק "ולתת עליכם היום ברכה" בא"ד וז"ל, יכוון לומר... שהחסרון שנחסר על ידכם (ע"י שבט לוי שהרגו ג' אלפי איש מבני ישראל) אינו קרוי חסרון אלא אדרבה ברכה גרמו במעשיהם, והרי זה דומה לאילן שזומרין אותו להצלחתו בהסרת ענפים הרעים... ועוד שהיה מציאות שזולת זה תדבק הרעה לכל ישראל ובאמצעות זה שב ד' מחרון אפו, עכ"ל, והרי זה גם כן בדרך דומה להדרך שנתבאר כאן בפנים.

¹⁵ אבל ביום הראשון אע"פ שהערב רב אמרו אלה אלקיך וגו' וניסו למשוך את בני ישראל להחטא בכל זאת לא נשפעו מזה בני ישראל כלל (אפילו במחשבתם) ולא התכוונו להקריב ביום המחרת להעגל אלא הערב רב לבד, אבל למחרת בשעה שהקריבו הערב רב להעגל וישבו לאכול ושתו ולצחק ורקדו מגודל שמחתם אז נמשכו גם החלשים מבני ישראל, וידוע מה שאמרו חז"ל "גדולה לגימה שמקרבת" וכו', ופשוט הוא הדבר מצד טבע האדם ששמחה וריקוד מושך את העם, ויש ללמוד מזה לגבי מדה טובה מרובה כמה שמחה של מצוה כחה גדול למשוך את העם לצד הטוב*.

* ובזה יש להבין מה דאיתא בגמ' (שבת קיח: קיט.) שאמר "יתתי לי דכי חזינא

בחטא העגלכא.

התשובה לקושיא זו היא כי אע"פ שלפי מראית העין היה נראה כך בשעתו (שיצא רעה גדולה) אבל לפי האמת הוא אחרת שכאן נתגלה חולשת כל הכלל שבקל הם נתפסו לקלקול גדול כזה, ולכן אם לא היה יוצא אסון זה עתה ולא היה נעשה הבדלה זו שנעשה עתה בינם לבין הערב רב והיו ממשיכים להיות מאוחדים עם הערב רב, אזי עם הזמן מתחברים אליהם יותר ויותר ואז בהמשך הזמן היו משפיעים עליהם קלקול בלב עד שבזמן מן הזמנים היה קורה אסון יותר גדול מזה (ויתכן שאז היו בני ישראל עצמם עושים את העגל) והיה בזה מעוות לא יוכל לתקון, ומכל שכן אם זה היה יוצא לפועל בזמן שכבר לא היה משה רבינו בחיים אתנו שיתקן את המעוות כמו עתה שנעשה תקון ותשובה גדולה על ידו, ולכן אע"פ שאהרן בעצמו חשש שהיה לו חלק (שלא בכוונה) בהקלקול (ועל זה עשה תשובה תמיד) בכל זאת עשה זאת, ועל פי האמת יצא על ידו רק טובה (א) שהציל את הכלל מחטא יותר חמור (ב) שנעשה תקון על החטא ע"י משה רבינו.

להם כאלו גם הם חטאו בחטא העגל עצמו וכמו שמבואר בחז"ל (שבת נד:): שכאשר היה לו לאדם למחות בחטא ולא מחה נחשב כאלו הוא עצמו עשה אותה עבירה¹, ולכן היה הקטרוג על כל הכלל כמבואר במפרשים הראשונים (שם)². על כל פנים עיקר הסיבה שבעבורה נתהפכה מחג לאבל ולא יצא לאור אז בזמנו כוונתו הטוב של אהרן היה מפני המכשול שהיה כולל רוב רובה של כל הכלל (חוץ משבט לוי³ שהיו מיעוטא דמיעוטא) והוא שלא מחו בהעוברי עבירה ועל זה נענשו כללות ישראל שכולל גם כל הדורות העתידיים וכמו שכתוב וביום פקדתי ופקדתי עליהם חטאתם⁴, ובזה שלא מחו נפלו והפסידו את עטרותיהם וכתריהם שקבלו מסיני ועל כן שבר משה רבינו את הלוחות ולא מסרם לבני ישראל כי לא היה שייך לתת להם את הלוחות והתורה הק' במצב כזה ונשארנו מקופחים מכל הטוב ההוא ומהלוחות הראשונות עד סוף כל הדורות מפני זה במעוות לא יוכל לתקון עד עת קץ שיתבער רוח הטומאה מן העולם ורק אחרי זה נוכל לחזור להיות כמקדם כמלפני החטא.

וי"ש להקשות איך יתכן שממעשה אהרן שכוון לטובה יצא ח"ו רעה גדולה כזו שעל ידי כן נכשלו כל הכלל ישראל

המחנה (וכנזכר).

וטעם (הב) שבעבורה היה להם למחות נגד הערב רב אע"פ שאהרן נתנה להם כי הרי אהרן כוון לעשותו באופן שלא יהיה בו חיות ובאופן זה לא היה חשש שיהיו נמשכים מבני ישראל, אמנם מאחר שהני ב' מכשפים מתוך הערב רב עשרה באופן שיהיה בו חיות (ועל ידי זה באמת נמשכו בני ישראל אחריו וכמבואר) לכן היה להם למחות נגדם (אפילו אם היו עושים אותם במקום במחץ למחנה) ובודאי אם היו כל הכלל יוצאים נגדם למחות לא היו שום אדם מבני ישראל נמשך אליהם, נמצא שכל הכלל (מכיון שלא מחו) היו אשמים על מה שנמשכו מבני ישראל אליהם ע"י שתיתקם ומכיון שהיה בידיהם למנוע קלקול זה מבני ישראל (אם היו מוחים) ולא עשו כן לכן נחשב חטאם כאלו עשאוה כולם, וכמו שמבואר בגמ' (שבת נד:): (ע"י הערה ז"ז).

"דאיתא שם במשנה שפרתה של רבי אלעזר בן עזריה יצאה (לרשות הרבים בשבת) ברצועה שבין קרניה שזה אסור לדעת חכמים, ופירשו שם בגמ' שהיתה של שכנתו וראב"ע לא מחה בה (ואע"פ שלשיטתו אינו אסור עם כל זה היה לו למחות מכיון שהיה אסור לשכינו לעשות כן מכיון שהלכה כרבים) ולכן היה נחשב כאלו פרה שלו יצאה באיסור, ובירושלמי (ביצה פ"ב ז' מובא בר' חננאל ביצה כג.) איתא שראב"ע עשה על זה תשובה גדולה שצם כ"כ הרבה צומות על זה עד שהושחרו שיניו מרובי הצומות, ועי' ט"ז או"ח סי' תר"ז סק"א שכתב שיש להאדם להתוודות גם על עבירות של אחרים שהיה בידו למחות ולא מחה בהם מכיון שנחשב כאלו הוא בעצמו עשאוה ע"ש.

"וז"ל הספורנו בפסוק (שם כ"ה) "לשמצה בקמיהם" "לשם רע בין אויביהם שיאמרו עליהם שלא נאמנו בבריתם ושבניהם אין עושה טוב אין גם אחד... כי אע"פ שלא כולם ולא רובם נקהלו על אהרן היו כולם לשמצה על שלא מיחו בקמים" עכ"ל.

הנה ממה שכתב אין עושה טוב "אין גם אחד" משמע שלא היה אפילו א' שמחה נגד העוברי עבירה משמע שגם שבט לוי (אע"פ שלא טעה אפילו א' מהם להיות נתפס בחטא העגל ממש בכל זאת) לא מחו בעוברי עבירה, וצריך ביאור א"כ למה שבט לוי זכאים מחטא העגל, ואפשר לתרץ על פי מה שכתב האור החיים הק' (בפסוק ד' בסוה"ד) וז"ל, חלק לא מיחו וחלק לא היה להם כח למחות, עכ"ל, כנראה כוונתו לשבט לוי מכיון שהיו מעטים ולכן לא היתה מחאתם עושה רושם ולא היו נשמעים להם כלל, אמנם יש להבין שאע"פ שמה שלא מיחו שבט לוי לא היה חמור כמו שתיתקת שאר כל השבטים כי לא היה מפני שלא היה אכפת להם על כבוד ד' ית' שמתחלל בזה, אלא חשבו שלא יפעלו כולם, אמנם בכל זאת היה בזה טעות גדולה כי מכיון שהיה עבירה

גדולה שנעשית בפרהסיא והרי זה חלול ד' נורא לכן היה עליהם בכל זאת להשמיע מחאתם ואפילו שלא יתקבל כלל להשומעים כי זה על כל פנים ימעיט קצת את החלול ד' ולא יהיו בני ישראל כל כך לשמצה שלא יוכלו לומר עליהם שאין ביניהם אפילו א' עושה טוב, וכמו שכתוב כאן בספורנו, (ועי' גם לעיל הערה ט"ז ד"ה הנה לכאורה).

אמנם בכל זאת אחר כך תקנו שבט לוי את הטעות הזו במה שמסרו (כולם) נפשם להרוג את אחיהם וקרוביהם ועי' מה שכתב הרמב"ן (שם כ"ב) וז"ל, והרג בפרהסיא כל עובדי העגל כדי שישמע הדבר בקמיהם ויתקדש שם שמים בהם תחת החטא שעשו, עכ"ל, ועי' מה שכתב האור החיים הק' (שם כ"ט) על הפסוק "כי איש בבנו" וגו' שזהו מעשה המצוין לאברהם אבינו לשחוט את בנו עבור ד' ית' וכמו כן כאן הרגו את קרוביהם עבור כבוד שמו ית' ובזה השיגו הלויים שלימות יד הקודש, ונוסף לזה השיגו ברכה כמו שכתוב "ולתת עליהם ברכה" וכמו שנאמר לאברהם אבינו עבור מעשה העקידה כי ברך אברך וגו' וגרמו על ידי כן ברכה לכל העם, ע"ש.

יש להבין למה נענשו גם שבט לוי יחד עם כולם על חטא העגל שהרי גם עליהם חזרה המיתה (שפסקה במתן תורה) והלא לפי המבואר בספה"ק שהטעם שהצדיקים נתפסים בעון הדור ההוא מפני שלא מוחים (מספיק) בעון הדור והרי שבט לוי יצאו נקיים מהחטא הזה גם כן (וכמבואר לעיל בהערה י"ח), וי"ל שאע"פ שתקנו את טעותם בכל זאת לא חזרה עליהם החרות מהמיתה כי ענין מה שבטלה המיתה במתן תורה היה בזכות הרבים של כל הכלל שאמרו כל העם יחדיו נעשה ונשמע שבזה נעשה התיקון לחטא עץ הדעת שבעבורה בא המיתה לעולם (ונעשו אז בזה כמלאכי השרת שאין בהם מיתה כמבואר בחז"ל שדרגת נעשה ונשמע היא דרגת המלאכים) אמנם מכיוון שבטלה הזכות מכל הכלל בטלה גם התיקון שהיתה רק בזכות כל הכלל יחד ולכן חזרה המיתה גם לשבט לוי וק"ל.

ע"י בפירוש דעת זקנים ובפירוש הרא"ש על התורה (שמות...) במה שכתב רש"י שם שכל החוטאים בעגל מתו, והקשו על זה וז"ל קשה (לפ"י...) מהו אומר (בפסוק ל"ד) "ובייום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" (ופירש רש"י (והוא מגמ' סנהדרין קב.) אין פרענות באה על ישראל (בכל הדורות העתידיים) שאין בה קצת מפרעון עון העגל ע"כ) וי"ל על אותם שהיה להם למחות עכ"ל.

כא ואע"פ שבאמת יצא הקלקול ע"י ב' מכשפים של הערב רב ולא ע"י מעשה אהרן (ועי' מה שנתבאר בהערה ו' ותבין) אמנם סוף כל סוף נגרם הענין ע"י מעשה אהרן שבזה מצאו ב' המכשפים מקום לפעול מה שרצו.

להתבונן בה כפי כמה ששכלינו הדל יכולה להשיג וללמוד ממנה לפי מה שנוגע לנו, ועל כן עלינו לבאר בס"ד הענין שלפנינו מה טיבם של הערב רב בנוגע לנו ולעבודתינו ובזה יובן בס"ד הטעם שמשה רבינו מסר עצמו דוקא להוציאם.

והנה ידוע מה דאיתא בספה"ק שבגלות מצרים היה בני ישראל צריכים להוציא משם כל הניצוצות דקדושה שנשבו לשם ע"י הסט"א¹², והניצוצות הקדושה הללו היו הס' רבוא נשמות של בני ישראל, וגם הניצוצות של התורה הק' עצמה היו גם כן כשבויה שם, וכאשר יצאו בני ישראל ממצרים הוציאו כל זה משם, ולכן היה כבר אפשר לקבל את התורה הק' מכיון שכבר נפדו הניצוצות הקדושה הללו¹³ מהקליפה, וכמו כן כל הס' רבוא מבני ישראל נולדו דוקא במצרים כי משם יצאו.

והנה אע"פ שבכלליות הוציאו בני ישראל ממצרים כל הניצוצות הקדושה אמנם בכל זאת עדיין לא גמרו להוציא כל הסוגים של ניצוצות הקדושה וזה מכיון שלא גמרו את הד' מאות שנה במצרים לכן נשאר חלקים מהניצוצות הקדושה במצרים תוך המצריים אמנם לא היה אפשר לבני ישראל להתעכב עוד במצרים כידוע מה שמפרש האר"י ז"ל על הפסוק "ולא יכלו להתמהמה" שאם היו בני ישראל מתעכבים עוד רגע א' יותר במצרים היו נופלים לתוך שער הנ' שבקליפה ואז לא יכלו כבר לצאת משם לעולם ועד ח"ו ולכן מפני סיבה זו יחד עם זכות מה שציעקו בני ישראל אל ד'¹⁴ הקדים ד' ית' זמן יציאתם, אך מכיון שלא גמרו כל התקון של יציאת הניצוצות הקדושה היה ראוי שיהיה אח"כ עוד פעם גלות כדי לגמור להוציא את שאר ניצוצות הקדושה.

והנה משה רבינו רצה לפעול שלא יצטרך להיות עוד פעם גלות לכן הוציא את הערב רב שהם היו מצריים שרצו להתחבר עם בני ישראל ולקבל את התורה ולהתגייר, ורצון זה היה להם מפני שהיה בתוכם אותם הניצוצות הקדושה שהיו שייכים באמת לבני ישראל (וזה מה שדחף אותם להתחבר

ועוד יש להוסיף מה שיש לדעת שמה שעשה אהרן היה בה עוד תועלת ותקון גדול מאד לדורות הבאים לאחרית הימים.

כ' הנה מבואר בזוהר הק' (ומובא הרבה בדברי הגר"א) שבסוף כל הגליות לפני ביאת המשיח והגאולה השלימה יהיה עוד גלות שהוא קשה יותר מכל הגלויות שעבר עלינו עד אז, והוא גלות מהערב רב שהם מבני ישראל עצמם שהם יעמדו בראש ויהיה להם כח שליטה על הכלל ויצערו את התלמידי חכמים ויראי ד', עוד כתב בזוהר הק' (ברע"מ נשא קכה:) שיהיו גם דייני ורישי עמא שיהיו מהערב רב¹⁵ ועליהם נאמר "היו צריה לראש" והם יבזו ויענו את ה תלמידי חכמים האמיתיים ויהיו נחשבים (תלמידי החכמים) בעיני אנשי הערב רב ככלב מת מוסרח ויחרימו אותם בראש כל חוצות ולא יתנו להם מקום ביניהם והם (כלו' אנשי הערב רב) יהיו בשלוחה ועשירות בלי צער ויגון מארי שוחד ומלאה הארץ חמס מפניהם, ע"ש¹⁶.

והנה בכדי להבין לשם מה עלינו לעבור גלות נוספת זו יש להקדים לבאר ענין הערב רב מהו, ומהו הטעם שמשה רבינו קבלם והוציאם ממצרים ולכלול אותם תוך בני ישראל (ובפרט) בלי צווי מאת ד' ית', ובפרט תגדל התמיה על זה אחרי שאנו רואים שהיו תמיד קוץ מכאיב לבני ישראל וגרמו לנו כל כך הרבה רעות כידוע שכל הכשלונות והעוונות שנכשלו בהם בני ישראל בהעשר נסיונות שניסו אבותינו את הקב"ה במדבר הכל היה מהם ובני ישראל נמשכו אחריהם ובפרט חטא העגל שהם עשאוה כמבואר בחז"ל.

ואע"פ שבודאי שמשו רבינו לא עשה דבר אלא אם כן הבין ברוח קדשו שעליו לעשותו, ועל כגון דא נאמר במופלא ממך אל תדרוש ואין לנו עסק בנסתרות וכו' עם כל זה לפי הכלל שכל מה שכתוב בתורה הק' וכל תיבה ואות שבה הרי זה בא ללמדנו איזה דבר במה שנוגע לנו לעבודתינו את ד' ולכן מכיון שהרי זה כתוב בהתורה הק' על כן מצוה עלינו

¹² "במה אדע" וכמבואר בפירוש רש"י (שם ח'), בכל זאת פשוט הוא הדבר שלא נענשו הדורות הבאים על חטא שהם לא עשו אלא אביהם וכמו שכתוב (דברים כ"ד ט"ז) "ובנים לא יומתו על אבות", אלא ביאור הענין הוא כמו שכתוב בכלי יקר (שם ח') בפסוק "במה אדע" וגו' שבני ישראל היה להם להתייסר במצרים מפני חטאם של עצמם והוא מבואר בדברי האר"י ז"ל שכל אלה שנתענו במצרים היה נשמתם כבר בגלגול קדום בדור המבול ובסודם וחטאו אז יחד עם כל הדור ועתה נתקנו בסבלותם במצרים ובוזה העלו כל הניצוצות הקדושה שהם גרמו בעוונותיהם להיות נשבים לתוך קליפת מצרים, ומה שנענש אברהם אבינו ע"ה בידוע תדע וגו' הכונה בזה שמה שהודיע לו הקב"ה בשורת הגלות שזה גרם לו צער כמובן זה היה לעונש על מה שבקש לדעת דבר שלא היה לו לבקש לכן לעומת זה במדה כנגד מדה קבל ידיעה המצער עכדה"ק ע"ש.

¹³ גם התורה הק' וגם נשמת בני ישראל שהם אחדים עם אותיות התורה הק' כידוע מה דאיתא בזוהר הק' שישאל ואורייתא חד הוא, וכמו כן ידוע מה דאיתא שכל נשמה היא אות א' מהתורה הק' (ודורשי רשומות אמרו שהרי זה מרומז בראשי תיבת ישרא'ל' יש שישם רבוא אותיות לתורה), ולפי זה יובן שלא היה אפשר להיות מתן תורה אלא אחרי שהוציאו בני ישראל את ב' סוגי הניצוצות הקדושה הללו גם של בני ישראל וגם של התורה הק'.

¹⁴ וכמו שאמר ד' ית' למשה רבינו (שמות ג' ז' ח') "ואת צעקתם שמעתי... וארד להצילו... ולהעלותו" וגו'.

¹⁵ גם הגאון ר' אלחנן וואסרמאן (בסוף ספרו קובץ הערות עמ"ס יבמות שם ס"י אות ד') מביא דברי הזוהר הק' שבסוף הגלות יהיו ראשי העם ומנהיגיו מהערב רב והם יהיו הרועים של כלל ישראל, וכן מוזכר ענין זה הרבה בדברי הגר"א, וכתב הגר"א שעיקר התיקון בדור האחרון הוא המלחמה נגד הערב רב שבזה אנו מתקנים מה שנכשלנו בדור המדבר שהלכנו אחריהם.

¹⁶ שם ברעיא מהימנא (כלו' מה שזכר בזוהר הק' בשם נשמת משה רבינו שגילה לרשב"י זה נקרא בזוהר הק' רעיא מהימנא) וז"ל שם "ואני (כלו' התלמידי חכמים האמיתיים שהם בבחינת משה ונקראים על שמו כדמצינו בגמ' "משה שפיר קאמרת") חשיב בעינייהו בין ערב רב רשיעייא ככלב מת דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בינייהו בין מלכוון, ואתהדרו אינון ערב רב רעייין על ישראל עאנא דקודשא בריך הוא דאתמר בהו (יחזקאל לד) וְאֶתְּן צֶאֱנֵי צֶאֱן מִרְעִיתִי אִדָּם אִתָּם ... ומחרימין ערב רב (את התלמידי חכמים שהם יראי חטא, ע"ש בזה"ק) ... וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים (איכה ד) בנים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות דלא אשכחו אכסניא בינייהו (בין אנשי העיר), ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוחה בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל גזלנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא (בראשית ו) כי מלאה הארץ חמס מפניהם, עלייהו אתמר (איכה ה) היו צריה לראש", עכלה"ק.

¹⁷ ומה שנראה מפשטות הכתובים (בראשית ט"ו ג') שהטעם שירדו בני ישראל למצרים היה כמו עונש למה שאמר אברהם אבינו ע"ה

תוך הערב רב וכנ"ל.

והנה בכדי לתקן מה שנכשלו בני ישראל על ידי הערב רב צריך להיות עתה הנסיון בצורה אחרת קצת ממה שהיה בפעם שלפניה כדי שלא יהיה ניכר שהרי זה אותו הענין שנכשלו בה לפניו כי אם יהיה בדיוק כמו שהיה אז אם כן יהיה קל לעמוד בה ולא יהיה נחשב נסיון כלל כי מכיון שאנו יודעים שבזה נכשלו ושבאנו שוב לעולם לתקן את זה לכן בודאי נשמור עתה טוב על הדבר, ולכן צריך שיהיה באופן שלא נבין בקל שזה אותו נסיון עוד פעם ובכך יהיה לנו נסיון ומבחן לראות אם נעמוד בנסיון זה בלי להמשך אחריהם, ובזה אנחנו משלימים את התקון על חטא העגל שהוא התקון השלם ונזכה להגאל תיכף ומיד בהגאולה השלימה בב"א.

וההתבוננות המבוקשת הוא בדרך זו שקודם כל יתבונן ויכיר היטב את אופיים של הערב רב בהעבר ואיך היו נראים וניכרים הערב רב שהופיעו בהנסיונות שלפנינו ואחרי זה יוכל לדמות מילתא למילתא לראות אם ימצא איזה דמיון ביניהם לאלה של היום ואז יפתח לו ד' ית' את עיניו לראות בעין חודרת איך שאותה קליפה מסתתרת ומתחבאת תוך לבם של אלה שמופיעים היום אלא שמתחפשים בלבוש ושפה אחרת.

ועל כן עלינו לבאר על כל פנים במקצת צורת הקליפה הזאת איך היו נראים בפעמים הקודמים ולגלות פרצופם ועל ידי זה יקל על אלה שרוצים את האמת באמת (אלא שנעדר מהם כח הראיה וההבחנה).

ונקדים מה שיש לדעת שבמשך כל הדורות הופיע ענין

בדבר שתלוי בבחירת האדם, כי אם יגלה אותה הרי זה יבטל את בחירת האדם*, ולכן נתן ד' ית' למשה רבינו לעשות כרצונו בלי להגיד לו את העתיד להיות ובכך ניתן לבני ישראל את אפשרות הבחירה שיוכלו לגמור את התקון השלם בלי גלות נוספת, וכך הוא דרכו של הקב"ה ששולח לאדם נסיון עם אפשרות בחירה אפילו בנסיון שהוא ית' יודע שיכשל בה האדם אמנם אז הרי זה נשלח רק ע"י אמצעי ולא בדרך ישיר מהקב"ה כי אין הקב"ה מייחד שמו על הרעה מה שאין כן כאשר ידוע לד' ית' שהאדם יעמוד בנסיונו אזי הנסיון מופיע ישר מהקב"ה בעצמו וכמבואר ענין זה בזוהר הק"א**.

והנה לכאורה הכלל הנזכר נאמר רק בנסיון שנשלח לאדם פרטי אבל בנסיון שנשלח לרבים בדרך כלל ישנו תמיד חלק מהצבור שעומדים בהנסיון וחלק שנכשלים, ועל כן יש לומר שבנסיון להכלל יתכן תמיד בכל נסיון שיופיע ע"י הקב"ה בעצמו כי דבריו אשר יצא מפיו לא ישוב ריקם כי בודאי יהיה נעשה את אשר חפץ אצל חלק מהכלל, ואולי הרי זה תלוי אם יש לפחות חלק מספיק גדול שיעמדו בהנסיון שאז הרי זה יכול להופיע ע"י הקב"ה בעצמו וכאשר גלוי לפניו ית' שאין מספיק אנשים שיעמדו בנסיון אזי אין הקב"ה רוצה לייחד שמו על הנסיון ולכן נעשה ע"י אמצעי.

* מה שאין כן כל זמן שאינו מגלה אע"פ שיודע ד' ית' בודאי במה שעתידי האדם לבחור בכל זאת אין זה מבטל את בחירת האדם כמבואר ברמב"ם כידוע.

** ולפי זה צ"ל שאין האדם (שנשלח אליו הנסיון), יכול להבחין ולדעת אם הנסיון הגיע ישר מאת ד' כי אם היה יכול להבחין היה זה כבר גילוי והיה זה מבטל את הנסיון והבחירה, ולפי זה צריך לומר שאברהם אבינו בשעה שהגיע אליו הנבואה מאת ד' להעלות את יצחק בנו לעולה לא היה יודע להבחין אם הנבואה באה אליו ישר מאת ד' או שהדיבור הגיע אליו ע"י מלאך, וזה נראה דחוק לומר כך, ואפשר לומר שאברהם אבינו ע"ה לא היה יודע אז מהכלל הזה שכתוב בזוהר הק"א.

לבני ישראל^כ), ולכן הוציאם משה רבינו כדי שיהיה אפשרות שהנצוצות הקדושה הללו יתחברו לבני ישראל במקום שבני ישראל נמצאים שם ולא יצטרכו בני ישראל לחזור שוב למצרים עבור זה^כ אלא יגמר התקון השלם באופן זה הקל ויפיע תיכף ומיד הגאולה השלימה והחירות עולם.

והנה הוצאת הנצוצות הקדושה מתוך הערב רב לא היה חייב להיות דוקא באותו אופן שהיה במצרים (דהיינו שבני ישראל הוציאו מהמצריים כל חלקם הטוב (הקדושה) ונתחברו הנצוצות הקדושה לבני ישראל והם (המצריים) נשאר ריק מכל), אלא היה אפשר להיות נעשה או באותו אופן שהיה במצרים או באופן אחר והוא שהערב רב בעצמם יפרדו מעצמם כל חלקם הרע וישארו רק עם ניצוצות הקדושה לבד ויהיו נכללים בתוך בני ישראל^כ ובכך גם כן יצא המטרה והתקון שהיה צריך לצאת ע"י הגלות והעינוי שבמצרים.

והנה בעוה"ר לא די שלא תקנו הערב רב את עצמם להפריד מהם את הרע אלא אדרבה הם עוד קלקלו את בני ישראל וגם בני ישראל לא עמדו בנסיון זה ונכשלו על ידם, לכן נשאר לנו עדיין להשלים תקון זה, ועל כן קבע ד' ית' לתת לנו עוד פעם הזדמנות לתקון זה, והוא ע"י שהערב רב יחזרו עוד פעם לעולם בדורות הבאים וגם כל אלו מבני ישראל מדור המדבר שנכשלו בחטא הערב רב (ולא עשו תשובה ותקון על חטאם אז בזמנו) גם כן יחזרו לעולם יחד אתם ויהיה חוזר וניעור עוד פעם נסיון ע"י הערב רב דומה למה שהיה אז בזמן דור המדבר, ואם יעמדו בנסיונם ולא יהיו נמשכים אחרי הערב רב בזה יתקנו את המעוות הראשון ויהיה נשלם בזה הוצאת סיגי הנצוצות הקדושה שנשארו

^כ וזה נתעורר בלבם רק עתה בשעה שכל עיקרי הנצוצות הקדושה זכו לצאת לחירות מהקליפה ולהתחבר לשורשם ומקורם דהיינו לנשמות בני ישראל לכן אלה החלקים מהנצוצות הקדושה דהיינו הסוגים המועטים שנשארו עדיין במצרים שהם הנטפלים להם והם בעצם חלק מהם ולכן בהרגשת החלק הגיע אותה ההרגשה גם אליהם ולכן התעוררו גם כן להמשך אחריהם ולצאת גם כן אתם יחד כמותם. ^כ ואע"פ שהוצאת שאר הנצוצות הקדושה היה צריך להיות ע"י יסורים ועוני מצרים (עי' הערה כ"ד בד"ה ומה שנראה וכו') בכל זאת אחרי שכבר הוציאו את עיקרי הנצוצות והיה חסר רק לגמור הוצאת מעט הסיגים שנשארו זה היה אפשר להיות נעשה באופן יותר קל והוא ע"י שיהיה להם נסיון ע"י הערב רב ובזכות שיעמדו בהנסיון יהיה נחשב להם במקום העינוי שבמצרים, וזה היה גם בצירוף זכות כל תפלותיו של משה רבינו וסירובו להיות הגואל ובקשתו של שלח נא ביד תשלח וכדו' שכל כוונתו בכל אלו הדברים היה כוונתו רק בכדי לפעול שלא תהיה עוד גלות אלא שיהיה הגאולה השלימה אז תיכף ומיד (במקום יציאת מצרים שהיה רק גאולה זמנית), ובכל זאת פעל שניתן לבני ישראל האפשרות שע"י עמידה בנסיונות יהיה זה נחשב במקום סבל וגלות נוסף וכאמור.

^כ וזכות זה לא היה לשאר המצריים אלא רק להערב רב מכיון שהם באו להשתתף עם בני ישראל ולצאת למדבר שממה להתגיר ולקבל את התורה ברצונם ובחירת עצמם בטוב הזה, אמנם עם כל זה מכיון שסוף כל סוף היה מעורב בהם גם חלק הרע של המצריים והיו מעורבים טוב ורע ולא עברו את הזיכוך של הגלות ועינוי מצרים לכן היו צריכים לעבוד בחירוף נפשם כדי להוריד מעצמם חלק הרע והקליפה כאמור, והנה למעשה לא רק שלא תקנו עצמם אלא עוד קלקלו והחטיאו את בני ישראל לכן נעשה עוד יותר קשה עבורם או נמנע מהם לגמרי לתקן עצמם.

^ל ולכן לא צוה הקב"ה למשה להוציא את הערב רב כי הוא ית' ידע מראש מה שיהיה בסופם, ובכל זאת לא מנע ד' ית' ממשה רבינו מלהוציא את הערב רב מכיון שאין הקב"ה מגלה ממה שעתידי להיות

אינם מסוגלים לבחון את דעתם ורקבונם של אלה שהם מהערב רב והם מוטעים ומרומים ע"י הערב רב שרואים בהם במבט השטחי כאמור.

והנה בפעם ראשונה שהופיע קליפה זו ונסיון זה בעולם היה אצל אדם הראשון באכילת עץ הדעת שהיה תערובת טוב ורע וכמו שהיה נקרא עץ הדעת "טוב ורע" וגם אז התפתו אדם וחווה אך ורק מכח חלק הטוב שהיה בה דהיינו שהשיגו שזה משפיע על האוכלו גם דעת והשכלה טובה ולזה הוא שנתאו אדם וחווה^ל כמו שכתוב "ותרא האשה כי טוב ... ונחמד העץ להשכיל" וגו' ולכן נמשכו אחריו אמנם טעו בזה כי חשבו שירויחו בזה השכלה טובה ברוחניות אבל מכיון שבאמת עברו בזה על ציווי ד' ית' ונעשית עבירה לכן הרי זה פסל וטמא גם את הטוב שבה (וכך הוא גם כן לפי טבע הדברים היא שכל השכלה פסולה ורעה שנוגעת להטוב הרי היא פוסלת את הטוב) ולכן לא הרויחו כלל את הטוב כמו שחשבו להרויח, ומה שכתוב בפסוק שם שאחרי שאכלו "ויפקחו עיניהם" וגו' היה רק השכלה ופתיחת עינים יותר בעיני העולם הזה הגשמי וזה היה רק לרעתם כי על ידי כן הפסידו גם הטוב דהיינו הרוחניות שהיה להם עד עתה, וזה לפי מה שמבואר בספה"ק (וכך כתב גם החתם סופר) שכפי כמה שיחנו פתיחת עינים לגשמיות הרי זה מוריד לעומתה מהישג הרוחני.

והנה פעם שנית הופיע ענין קליפה זו ונסיון זה עוד פעם ביציאת מצרים ואז התלבשה הקליפה באותם הערב רב שיצאו ממצרים וכמו שכבר נתבאר לעיל ואין צורך להרחיב יותר לבאר ולתאר צביונם ואופיים כי הרי זה ידוע ומבואר מספיק מתוך הפסוקים וכל א' וא' יוכל להבין לפי דרגתו והשגתו בתורה הק'.

והנה כבר נזכר לעיל שבכל פעם שחוזר ומופיע הנסיון הרי זה משתנה קצת בצורתה ואפיה כדי שלא יהיה ניכר בקל שזה אותו נסיון שנכשלנו בה כי אז הרי זה מקטין מאד את הנסיון כי מכיון שיודעים ברור שזה בא לנו כדי לתקן את מה שנכשלנו בפעם הקודם בודאי ישימו לב לא להכשל עוד פעם, ועל ידי כן לא יהיה בזה תקון גמור כי בדרך כלל ועל פי הרוב עיקר המבחן בכל נסיון הוא לראות אם יראת ד'

קליפת הערב רב בעולם חמש פעמים ופעם החמישית היא הפעם האחרונה שמופיע עתה באחרית הימים ובזה צריכים לגמור התקון הזה^{לא}, והנה בכדי שיהיה לנו מושג להכיר ולהבחין מי ומה הם הערב רב נסביר על כל פנים במקצת כפי כמה שידינו יד כהה משגת צורתם ואופים של הערב רב בד' פעמים הקודמים ועל פי זה נוכל לדמות כל מה שאנו רואים היום ולדעת מתוך מה שכבר היה לעולמים שהרי זה אותו הקליפה שחוזרת על עצמה או שעל כל פנים נובעת מתוך קליפה זו ובזה נדע ממה עלינו להתרחק ושעלינו לקיים בה מצות מחיית עמלק לפי המבואר מדברי הגר"א שקליפת הערב רב שורשם בעמלק ועל כן מטעם חיוב מצות מחיית עמלק עלינו ללחום נגדה ולבטלה ולבערה מכל וכל. והנה עצם מהותם של הערב רב הוא ענין קליפה של תערובת טוב ורע, ונתפסים ברשתם גם אנשים טובים מכח צד הטוב שרואים בהערב רב, ומאחר שנתפסים ומתחברים אליהם נמשכים ממילא גם לחלק הרע ודבר זה הוא טבע חזק אצל האדם כמבואר ברמב"ם (הל' דיעות...) והנה כאשר סיבת ההשתנות אצל האדם נעשה ע"י שהושפע מהתנהגות חבריו וסביביו אזי בדרך כלל איננו מרגיש את זה והרי זה דומה לארס הנחש שהולך ומתנפח תוך האדם ואינו מרגיש בה כלל.

ויש לדעת שהשינוי שחל אצל אנשים בהתנהגותם הרי זה בדרך כלל רק בדברים שאינם מבוססים בחוזק ובהכרת עצמם בכח עבודת עצמם אלא הרי זה בנוי ומבוסס אצלם באופן שטחי, וישנם כאלה שכל יהדותם הרי זה לא בנוי אצלם כלל בחוזק אלא הכל הוא באופן שטחי ומצוות אנשים מלומדה, ומכל שכן היום בזמנינו ובדורינו זה שאין מכניסים את יסודות היהדות לילדים ולתלמידים (כמו שהיו מחנכים בכל הדורות שלפנינו) והיינו האמונה החזקה בד' והבטחון בו והאהבה והקירבה אליו ית' ולתורתו ומצותיו וכו', ולכן נשאר כל יהדותם מכח ההרגל דהיינו שהם נמשכים לכל העם והסביבה כמו שהוא מכח טבע האנושי להיות נמשכים ברוחם אל אשר יהיה שמה הרוח שם ילכו בלי התבוננות עצמי, וכמו כן אין השקפתם באמונתם בד' ובתורתו הקדושים בנוי בחוזק כמו שראוי להיות, ולכן

בפועל בין טוב ורע זה ישתלם אצלכם כאשר רק טעמו ממנו (אפילו כחצי שיעור) טעימה בעלמא יתיכף ומיד תדעו להבחין מהו הטוב שבה ומהו הרע שבה ועל ידי כן תוכלו לשמור מלהיות נמשכים להרע), אמנם בזה טעו אדם וחווה כי באמת אסור לאדם לסמוך על עצמו שיבדיל הרע ויקבל רק את הטוב כמבואר בחז"ל (מדרש משלי פרשה ע"ג), ועי' בר' יונה אבות (ב' י"ב) וכו' גם בספר הישר (המיוחס לר"ת ...) שדבר זה אסור אפילו לצורך פרנסה ע"ש ועי' מה שכתב בפירוש הגר"א שם (משלי ג' ל"א) שאסור לאדם ללמוד חכמות שיש בהם טוב ורע ולסמוך על עצמו שיקבל רק את הטוב ולא את הרע, כי אפילו הטוב שבא ממי שיש בו גם רע הרי זה מזיק להאדם, וע"ש ברבינו יונה שכתב "שאפילו מן הדברים האמיתיים שבדבריהם לא ילמד מהם ואפילו לשמוע מהם דברי תורה לבד יש בה עונש גדול מאד", והגר"ר שמחה זיסל ברוידא צ"ל כתב ששאל את החזו"א (בשנת תר"ח) האם להשתתף בארגוני שמירה של הציונים כיון שהדבר נוגע לסכנת נפשות, וענה לו החזו"א בזה"ל "אם כי סכנת נפשות דוחה הכל מכל מקום עיני דת ואמונה אינו נדחה ... הצלה מהרג אינו כדאי בזמן שיש שאלה של הפסד רוחניות ודיעות ... והוסיף לשאול מי שבטוח שלא יגרר אחריהם, ענה לו שבזה אין הבדל אפילו לגדול בישראל, ע"כ מתוך לשונו, וישנם עוד מימרות דומות, ואכמ"ל בכל זה.

^{לא} ובזה תלוי הופעת גאולתנו העתידה כי כל זמן שלא נגמר התקון הזה ולא נבער מאתנו קליפה זו (ונברר ונוציא כל הנצוצות הקדושה מתוכם) אי אפשר להגאולה השלימה להופיע, וברגע שנזכה לגמור בירור זה ואז הרע והפסולת יתפרדו ויפלו לצד א' והטוב מהם יתברר ויתפרד לצד ב' ויהיה נתוסף לצד הקדושה ובזה יגמר התקון השלם ואז יופיע הגאולה השלימה וכל הרע יתחיל להתבער מן העולם וכל הנפשות שלצד הערב רב שנחלטו ברע יפלו ויהיו נעדרים מתוך הכלל ישראל וישארו הכלל ישראל סולת נקיה ויתקן עולם במלכות שדי וזהו תקון השלם של כל הבריאה כמו שמבואר בשם התנדב"א שמטרת בריאת העולם הזה היתה על מנת להוציא מתוכה עוגה אחת קטנה שתהיה סולת נקיה.

^{לב} והם חשבו שהם ירויחו את ההשכלה הטוב לבד ואת הרע יפרידו וישללו אותה, כך מבואר בספה"ק זרע קודש (וירא בפ' העקדה) וכתב שם שהם חשבו שלא אסר להם ד' ית' לאכלו אלא כדי שלא יכשלו בחלק הרע שבו ולכן אין האיסור אלא כל זמן שאינם מסוגלים להבחין בין הטוב והרע ולהפרידו, והנחש פיתה אותם לומר שכבר הגיעו לדרגה שכבר יוכלו להבחין בין הטוב להרע ולכן הותר להם לאוכלו, ע"ש מה שפירש על פי דרכו בקודש, (ויש לפרש על פי דרכו באופן זה שזה מה שאמר הנחש לחווה "ויפקחו עיניהם להיות... יודעי טוב ורע" כלו' אתם כבר ראוים להבחין בין טוב ורע אמנם בכדי להשלים דרגתכם שתוכלו להבחין

ולזה נקדים לבאר קצת יותר צורת הערב רב אך זה יוצא בפועל וניכר אצל אנשי הערב רב והוא בב' אופנים והנה כבר נתבאר שיש בהם תערובת של טוב ורע והיינו שיש בהם גם טוב וגם רע ולכן הם נמשכים מצד א' להטוב ומצד השני להרע.

והנה יש להבין שהרי כל אדם כל זמן שלא זיכך עצמו עד שנעשה לבו זך ונקי לגמרי יש לו בלבו יצר טוב ויצר הרע ויש לו משיכה לשני הצדדים.

אמנם החילוק הוא שמי שאינו מהערב רב איננו נמשך לצד הרע מכח רצון לבו באמת ולכן כאשר הרי הוא בדיעה מיושבת אזי הרי הוא יודע היטב מהו לבו האמיתי ואז לא יבחר ברע אלא בטוב¹³ מה שאין כן אלה שהם שייכים להערב רב הרי הרע (והיצר הרע) שבלבם הוא חלק מהם ממש ולכן אפילו כאשר יהיו בדיעה מיושבת יבחרו בחלק הרע שהם נמשכים אליה, וכמו כן בשעה שהם מתעוררים לתשובה על עבירות מסוימות באותה שעה עצמה ישארו בדעתם ורצונם חזקים בחלק מהרע שלהם והיינו אותו חלק שנמצא בלבם מכח קליפת הערב רב שבהם.

והנה ישנם כאלה מהערב רב שחלק הטוב והרע המשותף בהם מחולק גם בחלק המעשה וגם בחלק שתלוי בלב אמנם ישנם גם כאלה שזה מתחלק אצלם בצורה אחרת והיינו שהחלק הטוב נתפס אצלם בחלק המעשה דהיינו במה שנוגע להנהגת המעשה ובזה איננם פורקים מעליהם עול תורה ומצוה כלל אלא הרי הם זהירים בשמירת תורה ומצות בשלימות אמנם בהשקפת לבם ובדרכי החיים שנקרא דברי רשות או במה שעל כל פנים נראה לעיני בשר דברי רשות בזה הרגיעה שידה ונתפס בהם הקליפה שהיא חלק הרע שבא מהערב רב ובזה הם נמשכים מאד (לגמרי) להרע ולדרכי הגוים ולעולם הזה ולהשקפות פסולות וגם בכל מצות התלויות בלב איננם שלימים כלל.

ונתפוס למשל ענין האמונה שאע"פ שהם לכאורה מאמינים בד' עם כל זה ה"ה מאמינים מאד בטבע¹⁴ ומכיון שכן לכן אפשר בקל לטעות בהם להיות נמשכים אחריהם ודרכם¹⁵ כאמור שהלא מצד א' הרי הם פושטים טלפיהם ונראים ככשרים ולכן נתפסים אליהם בקל, ומכיון שמטבע חומר האדם שנמשך להנאת העולם הזה ולהבליולי

היא תמיד על פניו והיינו שהאדם חי עם זה תמיד בלי להסיח דעתו מזה ואז בכל דבר שיופיע לפניו הרי הוא שם לב שזהו יצר הרע ובכך הוא זהיר ממנו ולכן הנסיונות שבאים לאדם כדי לבחון אותו איפה הוא עומד הם באים בדרך כלל בהפתעה בצורה ובאופן שלא יהיה ניכר בגלוי שזהו נסיון ומבחן עבורו, והנה עוד נתבאר לעיל שאם האדם נכשל בנסיונו בפעם השני ולא תקן את כשלונו ולכן הנסיון מופיע עוד פעם אזי כל פעם נוסף שמופיע הנסיון עוד פעם הרי זה משנה צורתו קצת, אמנם מן השמים לא ניתן סיוע להאדם (בגלוי) בשימת לב להדבר המופיע אבל כאשר האדם בכח עצמו מכין עצמו עם שימת לב תדירה וכנ"ל שהוא חי תמיד עם יראת השם לפני עינו אז בודאי יוכל להבין ולראות איך שזה נסיון ומבחן עבורו, ויותר עד שאפילו אם שימת לב יהיה מאד קשה לתפוס את הנסיון ולהכיר שזהו אותו הענין ושעלינו לתקנו.

ומכיון שהנסיון שאנו עסוקים בה כאן היא ענין התערובת בטוב ורע שהוא הנקרא ערב רב כבר מופיע לנו היום בפעם החמישית על כן בודאי השתנה כבר הרבה מצורתה שהיתה במקורה, ולכן הרי זה בודאי קשה מאד להכירה ולהיות שמור ממנה, ועל כן הרי זה בודאי נחוץ מאד לכל א' וא' ללמוד סוגיא זו של הערב רב ולדעת היטב צביונה ואופיה כדי שיוכל לתפוס את הופעתה ולעמוד בנסיונה לשמור הרחקה מלתת לה להכנס לביתו וללבבו ולהכשל בה ח"ו, ועל כן חשוב לפני שנזכיר פעם השלישית שהופיע ענין הערב רב בעולם חשוב להסביר עוד בענין קליפת הערב רב צביונה ואופיה בכל שאר הפעמים שהופיע בעולם ולהבין השינוי שנעשה מפעם לפעם כדי שעל ידי זה נדע לדמות מלתא למלתא ולקשר נימא בנימא עד שנכיר אותה היטב עד שבכל אופן של התחפשות נוכל להכירה שזה הוא זה.

ועוד עלינו למנוע את הפיתוי שעל ידה מצליח ללכוד את האנשים הבינונים לרשתם והוא ע"י שרואים שגם הכשרים שבעם נתפסים להם ועל ידי כן מפתה היצר הרע את לב האנשים ואומר להם וכי טוב אתה מכל אלה ואם כולם מסכימים להם והולכים אחריהם בודאי אין רע בזה, ועל כן עלינו גם להסביר איך הם מצליחים לתפוס ברשתם גם את הכשרים שבעם.

הבן אדם גם בעיני האומות העולם וכו' כמו שראה ראינו בתקופה האחרונה שהיה אצל הכת המושחתים שהיו נקראים משכילים וכמבואר כאן ובהמשך הדברים ושהם היו אלה שהשחיתו את כל כרם ישראל בעוה"ר עד שהגיע רוב הכלל להתבלולות גמורה ד"ו.

ואע"פ שהם שומרים בפועל את כל מצות התורה במה שנוגע להנהגת המעשה ולפעמים הם גם מחמירים ומהדרים במצוות (ואפילו אלה מהם שמקילים בחלק מהמצוות וסומכים על כל מיני התיירים בדויים בכל זאת במצוות שכן מחזיקים בהם הרי הם לפעמים מדקדקים יותר משאר העם והרי זה דומה למה שאמרו חז"ל על הכיתים שבמצוות שהם מחזיקים בהם הם מקפידים יותר מבני ישראל) כל זה מתרמית ותחבולות היצר הרע שדוחף אותם לכך כדי ללכוד על ידי זה את שאר העם.

¹³ מכיון שיש לכל א' וא' (גם מאלה שהם מצד הקדושה לגמרי) יצר הרע בתוך לבו שמושכו לצד הרע והקליפה והעולם הזה, ועל כן הרי מצד הטבע האדם נמשך בקל להרע כי היצר הרע שבו מצטרף להכריעו להצד היותר רע.

¹⁴ אלא שבכל זאת מכיון שיש לנו מסורת אבותינו ואבות אבותינו מדור דור עד למעלה בקודש דור שעמדו רגליהם על הר סיני והם לימדונו שאין רדיפת והשגת עולם הבא ורדיפת והשגת העולם הזה

¹⁵ ולכן ישנם אנשי מעשה שנוהגים לומר נוסח מסירת מודעה (שהרבה אומרים אותו בערב ר"ה) "שכל רצונו רק לעבוד את ד' ית' ולא שום דבר אחר, וזה מועיל לחזק את כח יצרו הטוב (ולהחליש קצת או הרבה את כח יצרו הרע וזה תלוי לפי האדם ולפי כוונתו החזקה בשעת אמירתו).

¹⁶ וכמו כן בענין הפרנסה שכל יודי (שמאמין כראוי) יודע ומאמין שאיננו תלוי בבחירת והשתדלות וחריצות האדם כלל אלא הכל נגזר ונקבע בשמים בר"ה ולפי זה יתפרנס במשך השנה אמנם חייב האדם לעשות השתדלות כדי לקיים מצות וגזירת בזיעת אפיק תאכל לחם ולא יותר מזה וכמבואר כל הענין באר היטב בספרי מוסר הראשונים מהחובת הלבבות עד אחרוני האחרונים ולכן אין על האדם לחפש ולחטט ולהרבות בהשתדלות הטבע יותר מן הראוי, וכמבואר בספ"ק שהשתדלות מרובה הרי זה פגם באמונת האדם בד', אמנם מי שאין לבו שלם בזה עם הד' הוא יאמין בהשתדלות הטבע, ואלה האנשים הם מאמינים תמיד שהם במועצותיהם ישנו את המזל שלו ושל כל הכלל אם יעשו את הצעדים והחריצות הנכון ואין כאן מקומו להאריך בזה (וכבר הרחבנו בענין זה בקונטרסינו מאמר האמונה והשתדלות קחנו משם), וכמו כן הם נמשכים ללימוד חכמות חזוניות ומחשיבים ומעריכים אותה וכמו כן הם מעריכים את בנין חלק הגשמי והכבוד המדומה של

לשלוח בה יד ולפרש את התורה על פי השקפתם.

ובכלל בטלו את האמונה בכל מה שהוא למעלה מההגיון ורצו שגם בני ישראל ילמדו את התורה (לא בדרך האמונה שלמעלה מהשגת אנושי אלא) בדרך ההגיון האנושי ולכן גזרו נגד אותם המצוות שלא מתפרש ומתקבל על פי ההגיון האנושי (ולכן גזרו על שבת חודש ומילה כמבואר בספ"ה"ק ע"י בספ"ה"ק בני ישראל) וכונתם בזה היה להשכיח מבני ישראל דרך האמונה בין בהשקפתם ובין בלימוד התורה הק' ובקיום מצותיה וזה מה שאנו אומרים בנוסח על הניסים שרצו היונים "להשכיחם תורתך ולהעבירם "מחוק" רצונך", ולפי מה שנתבאר היה ענין היונים לטפח מאד את הגשמיות ולתת לה חשיבות והערכה וזה נמשך ממילא מכח השכלת ההגיון בלי קשר להאמונה וכמו שקרה לאדם וחיה אחרי שטעמו מעץ הדעת שנעשה פתיחת עינים להעולם הזה ולהגשמיות כמו שנתבאר לעיל, וזה מה שהשפיעו אז על כל האומות העולם וכל מי שהיה יותר מטפח את עניני העולם הזה והגשמיות היה תופס מקום יותר חשוב ולכן גם הכבוד והכסף וכדו' תפס מקום מאד חשוב בעולם, ובעוה"ר גם בפעם ההיא נכשלו בני ישראל בנסיונם ונתחברו אליהם הרבה מבני ישראל ונקראו בשם מתיונים, ולכל הנזכר נתפסו המתיונים האלו שבבני ישראל ולכן קבעו גם בא"י ספורט וכדו' כדי להשתחוות לאומות העולם כדי למצא חן בעיני כל האומות העולם ולהיות מכובד וחשוב בעיניהם^{ל"ח}

ומרמה את לבו להתפס אליה, ומכל שכן אחרי שכבר טועם את הנאת העולם הזה, ואפילו כאשר מרגיש שטעה ורואה בעיניו איך שלאט לאט הרי הוא יורד יותר ויותר ברוחניותו בכל זאת על פי הרוב לא יחזור בו כי כבר נעשה כשכור ומטומטם ואינו יכול להפרד ולהתנתק מיינו ושכרותו^{ל"ז}.

ועתה אחרי הקדמה זו נמשיך בס"ד לפרש מתי הופיע אותו הקליפה של הערב רב פעם ג' כדי לתת לבני ישראל עוד פעם הזדמנות לתקן (גם את חטא העגל וגם חטא עץ הדעת), והנה פעם ג' היה בזמן בית שני ואז התלבש קליפה זו בהיונים וידוע שעיקר חדושם של היונים היה במה שהיו נחשבים בעיני כל האומות העולם חכמים בחכמת ההגיון והם גם השפיעו על כל העולם הערכה גדולה להגיון האנושי ולהעלות ההגיון על כל שאר החכמות והם חדשו רעיון חדש והשפיעו אותה לחלק גדול מהעולם והוא לעשות עיקר מההגיון האנושי ולהאמין בה יותר מבכל שאר הדברים שהיו מאמינים בה בכל הדורות שלפניהם, וכמו שנתפסו חלק גדול מהעולם בהבליהם של היוונים ובהשכלתם כמו כן בעוה"ר נתפסו בני ישראל לחכמת היונית שהוא הנקרא חכמת ההגיון ומתוך זה נעשה להם גם תערובת הרע בתוך לבם והגיע על ידי כן לערב את הרע יחד עם הטוב והיינו ללמוד גם את התורה וגם ההשכלה החצונית שלהם ולפרש את התורה עם תערובת של השקפה רעה ועל פי ההגיון האנושי, וזה היה משאת נפשם של הערב רב ולכן בקשו היוונים לכתוב להם תורה ביונית כדי שעל ידי כן יוכלו

דרשת חז"ל שדרשו בפסוק זה במה שכתב "להיות לי" וז"ל אם אתם מובדלים מהם אתם שלי ואם לאו אתם של נבוכדנצר וחביריו עכ"ל, ועוד יש לדעת שכל התאווה הזאת לתפוס מקום יותר מהשני ואי אפשר לו לסבול כאשר ישנו א' שתופס מקום יותר חשוב ממנו הרי זה מקליפת עמלק כמו שביאר בספר תורה אור (ע"ת לבעל התניא) שמה שבא עמלק להלחם בישראל היה מפני קנאתו בהם על שאחר יציאת מצרים וקריעת ים סוף תפסו בני ישראל מקום היותר חשוב בעיני כל העולם ועל כן רצה לבטל את זה, ע"כ, ובזה יובן היטב ענין הנזכר שכל מה שבני ישראל רוצים לתפוס מקום חשוב בעולם ובדרך כשנכנס האדם בתאווה זו אינו מסתפק במועט אלא התאווה גדילה בלבו יותר עד שרוצה לעלות על כולם ולתפוס המקום היותר חשוב מכולם ובזה מעוררים את קנאת עמלק נגדינו מכיון שזה הענין והתאווה שלו וכמו שאז בזמן דור המדבר קינא בנו מפני זה כמו כן כל זמן שלא נתבער קליפת עמלק לגמרי מן העולם הרי זה חוזר על עצמו תמיד בשעה שבני ישראל משיגים גבולו לתפוס מקום הראשון בעולם ואפילו כאשר מתחילים בני ישראל להרים ראש ולגדול תיכף ומיד נכנס בקנאה ומפחד שיעלו עליו מכיון שבכחם של בני ישראל הוא להיות העזים שבאומות וכח התאווה שלהם הוא גדול וחזק יותר מכל שאר אומות העולם על כן תיכף ומיד כאשר מתחילים להתרומם הרי הוא כבר מפחד שיעלו גם עליו ולכן הרי הוא בא ללחום בנו בכל כחו ומעורר עלינו שנאה וקנאה אצל כל האומות העולם, ולכן אין טוב ומנוחה לכלל ישראל אלא כאשר מרכינים ראש בכל משך ימי הגלות ומכניעים את עצמם לעיני כל הגוים עד שיבא הקב"ה ויגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו מד' כנפות הארץ וירומם קרנינו עד למעלה "והיה ד' למלך על כל הארץ" וגו'.

ובעוה"ר משתוללת מדה זו היום אצל הרבה מפלגות וקהלות שנכנס בחלק מהם אנשים כאלה וגורמים על ידי כן ריב ומחלוקת להשפיל את מי שהם מפחדים שיגדל עליהם, וזהו מעשה יצר הרע כדי לעכב את ביעור ומחיית קליפת עמלק שבזה תלוי הגאולה השלימה כי עם הגאולה השלימה עומד להתקיים מחיה אמחה את זכר עמלק אמנם זה צריך להיות דוקא ע"י אתערותא דלתתא דהיינו ע"י שאנו מקיימים תמחה את זכר עמלק כפי יכולתנו ואז בזכות זה ד' יגמור בעדינו כמו שכתוב לקל גומר עלי, ולכן עלינו לבער קליפה זו

הולך יחד בשום אופן כי גשמיות ורוחניות הם שונאים ומתנגדים זה לזה ואין מציאות כזאת בעולם כי א' שורף ומכבה את השני כמו אש ומים, ולכן הרי אנו רגילים להיות סולדים מעיני העולם הזה והנאותו ולכבוש את טבעינו החומרי שנמשך לעיני עולם הזה ולוותר עליה כדי שלא להפסיד את קניית הרוחניות ועולם הבא כי יקר בעינינו העולם הבא יותר מהעולם הזה, אמנם עם כל זה כאשר האדם רואה לפניו דוגמא והצעה שמפתים אותו שאפשר להשיג את שניהם ביחד אזי מכיון שנפשו של אדם בטבעה מחמדת את העולם הזה לכן האדם מתפתה בקלות.

^{ל"ז} מסופר על א' שנתפס לשכרות והיה מתגלגל בקיאו ברחוב והיה בושה גדולה לבני משפחתו ורצו למונעו מזה אמנם לא היה אפשר לדבר אתו על זה כי היה תמיד בשכרות ופעם הצליחו בניו למונעו מלשתות עד שפג ממנו יינו ושכרותו ואז לקחוהו לבית היין והראו לו איך שהשכורים מתגלגלים בקיאו ואמרו לו שכך נראה גם הוא כאשר הוא שתוי אזי תיכף ומיד הרכין עצמו לא' השכורים ושאלו איפה השגת היין הטוב הזה, ע"כ המשל, והנמשל מובן שכאשר האדם טועם פ"א טעם השכרות של העולם הזה נעשה שכלו מטומטם מזה עד שאפילו כאשר פג שכרותו ויהיה שפוי בדעתו גם כן לא יוכל כבר לראות את האמת אפילו כאשר הרי זה ברור מאד למי שלא נעשה מטומטם.

^{ל"ח} וכל א' רצה לתפוס מקום יותר חשוב מהשני ולכן רצו גם אותם המתיונים להצטיין יותר בעיני הנזכרים כדי שבזה ימצאו יותר חן ויהיו יותר חשובים בעיני כל האומות העולם, ובאמת היה זה טעות גדולה מכח חשבונם הגשמי וההגיון, כי אצל בני ישראל הרי זה אחרת לגמרי שכל מה שהם מובדלים ומרוחקים מהגוים אז הרי הם מוצאים יותר חן בעיניהם, ולעומת זאת כאשר מתקרבים יותר להגוים אזי נעשים יותר שנואים וקוצים בעיני הגוים כמו שכתב המהר"ל (...) וזה מה שקרה גם אז שאחרי שנתקרב אל הגוים נעשו יותר שנואים בעיניהם עד שלבסוף החריבו את מקדשינו והגלו אותנו מן הארץ הקודש והשפילו את בני ישראל יותר מכל אומה ולשון ועיניו אותנו בכל מיני יסורים אכזריים וכל זה היה פרי חטאתינו וכמשי"כ בפסוק בתורה הק' (...) "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" ומביא רש"י שם

ומהאמונה בד' ובתורה הק'.

ונפרט כאן כמה מעיקרי הקלקולים שהכניסו בבני ישראל וראש וראשון היה א) שהכניסו את לימוד השכלת הגוים והדרך שהצליחו לפתות את העם לזה היה א) עבור שיפור הפרנסות כי מצב הפרנסות של ההמון עם היה ירוד מאד באותה תקופה והעניות עלתה למעלה ראש, ומכיון שחלק נתפסו ללימוד ההשכלה מדוחק הפרנסות כבר נעשה הדבר לא זר בעיני העם, ולכן אפילו שבתחילה נתפסו לזה מכח דוחק וזקיקות הפרנסות ומכח דיעבד ושעת הדחק ובלית ברירה, אמנם אחרי שזה כבר נכנס לתוך הכלל ישראל וכבר לא היה זר בעיניהם נמשך מזה ממילא לאט לאט קרירות להענין וכבר נעשה כהיתר פשוט ומותר לכתחילה עד שהצליח הקליפה עוד יותר מזה הצליחו בעוה"ר להכניס בלבבות בני ישראל גם הערכה ללימוד ההשכלה וחכמות חצוניות על ידי שהכניסו השקפה ורעל בלבם ששלימות מעלת האדם איננה ע"י לימוד תורה הק' לבד אל אאם כן משלים עצמו גם בשאר כל החכמות החצוניות של הגוים ל"ט וכו' עפ"ל.

והנה כבר נזכר לעיל שכל פעם שהופיע שוב הנסיון מקליפה זו היה בצורה קצת שונה ממה שלפניה כדי שיהיה מקום לנסיון לטעות בה ולהיות נמשכים אחריה ומכל שכן בפעם ההיא שהיתה כבר פעם הרביעית היה בצורה שהרבה מהם כלו' מראשי המשפיעים שבהם שהם הסיתו את כל הכלל להשקפתם המקולקלת היו כאלה שהיו נראים כתלמידי חכמים כי ידעו ללמוד וחלק מהם היו מאד כשרוניים וידעו ללמוד הרבה וחלק מהם היו דרשנים שדרשו בצורה שהיתה מושכת לבות השומעים ובזה הצליח מעשה בעל דבר להשחית רוב רובם של כרם בית ישראל ובפרט התנפלו על תלמידי ישיבות והכניסו בהם הרעל שלהם כארס של עכנאי והלכו ללמוד באינוברסטיות והיו מביאים להם כל סוגי חבורים של כל מיני חכמות והשקפות חצוניות וגם של כפירה ובכך משכו את לבם ונכנס להם חשק ללימודים הללו, וגם אצל הנערות שדעתן קלות להתפתות בקל כמה שאמרו חז"ל, הכניסו בהם חשק לקרא חבורים פסולים ושל כפירה וזה השפיע עליהם ופריקת עול גמורה כידוע ליודעי ההיסטוריא המר הזה, וגם ארבו במיוחד על הבעלי כשרונות הנעלים ביותר להסיתם ללמוד ההשכלה ועל ידי כן התקלקלו לגמרי ד"י.

קלקול הב' היה שהכניסו בלבבות הכלל חשיבות והערכה לעניני עולם הזה והבליו וגם ענין טיפוח הגוף להיות נראה

ואותם המתיוונים שבבני ישראל היו גם שומרים המצות ונמצא שהיו מעורבים טוב ורע והם היו מגולגלים מנפשות הערב רב של דור המדבר והם היו מתחברים לשלטון היוונים ומחניפים להם ומאחר שאז היה יד היוונים שולטים על בני ישראל לכן בכך ניתן להם להמתיוונים גם כן כח שליטה על שאר בני ישראל, וכל אלו שהיו עסוקים רק בענינים רוחניים ובדברים של אמונה בלמעלה מההגיון היה נבזה בעיניהם והיו משפילים ורודפים אותם והיו גם מוסרים אותם לשלטון היוונים, ועל ידם כמעט התמוטט ח"ו כל קיום הכלל ישראל וכל התורה כולה כמעט נשכחה, לולי ד' שעזר לנו בזכות הצדיקים המעטים שהם החשמונאים ועוד מועטים מכל הכלל שמסרו נפשם לשמור ולקיים את התורה הק' וכן המעט הנשים הצדקניות שמסרו נפשם על ברית מילה וכמבואר כל זה במדרשי חז"ל, ועל זה נאמר רשעים ורבים ביד צדיקים ומעטים, ומכיון שרוב ההמון עם מכל הכלל ישראל נכשלו שוב בהנסיון של הערב רב נדחה שוב התקון הזה עד שעברנו הזיכוך הקשה של הגלות האחרון שעדיין לא נגאלנו ממנה.

והנה כשהגיע הזמן של סוף הגלות דהיינו בערך מלפני מאתים וחמישים שנה שכבר סבלנו כל כך הרבה עד שהיה כבר די בזה שנזכה לקבל הזיכוך הגמור שעליה אנו מחכים ושעל ידה יצא לאור התקון הגמור המושלם שלנו, וידוע מה שמבואר בדברי הגר"א ומקורו מדברי הזוהר הק' שסוף התקון שעלינו לגמור באחרית הימים הוא תקון הערב רב, ועל כן הופיע אז עוד פעם בעולם נפשות הערב רב וזה היה פעם הרביעי להופעתם והם היו דומים בצביונם ואופיים להמתיוונים אמנם קצת בשינוי גם במעשה וגם בשינוי השם ונקראו בשם חדש שהיו נקראים "משכילים" והתחילו שוב פעם בדרכם הרשעה של היוונים והמתיוונים להשכיח את התורה והמסורה והם גרמו נזק וקלקול יותר גדול ממה שעשו לנו היוונים והמתיוונים כי כח חוזק הקליפה שלהם היה יותר גדול כמו שנתבאר לעיל שכאשר כבר נכשלנו באותו ענין הרי זה מוסיף כח לאותה קליפה וכאשר היא מופיע על כל פנים כחה יותר גדול וחזק מפעם הקודם, ובעוה"ר הם משכו את הרוב מהכלל ישראל אליהם (כלו' מכל הקהלות באירופא עד שעל ידם הגיע המצב עד שכתשעים אחוז מכל הכלל הגיעו להתבוללות גמורה ד"י) והנה הם התחילו להשפיע על הכלל כמה וכמה קלקולים שבהם הרסו את לב הידוי ועל ידי כן כבר ממילא ירדו לגמרי מכל שמירת הדת

של עמלק מבינינו כדי לאפשר את הופעת הגאולה השלימה בב"א.

ל' [הוספת המעתיק, ראיתי מועתק דרשה מהגר"א קוטלר זצ"ל (בקונטרס לפידי אש, שנדפס בשנת תשל"ז) שדבר נגד לימוד השכלת הגוים, ואעתיק כמה מילים מדבריו שם שדיבר נגד הקלקול בארצה"ב בזמנו שהיו כאלה שהיו לומדים בישיבות והלכו סדר א' ללמוד חכמות חצוניות אע"פ שזה היה למטרת השגת פרנסות אחרי השנים שיצא מהישיבות והכוללים כמו שהוא היום בעוה"ר באה"ק המגיפה החדשה של המכללות, וזה עוד יותר גרוע ממה שהיה אז בארצה"ב כי שם היה המטרה רק עבור דאגת והבטחת הפרנסות מה שאין כן כאן המצב של היום שהשלטון ממציא את זה ומעודדים את זה למטרה מפורשת לקלקל את הבני תורה והחרדים ולהורידם מהחרדיות ולשלבם ח"ו יחד עם החופשיים והכופרים ר"ל, וידוע שכח הפועל בנפעל ועל כן בודאי שבכח סוגלת הקליפה של המחשבה רעה שלהם הרי זה מכניס בהענין סמא דמותא להשחית את דעתם ולבם

של הלומדים שם, וכתב על זה שם שהרי זה פשוט שזה עוון של בזיון התורה ושיש לאלו לחוש לענין של "דבר ד' בזה" ודבר זה יסודו מהגוים שאצלם נקרא בן אדם (רק) מי שגמר את הלימודים האלה, וגדולים כהחתי"ס והגר"י סאלאנטר לא היו נחשבים מושלמים לפי קנה המדה שלהם, (וכשלומידים אפי' חצי ערב לימודיהם) ואי אפשר שכך יגדלו להיות גדולים בתורה, ולא עוד אלא שהקב"ה אומר כביכול "התורה חוגרת שק", נתרבו אצלינו עמי הארץ הרחוקים מן התורה ואינם יודעים מה זה תורה והכניסו בלבותיהם אותה מחשבה של הגוים עד שנכנסה מחשבה זו גם באהלי תורה אצל חלק מבני הישיבות... מחשבה זאת מן הגוים היא באה ונגררים אחריה אלו שהולכים בשיטה זו לא רק שאינם מבינים לא סוגיא א' ולא תוספות אחת ואין להם להבין הלכה א'... הם ריקנים מכל מלבד שזה "דבר ד' בזה" היותר גדולה, עכ"ל מת"ד החוצבים בלהבות אש קודש התורה הק' שיצא מלבו ומפיו הטהור.]

טוב ולהשוות עצמם בלבוש וחומר הגוף לגויי הארצות ולכל המסתעף לעינינים האלומ^מ וגם זה היה מה שדרכו בדרכם של היונים כנזכר.

והנה יש לדעת שיסוד התורה והיהדות הוא להיות מופרש ומובדל מכל עיני העולם הזה הגשמי וזה היה התנאי שהתנה אתנו ד' ית' לפני נתינת התורה ולפני שבחר בנו להיות עמו ונחלתו וכמו שכתוב לפני מתן תורה "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

ועל ענין זה (להיות מפורש מכל עיני עולם הזה המיותרים שאין ההכרח מחייב אותם) ניתן לנו גם מצוה מיוחדת של "קדושים תהיו" וגו' (בריש פר' קדושים) וידוע מה שפירש הרמב"ן שם שצריך להיות מופרש ומובדל מכל דברי רשות העולם הזה ואסרה תורה ליהנות מכל עיני רשות יותר מן הצורך המוכרח, ובספרי מוסר הזהירו שאפילו מה שהוא מההכרח מעיני עולם הזה לא יתפוס מקום אצלינו ולא נשקיע לבנו בה ולא תהיה נעשית אלא כלאחר יד כדבר טפל שבטפלים מכח ההכרח בלי להרגיש הנאתה.

עוד מבואר בדבריהם איך שהגשמיות מפריע וסותר להרוחניות ושאי אפשר להתעלות ברוחניות ועבודת ד' להיות קרוב באמת לד' אלא כפי ריחוק האדם מהעולם הזה והנאות הגשמיות (ורדיפת הכסף והכבוד) וכך פירשו את מאמר חז"ל "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה" דהיינו לומר שיותר על כל עיני עולם הזה ורק אז יוכל האדם להתקיים אצלו התורה שהוא לומד, ומכל שכן בשעה שהאדם לומד תורה על מנת לקנותה (כמו בנערותו) שאז בודאי צריך להיות לבו פנוי רק לעסק התורה ועבודת ד' ית'^{מא} ומופשט מכל דבר אחר וזו, ושלמה המלך ע"ה (במשלי) דימה את החכמות הזרות לאשה זרה שהאדם בוגד באשתו ומזנה עמה^{מב}.

ויש להבין הענין הנזכר שיהודי אין לו שום שייכות כלל לכל עולם הזה ועינינו ואין מקומינו בעולם הזה כלל ואין אנחנו אזרחים כאן ולא תושבים אלא כאדם גר זר העובר

ממקום למקום עבור צורך מסחרו לרכוש שם מה שנצרך לו אבל אין לו שום ענין לעשות קשר עם המקום ואנשיו כלל ולא באנו לעולם הזה עבור עינינים כאלו ולא נבראנו עבור זה כלל וכלל אלא כל מטרתנו והיותנו בעולם הזה הרי זה עבור המטרה להיות כל כולו עבד לד' וכמו שכתב רבינו יונה באגרת התשובה (אות ב') ע"ש, ועל זה הזהיר אותנו הקב"ה בתורה הק' כמו שכתוב (...) "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", וכמו שכן היה במצרים שבהסתלקות יעקב אבינו וכל הדור ההוא שכחו בני ישראל ממטרה זו להיות גרים ועראים בעולם והתחילו להתישב בעולם הזה ועינינו ובכך נתפתו מהמצריים בפה רך כי רצו להרויח הרבה כסף כמבואר בחז"ל ובזה נלכדו ונעשו לבסוף עבדים לפרעה חוץ משבט לוי שהם לא שכחו מהמטרה והחזיקו בעבודתם את ד' ית' ועסקו רק בתורה ולכן נפטרו מלהיות עבדים במצרים, ואע"פ שהיו גם כן בגירות וגלות מצרים מכח גזירת "כי גר יהיה זרעך" וגו' אבל בכל זאת לא נעשו עבדים לפרעה, ואע"פ שגם נאמר באותה גזירה "ועבדום ועינו אותם" וגו' עם כל זה לא נגזר על כל הכלל אלא אם כן יתרחקו מלעבוד את ד', והודיע הקב"ה לאברהם אבינו שיהיה בודאי חלק מבני ישראל שיפלו מדרגתם ועל ידי כן יגיעו להיות עבדים ומעונים אבל לזה נשאר הבחירה לכל א' וא' לפי בחירתו אבל הגירות נגזר על כולם אפילו על הצדיקים, ואפילו אצל האבות הקדושים כבר התחיל הגירות כמבואר כל זה בחז"ל (שחישוב הגירות הוא מעת שיצחק אבינו נולד), ומכיון שהעבדות לפרעה והעינוי תלוי בבחירתנו כנזכר לכן כתוב (ויקרא כ"ה מ"ב) "עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים כלו' שהקב"ה הודיע לנו בזה שגאל אותנו מפרעה שהיינו עבדים אליו על מנת להיות עבדים לו ית'^{מג}, ואם אין אנו עומדים בתנאי זה הרי אנו ממילא ח"ו נופלים בידו של נבוכדנצר וחבריו.

ועל כן עלינו לזכור תנאי זה תמיד וכל זמן שהאדם זוכר ענין זה ומטרתו בעולם הזה ושאינו לו זכות אזרחיות בעולם

^מ ומזה נבע גם ענין טיפוח הגוף והבגדים.

^{מא} ומי שאינו מסוגל ללמוד התורה הק' כל היום יש לו לעסוק במצות וגמ"ח ולסייע לאחרים ללמוד תורה הק' וכמש"כ בש"ע הרב הל' תלמוד תורה שמי שאינו מסוגל ללמוד בעצמו יכול לעסוק יותר במלאכה ובכסף שירויח יותר מכדי פרנסתו בריווח* יפרנס ללומדי תורה ועל ידי כן נחשב לו כאלו הוא בעצמו גם כן למד תורה (והיינו מכיון שהוא אנוס) וענין זה מבואר בגמ' (...) שהמפרנס לומדי תורה יש לו בזה זכות של לימוד התורה ויזכה על ידי כן לחיות בתחיית המתים שאז יעמדו רק אלו שהיה להם זכות תלמוד תורה ע"ש.

*אמנם מי שמסוגל ללמוד לא יבטל ממנו להרויח יותר מכדי פרנסתו בצמצום (וכדאי' כן היא דרכה של תורה) ע"ש.

^{מב} עוד מבואר בספה"ק שזה היה ענין עשיו הרשע שרצה ב' העולמות יחד ונתבאר אצלנו במקום אחר (במאמר "מריבים בנחלת שני עולמות" בגליון פ' תולדות) בס"ד במה שלכאורה קשה להבין מה שכתב רש"י "שהיו רבים על נחלת ב' העולמות" שהרי לכאורה יעקב רצה רק את העולם הבא ועשיו רצה רק את העולם הזה וא"כ אין כאן על מה לריב, ואפילו אם נאמר שעשיו רצה גם את העולם הבא עדיין קשה שהרי העולם הבא אינו מוגבל כלל ויש מקום לכל א' וא' בלי סוף וכמה שירצה וישאר מקום גם להשני כמה שירצה, וגם לגבי העולם הזה אפילו אם תאמר שיעקב רצה גם כן קצת עולם הזה וכי קצר המצע עבור שניהם, אלא בעל כרחינו לומר שהריב היה של יעקב שעשה נגד עשיו הרשע וזה היה על מה שעשיו רצה ב' העולמות ולא רצה לוותר על העולם הזה בכדי לרכוש עולם הבא ולזה התנגד יעקב

כי לא רצה שיהיה דוגמא כזה בעולם כי פחד שילמדו בניו ממנו ח"ו. ויעקב ידע כי זה לא יתכן ומי שעשה כך יש לו רק עולם הבא דמיוני ולא עולם הבא אמיתי, ועי' מה שכתב הרמב"ן (...) שמי שרוצה שיהיה נפשו צרורה בצרור החיים את ד' בעולם העליון צריך לרכוש ולקנות את זה בעודו בעולם הזה וכפי שדבק האדם עצמו לד' בעולם הזה כך כפי זה תהיה נפשו צרורה בצרור החיים את ד' בעולם הבא, וכמו כן כתב רבינו יונה בשערי תשובה (...) שמי שלא הדביק נפשו בד' בעולם הזה אפילו אם עשה מצות ומעשים טובים לא יוכל לזכות לעולם הבא אלא יעלו אותו למעלה כדי לשלם לו שכרו שמגיע לו על מצותיו, אבל אחרי שיגמור לקבל שכרו יורידו שוב את נפשו לעולם הזה למקום שהיה דבוק בה בעודו בעולם הזה ולא יוכל להשאר בעולם העליון לנצח, ע"כ בערך דבה"ק, ע"ש.

^{מג} ולכן אמר ד' ית' למשה בפ' שמות (ג' י"ב) "וזה לך האות וגו' בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" ויש לפרש שנתן הקב"ה אות למשה רבינו לדעת מי הם הראויים להגאל היינו אלה שמוכנים לקבל את התורה ולעבוד את ד' ית' במקום לעבוד את פרעה, ולכן כאשר האדם אינו מוכן לעבוד את ד' בעבדות לא פחות ממה שעבדנו לפרעה במצרים אזי דינו חרוץ עבורו לחזור להיות עבד לפרעה ולדומה לזה, ולכן כתוב (דברים כ"ח מ"ז מ"ח) תחת אשר לא עבדת את ד' וגו' ועבדת את אויבך" כלו' מכיון שאין עומדים בתנאי להיות עבד ד' הרי בטל השחרור מהעבדות וחוזרים להיות עבדים למי שדומה לפרעה ח"ו.

שגם חז"ל פירשו התורה הק' ומצותיה על פי הקבלה, וההגיון ניתנה רק בכדי לקרב את הקבלה להשגתינו לשבר את האוזן.

קלקול השישי הוא ההסתכלות על הדורות הקודמים והראשונים וגדוליה בשוה להם ומשקיפים עליהם ומתיחסים אליהם כאלו היו חבריהם וזה גם הגורם לזלזל בהמסורה ולחלוק עליה^מ.

קלקול השביעי והוא הדבר המזיק עוד יותר משאר כל הדברים הנזכרים וזה מזיק אפילו לאלה שלא נמשכים לשאר כל קלקוליהם הנזכרים שהיו מכניסים קרירות בלב כלפי כל דבר שבקדושה ומוציאים מכל דבר מצוה מתורה הק' את הלבביות והנשמה והחמימות והאש דקדושה ואש (ואור) התורה והמצות שהוא הדבר שזהו עיקר התורה והמצות^מ ושלכן התורה היא התבלין לבטל את כחו של היצר הרע כמו שאמרו חז"ל ומבואר בספה"ק (עי' ספה"ק זרע קודש פ'...) שהטעם הוא כי אש התורה שעליה כתוב (ירמי' כ"ג כ"ט) "כה דברי כאש נאום ד" היא השורפת את אש היצר הרע, ע"כ, ובזה שהם מקררים כל דבר שבקדושה בזה ניכר ונודע ששורשם מעמלק שעליו כתוב "אשר קרך" וגו' והוא היה ראש וראשון לכל המקלקלים.

יש לדעת שהיה ביניהם גם כאלה שידעו ללמוד הרבה והיו נראים כצדיקים ופרושים, ובכך צדו הרבה נפשות לרשתם אמנם רקבונם וְצָרְעָתָם היה בלבם ומוחם (ועי' הערה כ"ו), וכן הראש הראשון מהם שהוא היה זה שהשמיד את כל היהודים שבארץ אשכנז היה יושב ולומד כל היום מעוטף בטלית ותפילין, והיה גם אחדים מחבריו שהיו קצת דומים אליו ומתחלה היה גם חלק מגדולי הדור שטעו בו ובהם וגם הנודע ביהודה והחתם סופר שכתבו עליהם תוארים מכובדים^מ, והנודע ביהודה כתב גם הסכמה על חבור של א' מהם ואח"כ כאשר נתודע מי הוא כתב מכתב חזרה ואסר

הזה ואין לו רשות להיות נעשה תושב בה ולא מסיח דעת ממחשבה זו לא יוכל לשלוט עליו לא היצר הרע ולא נבוכדנצר וחבריו כי אסור להם לנגוע בעבדיו של ד' ית' ולגיונו של מלך וענין זה מבואר בספה"ק שבכל הדורות היה כדבר הזה שתמיד אחרי שבני ישראל התחילו להתיישב בעולם הזה ולשכח ממטרתם שאחת היא להיות עבד ד' ולהשאר גר בארץ וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קי"ט) "גר אנכי בארץ" וגו' אזי באה גירוש וצרות מאת הגוים (ואע"פ שגם הצדיקים נתפסים בהעונש הרי זה מטעם שאמחז"ל א) מפני שלא מחו בעם ב) מפני שהם מכפרים על כל העם וזה בהסכמת נשמתם לזה כמבואר בספה"ק, ומכיון שכל מטרתנו להיות עבדי ד' על כן עלינו לדעת פירושו של עבד שאין לו כלום משלו וכל מה שקנה עבד קנה רבו ולכן אין לנו זכות לרכוש שום דבר שלא יהיה שייך לד', וז"פ.

וקלקולם השלישי היה לשנות מהמסורה וממנהגים הישנים וזלזול בהם וניסו ללמד בזה את הרבנים וגדולי התורה ובאו אליהם ברמיה בטענה שכוונתם לתקן את מצב הדור שהצבור לא מסוגלים לעמוד בדרך המסורה ועל כן מהראוי להקל עליהם כדי שלא יפלו וינשרו לגמרי^מ.

קלקול הרביעי היה התחברות והתאחדות וקירבה לרשעים והלבישו את זה במצות אהבת ישראל וזה היה לא רק ההתחברות אלא גם נתינת הערכה לרשעים ולהשכלתם ומהללים ומשבחים אותם^מ ומוציאים תמיד זכותים עליהם ואפילו לכופרים ומשומדים וכמו כן לגוים.

וקלקול החמישי היה כא' מעקרי יסודות היוונים והוא לקבוע כל דבר על פי ההגיון האנושי וגם את התורה הק' פרשו על פי ההגיון ובטלו את האמונה במה שהיא למעלה מההגיון וכמו כן ההשקפה שהתורה הק' היא למעלה מההגיון והיא מתפרשת על פי הקבלה מדור דור עד למשה רבינו שקבל גם פירוש התורה הק' וטעם כל דבר מסיני וכמו

^מ ולכן רצו גם להנהיג שהתפליות יהיו בלשון לעז מכיון שההמון עם הארץ אינם מבינים לשון הקודש ולא יודעים לכוון אפילו בפסוק ראשון של שמע ישראל וגו' וכמו כן בברכה ראשונה שבשמונה עשרה ולא יוצאים כלל חוב קריאת שמע ותפלה, ויש בענין זה תשובה מהגאון רע"א שהשיב על זה שמכיון שעל כל פנים יודעים שבאמירה זו מקבלים עליהם עול מלכות שמים הרי זה נחשב כוונה וכו' ע"ש.

^{מה} והנה הפסוק (משלי כ"ז כ"א) צווח ואומר "ואיש לפי מהללו" ופירשו במפרשים דהיינו לומר שאפשר להכיר את האיש מהו לפי מה שהוא מהלל אם טוב ואם רע, ומובא בשם הרה"ק מרוזין שפעם כאשר דבר על אחרית הימים ואמר שיהיו הרבה מהערב רב, ושאלו אותו שיתן סימן איך נוכל להכירם אזי ענה ואמר סימן זה יהיה בידכם שמי שתמיד רואה בשבחם של הרשעים ומוצא זכות עליהם ועל הטובים וישרים ימצא תמיד בהם חסרון וחובה הוא זה שנפשו מהערב רב, ע"כ ע"ש.

^מ וידוע פירוש העולם על מה שאמרו חז"ל (...) "אם הראשונים כמלאכים או כבני אדם ואם הראשונים כבני אדם או כחמורים" וגו' ע"כ ומפרשים בדרך זה (לתרץ התימה מה שמשמע מזה כאלו חז"ל היו מסופקים אם הראשונים היו כמלאכים או כבני אדם אלא כך פירושו) שמי שמסתכלים על הראשונים כמלאכים אזי הם בגדר בן אדם אבל מי שמסתכל עליהם כבני אדם ה"ה כחמור.

^מ ולכן היו כל החכמות החיצוניות שוה בעיניהם להבדיל התורה הק' ולכן למדו השכלת הגוים ואפילו דברי כפירתם ולא האמינו שזה מזיק להם ומטמא את מוחם ולבם כי אינם מבחינים ומאמינים להבדיל בין קודש לחול אלא גם הקודש הוא חול אצלם.

^מ [הוספת המעתיק, והיו גם כאלה שחבוריהם התקבלו אצל הכלל

ועד היום לא נתגלה קלונם לכל הכלל, כמו המחבר של תורה תמימה, ושמעתי מה שסיפר תלמיד חכם א' שהיה מחשובי מנקיי הדעת שבירושלים שהיה מעירו (של הת"ח) והכירו אישית וסיפר שהיה עובד בבאנק והיה יושב שם בלי כסוי ראש, ויש לראות כמה פעמים בתוך חבורו שחולק על דברי חז"ל, ואזכיר עוד א' מהם והיה קורא את עצמו ד"ר רב יעקב וויינברג והוא היה בעולם עד לפני חמישים שנה, והנה מכיון שלאחרונה לפני בערך חמש שנים התחילו להפיץ מאד את חבוריו בין הצבור החרדי וגם אצל בני תורה ומפרסמים אותו בפרסום גדול ובשבחים גדולים כאלו היה א' מגדולי הדור ואע"פ שבשעתו לא נשמע ממנו כלל, והנה מכיון שיש בדבריו הרבה דיעות כוזבות ולכן הרי חבוריו (גם על הש"ס) מסוכן מאד להכניס רעל בלבבות הלומדים על כן אמרתי שאסור לחשות וחייבים אנחנו לקיים מצות "לא תעמוד על דם רעך" "וגדול המחטיאו יותר מההורגו" על כן מי שיודע שמסתובב בינינו מחבל רחוני ולא יודעים לשמור ולהתרחק ממנו הרי ח"ו דם כל הנופלים על ידו דמיהם בראשו של השותק.

ועל כן הרגשתי חוב לפרסם הענין כאן, שאע"פ שהיה בחליפת כתבים בעניני הלכה עם כמה רבנים גם מהחשובים לפני השואה והיה לו חליפת מכתבים עם הגאון רח"ע (בעל האחיזה), אמנם הם לא ידעו מהו ורק הכירו אותו ממכתביו והתרשמו מזה כאלו הוא גדול בתורה, ועתה ראיתי בקונטרס שא' הוציא לאור בימים האלו, שליקט שם דברי השקפה ממנו דברים כלשונם בלי תוספת וגרעון ושם מבואר כל עניניו ולמה לא ידעו על קלקולו, כי היה מתנהג גם ביראת שמים ומהדר במצות וכמו כן היה דורש וכותב דרושים יפים חוץ מגודל כשרונותו בתורה וגם היה לו שפה והסבר יפה שמושכת את הלב, אמנם הוא היה כבר מקולקל מנעוריו ונסע מליטא לברלין ללמוד

ללמוד את חבוריו ודנם לשריפה כמו ספר תורה שכתבו מין וכך היה גודל הקליפה שבהם שהצליחם להטעות גם גדולים כנזכר^{מט}.

יְדוּעַ ששיטת המשכילים היה להשאר ביהדותם בהנהגתם במעשה אע"פ שהתקלקלו בלבם וכך המשיכו גם ללמוד גם תורה עם הרקבון שבלבם, ובודאי שכך לא הצליחו להשיג אמתה של תורה ולכוון את ההלכה ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא כי לכל זה צריכים סיעתא דשמיא, ומי שלומד תורה עם רקבון בלבו עליו נאמר "מה לך לספר חוקי" ועל כן בודאי שלא זכו לסיעתא דשמיא ונוסף לעוולתם עוד סרה שביחד עם לימוד התורה הוסיפו לגדול בהשכלה ובכך הצליחו למשוך אליהם אפילו מבין אלה שלא רצו לעזוב את שמירת התורה והמצוות ועיקר הצלחתם ביותר של המשכילים היה ברוסיא כי בשאר מדינת אירופא כגון פולין וכו' נלחמו חזק נגדם שלא לית להם דריסת רגל אפילו בכל שהו והיה להם יותר חוש הריח להריח ולגלות את רקבון לבם תיכף ומיד ולכן לא נתנו להם להכניס תוך המחנה ובמדינת ליטא (שברוסיא) ועל ידם התקלקלו רוב תלמידי ישיבת וואלאז'ין כידוע עד שהחליטו גדולי הזמן לסגור הישיבה ויש בזה הרבה לספר מכל החרבן שעשו וגרמו ולכן אין חידוש על שהגיעה הגזירה של השואה בעוה"ר ואכמ"ל בזה.

סיכום הדברים שבז' דרכים בודקים את מי שנטמא בטומאת המשכילים ולבו רקוב ברקבון המשכילים והם הדברים הנזכרים ומבוארים כאן, א) שהם לומדים או משפיעים על אחרים ללמוד השכלת הגוים וחכמות חזוניות והם לא סולדים מללמוד דברי והשכלת הכופרים (ומשוים כל אלה לחכמת התורה הק'), ב) שמחשיבים עניני עולם הזה, ג) מזלזלים במסורה ובמנהגי ישראל, ד) ענין החיבור וההתקרבות ללא שומרי תורה ומצוות ומחשיבים ומהללים אותם, ה) שההגיון קובע בכל דבר ומפרשים את התורה רק על פי ההגיון, ו) הם משווים ומדמים את הראשונים וגדולי

הדורות ואפילו התנאים והאמוראים אליהם ומעיזים לומר בקורת עליהם ולהטיל דופי בדבריהם (ואע"פ שלפעמים ידברו גם בביטול כלפיהם אבל הרי זה רק מהשפה ולחוץ כי רוצים למצא חן בעיני הישרים כדי ללוכדם במצודתם וגם לפעמים הרי זה מפני שהם מעורבים מטוב ורע^פ), ז) הם קרירים ומקררים לכל דבר שבקדושה.

והנה יש לדעת שהמשכילים הללו הנזכרים הרסו וחרבו וקלקלו יותר מכל הפעמים שהיו בעולם לפני זה, והמתבונן יראה שכל פעם שהתעורר שוב קליפה זו (של הנחש שהכשיל את אדם וחוה בחטא) עץ הדעת טוב ורע גרמו המכשול יותר גדול משלפניהם, וכמו כן כאשר הופיעו בעולם בפעם הרביעית הקדיחו תבשילם של רוב בנין ומנין של הכלל ישראל על כל פנים במדינות אירופא שגרמו שהתבוללו כתשעים אחוז מכל הכלל ישראל ד", והנה המעט שנשארו בשמירת התורה ומצוות היה גם כן ע"י מלחמה גדולה שנלחמו נגדם אלה המעטים שנשארו שלימים עם ד' והתורה הק' ומסורים אליו ית' ולתורתו הקדושה בכל לבם, ועל ידי כן גירשו אותם ובטלו השפעתם על כל הכלל אמנם עם כל זה נשאר קצת רושם בכמה מקומות ממה שנשפע על ידם, ובעיקר במדינות רוסיא ובליטא.

וגם בתוך הישיבות הקדושות נשאר כמה דברים שהנהיגו המשכילים וכן בכמה ישיבות שמכח השפעתם שינו לבושם והורידו זקנם וכו' כל זה נשאר ביניהם, והדור הבא בתמימותם חשבו שזה היה כמסורה בידם והיה קשה לנתקם מזה, וידוע מה שאמרו חז"ל (...) שכאשר אדם עובר עבירה הרי היא (הקליפה שנברא מהעבירה) נדבקת בו ומלפפתו עד לאחרי ק"ך שנה ד", וידוע שהחזו"א פעל הרבה להחזיר עטרת הלבוש היודי ליושנה והיה מוסר עצמו מאד לזה והיה תובע מכל סביביו להגדיל זקנם וללבוש מעיל ארוך ולא לגזוז הפאות ולא לקצרם ואפילו לא להסתירם מתחת לאוזן וכדו' והיה אומר שהרי זה חלול ד' כי במה שמסתירים הרי זה מראה כאלו ח"ו הרי הוא בוש בסימני יודי והדברים

השכלה באינוברסיטי וגדולי הדור שהכירו את כשרונותיו ניסו למונעו מזה אמנם לא נכנע כלפיהם והמשיך בדרכו אמנם הוא לא הסתיר את רקבוננו ונמצאו מעורבים בתוך תשובותיו להלכה, וישנם אחדים מתלמידיו שהם מזרחיסטים והם הפיצו הרבה ממכתביו וחבוריו והנה בשנים האחרונות התחילו אנשים להפיץ חבוריו ולכתוב עליו כל מיני תוארים כאלו היה א' מגדולי הדור, ואחרי השואה היה גר בעיר נדח בשוויץ, ואעתיק קטע א' מדבריו שהובא בקונטרס הנ"ל כדי למנוע את הרבים מלהכשל בקריאת חבוריו, והוא מה שכתוב בחבורו שו"ת שרידי אש (ח"ב סימן ח') וז"ל הרקוב ד", "גדולי ישראל טעו בדרכם" (עפ"ל), גדולי אשכנז היו בקיאים ומומחים בחכמת החינוך ולכן הצליחו במעשיהם להקים דורות שלמים של בעלי יראת שמים והשכלה חילונית כאחד, מה שלא עלה בידי גאוני גדולי ליטא ופולין לפי שלא ידעו לכונן את החינוך על פי תנאי הזמן, עכ"ל (עפ"ל), ועוד קטע א' אעתיק משם מאותו ענין וז"ל "צריך להכניס לישיבות שיעורי התעמלות ולימודי חול" בעולם היהודי החרדי ברור כבר מזמן שבחדרים ובישיבות יש לדאוג לסידורים היגייניים חדישים, לתרגילי התעמלות כדי לחזק את הגוף שהזנח כל כך לדאבוננו הגדול, הסידורים הישנים הבלתי היגייניים אין להם ולא כלום עם המסורת היהודית, וראשית כל עמדתנו ללמודי חול כיצד יש לתאם בין למודי הקודש ללמודי החול, כדי שיהיו יחידה הרמונית אחת ויעזרו ליצור את הטיפוס הרצוי של תלמיד חכם יהודי שבעת ובעונה אחת יהיה גם אדם משכיל ובקי במדעים חילוניים (כתבי הרב וינברג ח"ב עמ' ש"ד), ויש שם עוד דברים נוראים של אפיקורסות ד"י אשר תסמר שערות

איך שהוא מביא ומצטט מדברי הכופרים ומשומדים ומדברי דתות של הגוים ל"ע ומחבב דבריהם וכותב שדבריהם מתוקים עפ"ל, הבאתי כל זה כדי להראות דוגמא מגודל קליפת הערב רב והמשכילים שעדיין לא התנקה מאתנו ובודאי שאפילו דברי תורתם ויראתם דינם כדברי המינים אשר אסור לשמוע מהם ולקרא אפילו דברי תורה ודברים נכונים שכתבו כמבואר בחז"ל ובדברי הראשונים כנזכר בפנים, ובודאי אם היו גדולי דורו יודעים ומכירים אותו ואת שיחו היו דנים חבוריו לשריפה כדן ספר תורה שכתבו מין, והיום מעיזים עזי פנים שבדור שהם בודאי מהערב רב ובמקום לשרוף כל זכר ממנו ולהעבירו מהעולם, הרי הם במקום זה אדרבה מכניסים את הרעל הזה לתוך המחנה ובכך הם נעשים שליחים מהסט"א להוסיף שמד להמעט מהדור הצעיר שעדיין מסורים לד' ולתורתו הקדושה ולהמסורה הטהורה, וי"ר שנזכה לבער את רוח הטומאה מבינינו ולהחזיר עטרת התורה הק' למקומה ובזכות לימוד התורה הק' בטהרה בודאי יופיע בימינו הגאולה השלימה בב"א, ע"כ הוספת המעתיק].

^{מט} ידוע מה שאמר הבעש"ט על הנודע ביהודה ששליש העולם עומד על זכותו וכמו כן על החתם סופר אמרו תלמידי בעש"ט שהיה דומה למלאך ד' צבקות, ואכמ"ל יותר בזה.

י אבל על כל פנים לא יתכן שלא יצא עתק מפיהם וכמו שמקובל מהבעש"ט שהאדם בהכרח יוציא מפיו את הרע שבו והמתבונן יוכל להבחין ולהכיר את זה מתוך דבוריו כאשר ישים לבו לזה.

מובאים וידועים.

והנה אע"פ שלפי ראות העין נראה שעיקר הקליפה של המשכילים כמעט ובטלה לגמרי, אמנם באמת אין זה כך אלא נשאר עדיין פאריה ושרשיה בעולם והרי זה דומה לא' מתכסיסי מלחמה כאשר א' מהצדדים רואה שהצד שכנגדה מתחזקת במלחמתם נגדה יותר מדאי עד שכמעט קט תהיה מנוצחת אזי היא עושה עצמה בצורה חצונית כאלו נכנעה ומפסיקה ללחום, ועל ידי זה כל הנלחמים נגדם מפסיקים מלחמתם נגדם ואחרי זה הם מתחילים להמשיך מלחמתם בחשאי וחותרים מתחת האדמה וכדו' ואחרי שהם מרגישים מספיק מבוססים שיוכלו כבר להתקיף את האויב מבפנים ובאופן שלא יוכלו להתגונן וללחום נגדם בקל אזי הם מתנפלים עליהם פתאום בלי שידעו מראש שלא יתכונן האויב נגדם ובכך הצלחתם יותר בטוחה.

וכמשל הזה כך היא הנמשל המר היום עתה בתקופה האחרונה בעוה"ר שחזר וניעור שוב קליפה זו בפעם החמישית ביתר שאת ממה שהיה בכל הפעמים שלפניה²¹, וכנ"ל שבכל פעם התחזקו והיום במיוחד נעשו משוכללים הרבה יותר מבקודם וכפי שנתבאר בהמשל כך עשה גם קליפה זו המדובר וכל זה עשו דוקא היום שמכיון שבעבר בזמן שעדיין היו גדולי עולם צדיקים ואנשי מעשה שנלחמו נגד המשכילים בחרב וחנית, והבינו המשכילים שלא יוכלו הם כי הם נלחמים במסירת נפש ובכח זה שהיא הכח היותר גדול שישנה במלחמה ואי אפשר לנצח את בעלי מסירת נפש זה הענין בדרך הגיון.

ועוד יש במסירת נפש כח יותר מזה והיא כח הסגולי הרוחני שבה שעל ידי זכות של מסירת נפש מבטלים כל הקטרוגים ושוברים כל המחיצות והמסכים ומתקרבים עד לפני כסא הכבוד, וזהו כח קיומו של הכלל ישראל ותורתו הקדושה שבה הכח נשארנו אנחנו והתוה"ק במשך כל ימי גלותנו ושום כח בעולם ושום רוח בעולם לא היה בכחה לנתק את הכלל ישראל מאת ד' ומשמירת תורתו הקדושה, שהקליפה יודעת שעוד מעט עומדת להיות בטלה ומתבערת מן העולם לגמרי כידוע וככתוב "כי מחה אמחה את זכר עמלק" וגו' ועל כן לפי הכלל "שלפני שבר גאון" כלו' שכל דבר לפני שנופל ונשבר לגמרי הרי הוא מתחזק ביותר בכל כחו, ויש לדעת שדוקא בשעה שהקליפה והנסיון מתגברים

ביותר אזי מי שזוכה לעמוד איתן נגד הקליפה והנסיון הרי הוא זוכה לתקונו ולחלקו בעולם הבא מה שהיה חסר לו ולא זכה בו עדיין בכל גלגוליו הקודמים²².

ועתה נבאר קצת דברי הזוהר הק' בענין גלות האחרון מהערב רב איך ובאיזה צורה ואופן זה מתבצע הנה (לפי המבואר בספה"ק) הרי זה יהיה באופן זה שנפשותיהם של אותם הערב רב שהיו בדור המדבר הם ירדו עוד פעם בגלגול באחרית הימים ויהיה להם כח שליטה להנהיג ולהשפיע על רוב הכלל, בדומה למה שהיה אז בזמן העגל שנשפכו בני ישראל מהם²³ וטעו אחריהם במעשה העגל כמו שאז בדור המדבר נתנו להם לעשות כרצונם וזה היה כמו שליטה שהרי הכניסו קלקולם דהיינו עבודה זרה לתוך המחנה וכולם שתקו שהרי זה כהודאה למעשיהם ובזה נעשים שותפים להעבירה כאלו גם הם עשו אותה כמבואר בגמ' (שבת נד:) כמובא לעיל.

ועוד חומרא גדולה נוסף לזה שבדאי הרי זה גרם קלקול בלבבות הצעירים מכיון שהיה זה נראה כאלו כל הקהל מאשרים מה שהם עושים, או על כל פנים בודאי נכנס בלב הרואים קרירות בענין עבודה זרה כי מכיון שראו שהצבור לא מחו הרי זה השפיע עליהם להבין שזה לא כל כך נורא שאם היה הדבר נורא היה כולם קופצים עליהם ומוקיעים אותם מן הכלל, ולכן הקרירות הזאת שהיא תוצאה מחוסר מחאה היא הרבה יותר חמור מעצם חוסר המחאה, וכבר מבואר לעיל שקרירות הרי זה גורם לאדם לבסוף שגם הוא יהיה נגרר לאותו עון שהוא קר אליה, ונמצא הגורם לאחרים קרירות הרי חוץ ממה שהרי זה מעשה עמלק הרי הוא גורם להשני לפול לגמרי ונמצא שהרי הוא נעשה כשותף לכל ירידתו של השני שנובע מתוך הקרירות שגורם לו.

ועוד יותר מזה שהאדם עצמו שרואה שעוברים עבירה והוא שותק הרי זה גורם לו גם כן לאט לאט קרירות בלבו לאותו עבירה ואפילו אם יהיה אדם צדיק, וכמו שנתבאר שההמשך מהקרירות הוא שנופלים ונכשלים ח"ו גם כן באותו עבירה עצמו כמו כן הרי זה עלול להשפיע גם כאשר השותק הוא צדיק וכאשר הוא שותק ולא מוחה הרי הוא עלול גם הוא לפול ח"ו באותו עבירה אם לא יתקן שתיקתו וימחה נגד העוברי עבירה ובזה יציל עצמו מסכנה זו ושב

השלימה ושעל זה נאמר "ותורה חדשה (כלו' השגה חדשה בתורה הק') מאתי (כלו' מאת ד' ית') תצא" כי דרגה זה נזכה לקבל מפי הקב"ה בעצמו ועל זה כתוב (ישעי' ל' כ') "והיה עיניך רואות את מוריד" כלו' שד' ית' יהיה נקרא מורינו כי ממנו ית' נשמע הדברי תורה הללו, ומכיון שכך וכפי הידוע הרי לנו דבר שמופיע מצד הקדושה יש לעומתה הופעה מצד הקליפה והנופלים ונכשלים בה מפסידים לקבל השפע שלעומתה מצד הקדושה, ורק העומדים בנסיונה הם יזכו לקבל את השפע הקדוש ההוא, ועל כן עתה שאנו עומדים קרוב להגאולה השלימה מתגלה הקליפה שקדמה להפרי ואנו נבחנים על ידה, וכמו שהשפע הנזכר שמצד הקדושה היא חזקה וגדולה יותר מכל מה שלפניה לכך גם בזה לעומת זה הקליפה היא גדולה וחזקה ביותר מכל מה שלפניה ועל זה נאמר (במדבר כ"ד כ"ג) "אוי מי יחיה משומו אל" ובזוהר הק' הוסיף אשרי מי שיחיה אז ויעמוד בהנסיון הקשה, כי אז יזכה לכל הטוב הצפון שעין לא ראתה ואשרי חלקו בעולם הבא אכ"ר.

²² ואע"פ שרוב הצבור לא הלכו אחריהם בכל זאת כבר נתבאר לעיל מה שמבואר בגמ' וכן כתבו גם הראשונים לגבי חטא העגל, שמכיון ששתקו ולא מחו נחשב כאלו גם הם עשו את העבירה.

²¹ ויל"ד מה שמבואר בספה"ק שהנסיון של הביורור האחרון (שזה מה שאנחנו נמצאים בה היום) היא הרבה יותר קשה מכל הנסיונות ויכשלו ויפלו בה אפילו מהחשובים שעברו כל הנסיונות והמבחנים שלפניה ועמדו בה, וזה מה שרמוז בחז"ל (כתובות קיב:): עה"פ (ישעי' ו' י"ג) "ועוד בה עשיריה" כלו' שישארו רק חלק עשירי מכל בני הגולה וזה יהיה אחרי שנשארו מהנסיון הקודם ליה רק חלק עשירי מכל הכלל והיינו שהעשירית הזה יעבור עוד פעם צירוף וביורור עד שישאר גם מהם רק חלק עשירי וה"ז כמו אחוז א' ממאה ממה שהיה לפני שהתחלה, וזה מה שאנו רואים בעינינו היום בעוה"ז אבל מכיון שסוכ"ס יש לכאו"א בחירה להיות מאותם המעט שישארו על כן יש לנו להתאמץ בכל כוחנו להשפיע על כמה שיותר לפתוח עיניהם שיבינו שבוער שריפה גדולה המאבד את הגופות והנשמות יחד ומי שחס על נפשו ונשמתו יציל את עצמו בעוד מועד אכ"ר.

²³ ועוד יש לדעת שכמו שבענין השגת התורה הק' ישנם ה' דרגות והם כנגד נפש רוח ונשמה ח' ויחידה והנה הפרד"ס שהם ד' דרגות בתורה הק' שהם כנגד נרנ"ח כבר נתגלה בעולם, אמנם הדרגה החמישית שהיא כנגד בחינת יחידה נתגלה רק אחרי הגאולה

ורפא לו, וכמו כן הוא תמיד בכל מקרה של חוסר מחאה בעבירה שנעשית בפרהסיא ולכן נחשבת מניעת המחאה כמעשה עמלק שהכניס קרירות בלבבות בני ישראל ושעל זה נצטוינו לאויבו ולמחות את שמו וזכרו ומכל שכן שלעשות מעשה עמלק הרי זה מתבטל מצות מחיית עמלק ואדרבה מקיימו ומעורר זכרונו וקליפתו והרי זה מביא רעה גדולה לעולם שאין כדוגמתה והוא ראשית הקליפה שלו' השורש לכל הרע וכאשר נותנים לו יניקה ושליטה בעולם נותנים בזה יניקה ושליטה לכל שאר הרע והקליפות שהם ענפים להשורש, וזה מה שנעשה אז בחטא העגל ועל ידי זה חזר כל כח היצר הרע והקליפה לשלוט אחרי שכבר התבטלו במתן תורה ונעשינו בני חורין מהם כמבואר בחז"ל, ומכיון שקליפה זו עדיין נמצאת ומרקדת בעולם ובינינו לכן כמו כן במדה כנגד מדה לעומת זה באחרית הימים יסבלו עתה מהם שהם ישלטו עלינו בעל כרחינו אפילו נגד רצונו¹⁷, והם

¹⁷ וזה על פי מה שכתוב בנביא (ירמ' ב' ט"ו) "תיסרך רעתך" ופירושו מבואר שהקליפה עצמה שברא האדם בחטאו היא המייסרת את האדם ומענישו על מה שחטא, ולכן כמו כן בזה שכח השליטה מכיון שבזה שהשלטנו אותם עלינו בראנו כח קליפה זה מה שמייסר אותנו עתה ושולט עלינו נגד רצונו.

¹⁸ ואפילו אם הם באמת צדיקים במעשיהם בכל זאת אין זה הכל כי "הקב"ה לוא בעל" כמה שאמרו חז"ל (סנהדרין קו): ועי' מה שכתב האבן עזרא (דברים ה' ט"ז) וז"ל "ועיקר כל המצות (מסרתם הוא) לישר הלב" עכ"ל, ולכן כאשר אין לבו של האדם נכון וישר ושלים עם ד' אפילו אם יהיה צדיק במעשיו עדיין לא הגיע להמטרה והעיקר חסר אצלו, ודבר כזה לפעמים גם האדם עצמו אינו יודע את זה אלא נדמה לו שהוא באמת צדיק ואינו מרגיש שהרקבון נמצא טמון בקרבו בעומק לבו, ועל זה ידוע כל הדווים ובפרט אלה שהצליחו להצטדק במעשיהם כי אז נעשים בטוחים עם עצמם שהם צדיקים וזה גורם להם שכבר אינם דואגים ומבקרים את לבם ואינם עובדים על לבם לזכור עד שתהיה כראוי, אמנם הכלל הוא שאם אין בודקים את הלב כל יום ואין משגיחים עליו בתדירות עולה עליה חלודה כי היצר יושב במפתחי הלב* והנה כאשר רואה היצר הרע שהאדם מצטדק ואינו עובד לזכר לבו ולישרו לדבקה ולבטלה לד' אזי מניח לו להתעלות ולהשתלם בצדקו כדי שלא יעלה בדעתו לבקר את לבו ובכך הרי היצר הרע בטוח שיוכל לשודדו ולשלוט על לבו בלי שירגיש האדם ולא יגרשנו משם.

וענין זה מבואר בספה"ק מאו"ע (...) שכתב כך על עשיו שהיה מקיים כל המצות (ולולי זאת בודאי לא היה יצחק טועה בו) ומה ששאל איך מעשרין את התבן ואת המלח לא היה רק בכדי לרמות את יצחק אלא גם רימה את עצמו בזה שחשב שהוא צדיק ורוצה לעבוד את ד' (ואפילו ביותר ממה שצונו ולכן רצה לעשר אפילו דברים שאינם חייבים על פי הדין), ע"כ ע"ש, הרי לנו מזה שיתכן שהאדם יתנהג כצדיק בכל דרכיו וגם בעיני עצמו וגם בעיני הבריות יהיה נראה ומוחזק צדיק ובכל זאת הרי הוא בלבו רשע ח"ו.

ועל זה ידאג ויפחד כל אדם תמיד שלא ירמה את עצמו בעודו בעולם הזה ולא ידע את מצבו האמיתי עד שיגיע לעולם העליון ואז יהיה כבר ח"ו מעוות לא יוכל לתקון ועל זאת יתפלל כל חסיד וכמו שהתפלל על זה דוד המלך ע"ה (בתהלים כ"ה) "הדריכני באמיתך ולמדני" וכן (במזמור פ"ו) "הורני ד' דרכך אהלך באמיתך" וגו' כי "האדם יראה לעינים וד' יראה ללבב" ועל זה נאמר "אשרי אדם מפחד תמיד" (עי' תוספות גיטין נה:), ובזכות שיפחד האדם תמיד ויחשוד עצמו בכך ויתפלל על זה תמיד כאמור זה מה שיוכל להציל את האדם מלהכשל בזה, כי אין בכחו של האדם להיות שמור ובטוח בענין זה בלי סיוע מד' ית' וכמו שאמרו חז"ל הכלל (בכל עניני יצר הרע) אלמלא הקב"ה עזרו לא יוכל לו ומכל שכן בענין גסות הלב שהוא דבר נסתר ואינו ניכר בחוץ וקל לרמות עצמו בזה ועל כן בודאי וב"ב של ק"ו שזקוק ומוכרח האדם לעזרתו ית' בכל רגע ורגע, והעזר הזה מאת ד' מקבלים

בזכות שהאדם חושד עצמו תמיד ומפחד תמיד מזה ואינו בוטח בעצמו אלא יודע בהכרה מלאה שהוא זקוק כל רגע לעזרתו ית' ובכך ה"ה כבר לא יוכל להגיע להתנשאות וגאווה ולכן הקב"ה עוזר לו.

מה שאין כן מי שבוטח בכחו ועוצם ידו נגד יצרו והרי הוא שוכח את ד' שהוא הנותן לו הכח לעשות חיל נגד יצרו ומכיון שהוא שוכח מד' לכן מתנהג עמו הקב"ה במדה כנגד מדה וד' ית' גם כן עושה כאלו שכח ממנו ונותן לו להכשל בשקר הזה שהוא בחר בה בעצמו, ואדם כזה יכול אפילו להתנהג גם במדת הענוה אבל סוף כל סוף גם זה שהשיג הענוה הרי הוא מייחס לכח עצמו ולכן אין זה הביטול והענוה האמיתית כלל הרי הוא מתגאה בענוותו וזה בשקר כי באמת אין להאדם בכח עצמו כלום אלא ד' ית' נותן לו הכל אלא שעם כל זה נותנים לו שיוכל לדמות לעצמו שהוא עושה לבד וישאר בטעותו וכמה שאמרו חז"ל שבדרך שאדם (בוחר ה) רוצה ללכת מוליכין אותו, עד שיגיע לעולם האמת ואז יודע לו טעותו, ועל כן החכם עיניו בראשו ויקיים הפסוק "אשרי אדם מפחד תמיד" ובזה יהיה מאושר וטוב לו בזה ובבא.

* וכמו שודד שיושב על יד שער בית העשירים וכאשר רואה רגע א' שאין השומר עומד על יד הפתח לשמור הרי הוא פורץ לתוך הבית ושודד, וכמו כן הוא דרכו של היצר הרע וכמו שכתוב (בראשית ד' ז') "לפתח חטאת רובץ" ופרשו חז"ל (תיבת חטאת קאי) על היצר הרע, ולפי זה יתפרש גם על מפתח הלב של האדם ששם הוא רובץ ומחכה על הזדמנות שיוכל ליכנס אל הלב והיינו בשעה שהאדם מסיח דעת מלשמור על לבו, וזה יצר הרע שבא מבחוץ, אמנם יש עוד יצר הרע שהוא חלק החומרי שבגוף האדם שהיא מושכת את לב האדם תמיד למטה ולכן על האדם לבדוק ולבקר כל יום את לבו אם לא נתחמצה, ונוסף לזה גם העולם הזה בטבעה היא מושכת למטה וכמו שהיא גם בגשמיות הענין כידוע שיש לכדור הארץ כח משיכה שלכן כל העומד באויר נופל לארץ כי הארץ יש לה כח משיכה, וכמו כן היא לגבי פנימיות הענין דהיינו שכח הגשמי והגסות שזה בחומריות העולם הזה גם כן בטבעה מושכת כל אנשי העולם למטה לגסות ולגשמיות וכמבואר בספה"ק דרך ד' לרמח"ל ומכל שכן בזמנינו אלה של אחרית הימים שישנו גם כן הרבה קלקול ורשעות והשתתה בעולם שהרי זה מושך להחטא אפילו את הצדיקים וכמו שפירש הבעש"ט בפסוק (תהלים ל"ז ט"ז) "טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים" שהטוב של הצדיק נעשה מעט כלומר פחות ממה שהיה ראוי להיות מפני המון רשעים רבים שישנם בעולם, עכדה"ק.

וכן פירשו גם במה שכתוב על נח "אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" ועי' רש"י שם שיש אומרים שמכל שכן אם היה בדורו של אברהם אבינו שהיה יותר צדיק, ויש אומרים שרק לפי דורו היה נחשב צדיק אבל אם היה בדורו של אברהם לא היה נחשב אז לכלום, שהכונה לומר שההשתתה של הדור גרמו לו שלא יהיה בדרגה של אברהם, וכמו כן הוא בודאי היום, ולכן על האדם לבקר ולבדוק את לבו כל יום ותמיד אם לא החמיצה, ואפילו בזמן של שנים כתקונן בזמן הבית אמרו חז"ל "אל תאמין בעצמך עד יום מותך" והיינו שכל זמן שהאדם בעולם הזה הרי הוא עלול ח"ו לפול וכמו יוחנן כהן גדול שאחרי ששימש פ' שנים בכהונה גדולה נפל ונעשה צדוקי אם כן מי יכול לומר זכיתי לבי ולא יירא מזה, ועל כן יש לדעת שאם האדם מאמין בעצמו ולא משגיח על עצמו כל יום וכל רגע שלא יפול הרי זה ודאי שהוא נפול ח"ו ואינו מרגיש.

להם כח שליטה להשפיע את קלקולם על בני הדור ההוא, ועל כן יקשה מאד הנסיון אפילו למבקשי אמת ודורשי ד' ויצטרכו להתפלל מאד על סע"ד שלא יטעו להיות גם כן נמשכים אחרי השקר ושיהיה להם עינים לראות ולהבחין ולהבדיל בין הטוב להרע, ואחרי הכרתם בזה יצטרכו גם להתגבר נגד טבעם ויצרם וללחום בחירוף ומסירת נפש נגדם כדי שלא יגרמו לאחרים קרירות אם ישתקו וממילא יהיו נתפסים אליהם וכמבואר לעיל, וכאשר ילחמו נגדם בזה יסייעו גם לעצמם וגם לאחרים לסור מהדרך הרע ולפנות לדרך הטוב והרצוי בעיני ד'.

והטעם להופעת הערב רב שוב פעם באחרית הימים (שזה היום בזמנינו אלה) הוא (כפי מה שנתבאר לעיל שהרי זה) לטובתינו כדי להשיג את התקון השלם על חטא העגל ומכיון שבזה תלוי הגאולה השלימה לכן נעשה התקון הזה עתה בזמן שהוא קרוב מאד וסמוך ונראה להגאולה השלימה וכאשר נעמוד בנסיון זה ונלחם נגדם בזה ונתקן עצמינו ונגיע לתקון השלם בחטא זה של העגל בס"ד וכמו שיתבאר יותר בהרחבה בהמשך הדברים בס"ד, ועל כן החכם עיניו בראשו להבין את אשר לפניו וישמור על עצמו שלא להיות מפותה ונמשך אחרי אלה שהם מהערב רב כי אם יהיה נמשך אחריהם אז במקום לתקן את החטא הרי הוא ח"ו אדרבה יחמיר עוד יותר על החטא וגם על העונש יחמיר יותר ממה שהיה ראוי לבא עליו על העבר, וכמו שמבואר ענין זה בריש ספר שערי תשובה לר' יונה (ע"פ משל ומקורו בזהר הק' (...)) ע"ש, שכאשר ניתן לו להאדם מן השמים הזדמנות לתקן החטא ואינו תופס את ההזדמנות לתקנו מחמירים על עניו על זה יותר ממה שעל החטא עצמו, ולפי זה יש להבין בבן בנו של ק"ו שכאשר במקום לתקן אדרבה חוזרים לשוב אל החטא אשר נועל וחטא ככלב שב אל קיאו כמה מגדילים ח"ו את החרון אף על העולם, ועל כן החי יתן לבו לא להתרשל מהזדמנות זו אלא יבין ויתפוס את ההזדמנות שנשלח לו מן השמים לתקן עצמו בשלימות.

וידוע שכאשר נשלח איזה דבר מן השמים לעורר לתשובה הרי זה עת רצון גדול לחזור בקלות ולהתקבל בקל כי הרי זה דומה למי שחטא לפני המלך והוא בא לבקש סליחה מהמלך שהרי הוא צריך להתחנן בכל מיני תחנונים כדי שהמלך יסכים לקבל ולסלוח לו ולפוטרו מהעונש המגיע לו, מה שאין כן כאשר המלך שולח אליו שליח שמזמינו לבא לפניו לבקש סליחה הרי זה בודאי אך ורק מחמת גודל חביבותו וחשיבותו בעיני המלך ולכן הרי הוא רוצה ומחכה לתשובתו ולסלוח לו לכן הרי זה עת רצון מהמלך אליו ויקבלנו בקלי קלות, ואם בכל זאת הוא מתרשל ופונה עורף מאת בקשת המלך הרי זה פגיעה וזלזול נורא בכבוד המלך והרי זה מרידה גדולה יותר מעצם החטא כמובן, וכמו כן הדבר לענינינו שכאשר ל"ע מופיע גזירה קשה על הכלל שרואים שכבר יצא החרון אף לפועל ח"ו אזי הרי זה עת צרה ומדת הדין ששולט ח"ו, אמנם כאשר מופיע רק אסון

א' פרטי אמנם זה באופן שהרי זה מזעזע את כל הצבור הרי זה בודאי אזהרה לגזירה שלא תצא ח"ו ובפרט כאשר מופיע כמה אסונות כאלה זה אחר זה הרי זה בודאי אזהרה גדולה לכל הכלל שידעו שישנו קטרוג גדול ומדת הדין מתוחה כנגד העולם ובא הרמז מן השמים מצד מדת חסדו ית' וחבתו אלינו שקורא אלינו ומזמין אותנו לבא לפניו ולחזור בתשובה ולבקש סליחה מפניו ומכיון שהרי זה מצד חבתו הגדולה אלינו לכן אם ח"ו פונים עורף לזה הרי זה כאלו עונים לקריאתו ית' שקילי טיבותיך ושדיא אחיזי כי אין אנו ח"ו מעונינים בהתקרבותך ואנו נדאג לעצמינו כי יש לנו מספיק כח ושמירה מחיילינו ושוטרינו כדי להגן על עצמנו מהגזירה ואין אנו זקוקים לעזרתך, ואע"פ שבודאי אין שום אדם מישראל חשוד שיכוון לזה עם כל זה הרי מחשבה זו מוכחת מתוך התנהגותנו מפניית עורף מתשובה ועל כן הרי זה עלול לעורר קטרוג כפול ומכופל ממה שהיה לפניו וכל פעם שמופיע עוד רמז מן השמים ושוב פעם לא פונים אליה הרי זה מוסיף עוד חומרא על חומרא ח"ו להחמיר על הגזירה העלולה לבוא עבור הקטרוג שכל כך גדול ד"י ויצילנו מרע, ואשרי מי שיבין הדברים ויעורר בכל עת רצון מזה ועל ידי זה יציל עצמו מן הגזירה ויוסיף זכות לכל העולם, אכ"ר.

י"ש לראות הצדקת ענין זה שהיום חוזר על עצמו קליפת הערב רב ממה שאנו רואים במוחש שצורת הפיתוי בא ע"י ענין הכסף וכמו שהיה אז בענין העגל כמו שכתוב בריש דברים "ודי זהב", וכמו שפירש רש"י והוא מחז"ל (יומא פו:): שאמר משה לפני הקב"ה (חטא זה (העגל)) אתה גרמת להם בעבור רוב הזהב שהשפעת להם ע"כ, ועי' מה שכתב בכלי יקר (שמות ל' י"ג קרוב לסוף המאמר) וז"ל, וביאור הדבר כן הוא לפי שהשפיע להם רוב זהב על כן היו חמדינים ועינם לא תשבענה (וכמו שאמרו חז"ל יש לו מנה רוצה מאתים) (מרוב הכסף), ובקשו להם בצורת שור כי (פני השור מהשמא' במרכבה וכתוב מצפון זהב יאתה) חשבו שמזל שור מעשיר והוא ישפע להם עוד רוב זהב... היוצא מהאמור שהשורש שגרם לבני ישראל להכשל בהעגל ושהערב רב יעלה בדעתם להכשילם בזה כל זה היה מפני כשלונם בתאות וחמדת הממון.

והמתבונן במצבינו היום יראה ברור שרוב כשלון וירידת הדור היום הרי זה גם כן באופן זה דהיינו ע"י חולשתינו בחמדת הממון (וכל המסתעף דהיינו חמדת הכבוד שהיא קשורה וצמודה לחמדת הממון והם תמיד הולכים יחד זה עם זה), ועוד יותר מזה יש לראות עין בעין שכמו שהערב רב בזמנה היה להם האומץ לפתות את בני ישראל ולהכשילם בעבודה זרה שזה נגד כל רעיון והגיון ושכל שיכלו להצליח לפתות את בני ישראל לכך בזמן שהיו בדרגה היותר גדולה אחרי שראו בעיניהם במתן תורה שאין עוד מלבדו ושמעו את פי ד' מדבר וכו', והיו כל הזמן מלווים מד' שהלך לפנייהם ולמדו תורה אצל משה רבינו, ובכל זאת מכיון שנתפסו לחמדת הכסף הבינו הערב רב שעל ידי כן יוכלו להפילם לגמרי ד"י,

הים (שכתוב שם ויסע משה את בני ישראל מים סוף ופרשו חז"ל שהסיעם בעל כרחם כי נדבקו לההון ולא רצו ליסע משם אלא לקחת יותר ויותר כמובא ברש"י שם), וזה המשך לשונו שם, מה שנאמר כאן אשר העלוך מארץ מצרים... כי אמרו... שנעשו עשירים... משל מצרים... ואמרו הערב רב כי בכחו של מזל שור עשיתם כל החיל הזה... (וכנ"ל) עכ"ל ע"ש.

¹¹ וזה המשך לשונו, וע"כ צוה ליתן מחצית השקל לכפר על החומד ממון שלעולם אין בידו יותר מן המחצית כאמרו רז"ל (קה"ר א' י"ג) יש בידו מנה מתאוה מאתים יש בידו מאתים מתאוה ד' מאות נמצא שלעולם אין בידו יותר מן מחצית, עכ"ל, ועי' מה שכתב לקמן (ל"ב ד"ד) ומה שרצו (הערב רב) להטעותם (לבני ישראל) בצורת שור דווקא, כבר אמרנו לפי שראו את ישראל אוהבי כסף וזהב וידעו זה... ומביזת

כי לפי פנימיות הענין הרי זה שורש לכל הרעות שבעולם¹², והנה מאחר שבעוה"ר נכשלנו בנסיון זה של העגל לכן באה אלינו שוב פעם הצרה הזאת כדי לתקן אותה לפני הגאולה השלימה כי רק בזה נגיע לתקון השלם שבלעדה אי אפשר להגאולה השלימה להופיע וזה מה שאנו רואים היום בעינינו שכל הירידה היום היא ע"י פיתוי שע"י כסף.

ועוד יותר שאלה הרשעים שמפתים את העם הם יודעים ורואים את חולשתינו בחמדת הממון וכך הם אומרים בריש גלי וצוחקים משומרי תורה ומצות ואומרים שהנה החרדים אפשר לכבש אותם ולפתותם בקל ע"י פיתוי בממון כי על זה לא יוותרו אפילו אם זה יעלה להם על חשבון דתם ד"י, או לאזניים ששומעות את החילול השם הנורא שכולם רואים את ערוותה ואע"פ שכל העולם היום נתפסים בחמדת הממון בכל זאת הרי זה בולט ביותר אצל השומרי תורה ומצות שהם להוטים ומבוהלים ביותר על זה ואי אפשר להכחיש את המציאות המרהיבה, והרי זה תרי קטלא ששולט בנו ד"י, א) רדיפה בשגעון אחרי הון ובצע כסף, ב) האמונה בהטבע שההשתדלות והקלקול יביא לנו את הפרנסה והעושר, ובזה נתגלה ערוותינו וחרפתינו, ובנוסף לכל זה הרי זה מגלה חרפתינו בחולשת וחוסר האהבה לד' וכנזכר מה שבכל הדורות שלפנינו היו בני ישראל מצוינים בכל העולם ש"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" והיינו ממיתים את עצמינו בשמחה על אהבתנו ית' ואי ירדנו פלאים אין אמונה אין אהבה אין מסירת נפש ונמצא שכל קיומנו תורה ומצות הרי זה ח"ו בגדר של אוחזים מנהג אבותיהם בידיהם שזהו דרגת כל האומות העולם בכל הדורות, ולא כן עם בני ישראל שעליהם היה ניכר תמיד שהם בני קל חי ומוכנים למסור נפשם על אהבת בוראם ויוצרים, ועתה מתגלה לעין השמש בשתינו ובושת אמנו ואנה נוליד את חרפת כאשר יתבע ד' ית' אתנו ביום הדין הגדול והנורא שהוא בא בקרוב ממש, ועלינו להתבונן בכל זה איך נפלנו שדוד לפני שונאינו ולשוב לד' בעוד מועד.

ואע"פ שהנסיון שלנו גדול מאד שנדמה לנו שעל כל הקלוקלים יש לנו היתרים והסכמות מרבנים ורמ"ם ועל

ידי כן כל חלש באמונתו ואהבתו ומסירתו לד' ולתורתו יתלה באילן גדול וירגיע את נפשו לומר שבודאי לא יהיה נתבע על זה כי יתלה העון במי שמעליו.

אמנם הלא כבר הודיע לנו הזוהר הק' וכל צדיקי וגדולי הדורות שבזה יהיה נסיון שלנו שראשי ודייני עמא יהיו מהערב רב ואיך יעלה על בן דעת לחשוב שכוונתם היה על רשעי הדור ועל שופטיהם שלהם כוון הזוהר הק' שיהיו מהערב רב, שהרי איך זה יהיה נחשב נסיון וכו' לטעות אחריהם אלא בודאי שמה שהודיעו לנו והזהירו אותנו הכוונה על אלה שנראים באמת ראשי העם שומרי תורה ומצות, ובכדי שלא נטעה בזה ובהם הודיעו לנו שנדע שמהם יהיו מהערב רב ובזה יהיה הנסיון לכל א' וא' לבחון את לבו שאם הוא מסור לד' אזי מים רבים דהיינו בעלי תורה שנמשל למים גם לא יוכלו לכבות את לבו של מי שהוא באמת אוהב ומסור לד' ולתורתו, ולכן עלינו לשים לב שכל הפיתוי הזה וגם הכפיה שלהם באיזה אופן שהוא או ע"י בזיונם של אנשי הערב רב שחזרו לירד שוב לעולם שהם מבזים את מי שאינו הולך אתם או ע"י מניעת פרנסה שנעשה לאדם ע"י שנמנע מלילך בדרכם הרי זה ניתן לנו בכוונה מן השמים בתורת נסיון כדי שעל ידי כן נתקן את אשר פגמנו בגלגולינו הקודם בזמן דור המדבר בחטא העגל ובכדי שנזכה להגיע לתקון השלם, ויש לדעת שכל א' וא' עליו לעבור נסיון וקושי כפי מדת פגמו בחטא העגל שנשאר עליו עדיין לתקן וכמו שמתבאר בהמשך הדברים יותר בפרוטרוט, ועל כן ישמח בחלקו שניתן לו הזדמנות זו להגיע לתקונו, ובזה יקל עליו מאד לעמוד בנסיונו ולהגיע לתקונו השלם ולהיות מוכשר ומוכן לקבל פני משיח צקינו והגאולה השלימה בב"א.

ולזמן הזה של היום של אחרית הימים הוא שעשה אהרן את ההכנה והסיוע עבורנו שנוכל לעמוד בנסיונו הקשה הזה שיופיע ושיצטרכו הטובים שבבני הדור לסבול כל הצער הנזכר שיעשו להם אנשי הערב רב כאמור בזוהר הק"י שיגרמו למנוע מהם פרנסתם וגם צער וסבל של בושה ופחד מה יאמרו הבריות כי יהיה מבוזה בעיני כל העם

מההכרח לבקש מהם כמו שכתוב (שמות י"א ב') דבר נא וגו' "וישאלו" וגו' כמבואר ברש"י שם כי פחדו מהנסיון שזה יגרום להם כנ"ל שעל ידי כן נכנס בהם חמדה לממון וגרם מה שגרם בעוה"ר, אמנם בכל זאת רצה הקב"ה שכן יעשו את זה כי אי אפשר לאדם להגיע למדריגה שעליו להגיע בלי שיעבור נסיונות קשים כמו אלה ולכן למטרה זו הוריד ד' ית' אותנו לעולם הזה כי זה המקום הגורם לנו כל הנסיונות הקשים הללו ורק על ידי שנעמוד בהם בזה נזכה לכל המצופה לנו בעולם הבא אשר עין לא ראתה שיטייל ד' ית' אתנו בגן עדן ויעשה לו מחול והקב"ה יעמוד באמצע וכל א' יראָה באצבעו ויאמר "זה ד' קוינו לו נגילה ונשמחה בישיעתנו", (ועי' עוד המשך ענין זה בהרחבה במאמר "השברנו הקדרנו" חלק ד').

¹² וז"ל הזוהר הק' (נשא קכה:) ברעיא מהימנתא שם (דהיינו נשמת משה רבינו שהופיע בהיכלו של הרשב"י ואמר כל זה) ואני (כלו' משה רבינו דהיינו התלמידי חכמים שיהיו בדור שהם תמיד נקראים ע"ש משה כמו שמצינו כמ"פ גמ' שתארו בלשון זה כי משה שפיר קאמרת כאשר השיגו איזה חידוש אמיתי בתורה כי אז שורה על המשיג הארה מנשמת משה כי רק דרך נשמת משה רבינו אפשר להשיגה כמבואר בספה"ק) חשיב בעינייהו בין ערב רב רשיעייא ככלב מת דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישאל מפוזרין בינייהו בין מלכוון, ואתהדרו אינון ערב רב רעין על ישראל עאנא דקודשא בריך הוא דאתמר בהו (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ולית לון יכולת למעבד טיבו עם

¹² והרי זה דומה למה שאמרו חז"ל (עירובין סה:) האדם ניכר בכיסו בכוסו ובכעסו והיינו שהכסף (וכמו כן הכעס) הם כל כך משגעים את שכל האדם שנעשה על ידי זה כשיכור (כמו ע"י כוסו שהוא הדבר הג' שנזכר שם) ולכן על ידי כן אפשר לנסות את האדם בזה אם הוא מסור ודבוק לעבודת בוראו באמת ואוהבו בדרגא של "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" וגו'.

ועוד יש להבין שענין הדביקות לכסף שהיה להם כל כך בביזת הים וכאמור עד שלא רצו ליסוע משם לקבלת התורה הרי זה מעיד על חוסר וחולשת אמונתם בד' שהוא הזן ומפרנס לכל כמו שהוא העושה לכל המעשים, ולכן כאשר האדם חושש שאם לא יעשה כך או כך (ואפי' כאשר זה נוגע לעבור את פ' ד' ח"ו) יפסיד או לא ירויח את מה שנצרך לו לפרנסתו הרי זה מקטני ומבטלי האמונה ולכן הרי זה כבר מעין עבודה זרה וחוסר אמונה ח"ו, ב) הרי זה מעיד על חוסר האהבה לד' ולמצותיו כראוי לכל מי שעמדו רגליו על הר סיני שצריך להיות בדרגא שהיינו אז וכמו שנזכר (שה"ש ח' ז') "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" וגו' כי עלינו להרגיש שיקרה היא מפז ומפנינים "וכל חפצין לא ישוו בה" ואם האדם לקוי בב' הדברים הללו דהיינו בחוסר אמונתו וחוסר אהבתו לד' ולמצותיו הרי זה בודאי השורש לכל העבירות והכשלונות שעלול לפול בהם אם יתגבר עליו יצרו וינסה אותו בנסיון שנוגע להונו ופרנסתו ד'.

ובזה יובן למה פחדו בני ישראל לקחת מביזת מצרים שהיה

כאשר ירצה לסור מדרך הרע לילך בדרך הטוב בעיני ד', וכמו שכתוב בנביא שניבא על אחרית הימים (ישעי' נ"ט ט"ו) "וסר מרע משתולל" ופירשוהו חז"ל בגמ' (סנהדרין צז.) שכל מי שיסור מרע (בלי יוצא מהכלל) יאמרו עליו כל הבריות שהוא שוטה ועי' ברש"י שם, ועוד נאמר בחז"ל (סוף סוטה ובסנהדרין צז.) "יראי חטא ימאסו" ע"ש, וכן ויש לדייק בלשון הזוהר הק' ממ"ש "וכל" חכמים וכו' בצערא וכו' שמשמעו שכולם בלי יוצאי מהכלל יסבלו מהם, היוצא מזה שמי שאינו סובל מהם הרי זה מוכיח שאינו באמת תלמיד חכם וירא חטא, מכל שכן כאשר הרי הוא נושא חן בעיני אלה שהם מהערב רב עליו לדאוג כי הרי זה סימן שח"ו אינו מהם^ט,

ועתה נבא לבאר בס"ד באיזה צורה ואופן יהיה הסיוע שיצא לנו ע"י פעולתו של אהרן הכהן, (והסיוע שיש לנו מכחו של אהרן הכהן) הוא באותה צורה שעשה אז (כמו שנתבאר לעיל דהיינו) שגילה אז קלונם ושמצם של הערב רב כדי שעל ידי כן יתרחקו בני ישראל מהם וכמו כן ענין זה פעל גם לזמן של אחרית הימים שאז יצא מעצמו (מכח זכותו ופעולתו של אהרן הכהן) גילוי קלונם ושמצם ורקבונם של הערב רב. ובוזה יהיה סיוע רק לאנשים שרוצים ומבקשים את האמת להתנתק מתחת השפעת הערב רב אבל עם כל זה אלה שבחרו ללכת אחרי הערב רב כי את השקר הם מבקשים להם זה לא יועיל כלום כי לא יוכלו כבר לראות^{סא}

ולאֵלה הועיל מעשה אהרן הכהן וכוונתו בעשיית העגל וגם זכותו במה שעשה תשובה על המכשול שיצא מתחת ידו שהיה תמיד מקרב את הבריות לתורה כמו כן יעמוד זכותו לעד לקרב את הבריות הדורשות את ד', אמנם הסיוע הזה של אהרן יעזור רק לאלה שיבחרו בטוב והם יסכימו לשלם מחיר המלא שעלינו לשלם בכדי להשיג את הטוב האמיתי והתקון השלם הנזכר, ולהם יעמוד להם פעולתו וזכות מסירת נפשו של אהרן הכהן שפעל אז, ולא שלא נצטרך ללחום בכח עצמנו כלל אלא רק להקל על כל אלה הוציא מחשבתם הטוב לפועל לעמוד נגדם, ולפי האמור

ת"ח, ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו ומחרימין ערב רב ביניהם ולא יהיו לון באתרין סגיאין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפילו חיי שעה, **וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין כוכלים** "בנים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות" (איכה ד) דלא אשכחו אכסניא ביניהון, ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוח בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל גזלנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא כי מלאה הארץ חמס מפניהם, עליהו אתמר (איכה ה) היו צריה לראש", עכלה"ק.

^ט ולפי זה יוצא לכאורה שמה שאמרו במשנה (אבות פ"ג י') "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו" נאמר רק על הדורות שלפנינו אבל לא על הדור הזה של עקבתא דמשיחא ואחרית הימים השתנה הטבע והרי זה דומה להדברים שכתבו עליהם הפוסקים שהיום נשתנה בהם הטבע ואפילו במה שנוגע להלכה כידוע.

^ס כי במה שעשה את העגל כדי להציל את בני ישראל שלא ימשכו אחרי הערב רב מלהכשל בה עשה בזה מסירת נפש גדולה כי בזה סיכן את כל העולם הבא שלו כי זה היה עבירה לשמה שהרי עשה להם עבודה זרה שהרי זה מאבזריהו דעבודה זרה כי עוברים בזה הלאו של "אלקי מסיכה לא תעשו" וגו' והרי זה ביהרג ואל יעבור וכמבואר, ועל כן הרי סיכן בזה העולם הבא שלו כי אם לא יתקבל בבית דין של מעלה מה שעשה יענש על זה ח"ו, ולמעשה מאחר שבשעתו לא פעל בזה מה שרצה כי בכל זאת נכשלו כל הכלל בהחטא ויצא מזה שבמקום להצילם מהחטא אדרבה גרם בזה סיוע לחטאם אזי הרי זה דומה למי שעובר על לא תעשה מפני קיום מצות עשה ולבסוף לא קיים את המצות עשה.

ועל כן חשב אהרן שבאמת יש עליו חטא גדול שהכשיל את הכלל ישראל כי במה שעשה הוא את העגל נתן להם להערב רב כח גדול למשוך את כל הכלל לחטא העגל שאמרו להם הרי אתם רואים שאהרן הסכים לנו ועזר לנו לזה וכמו שאמר משה רבינו לאהרן "מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה", הרי לנו שהיה נחשב כאלו שהוא גרם והביא אותם להחטא והיה נקרא על שמו כמו שכתוב (ל"ב ל"ה) "העגל אשר עשה אהרן" ואע"פ שלפי האמת לא יצא מכשול ע"י אהרן כמו שנתבאר לעיל עם כל זה היה נראה למראית העין שיצא מכשול על ידו.

וכך היה גם נדמה לאהרן ולכן היה לו לאהרן צער גדול שאי אפשר

לנו לתאר לעצמינו איזה צער ויסורים גדולים היה לו לאהרן מזה, וחשב מה שנכשל בעון נורא הרי זה כמו מחטיא את הרבים ח"ו שאין להם חלק לעולם הבא, ולכן כאשר נתכהו בכהונה גדולה היה בוש ולא רצה לגשת אל המזבח כדאיתא בחז"ל ומובא ברש"י בפ' שמיני.

ומה שהיה נדמה לאהרן שיצא על ידו המכשול וכן מה שנקרא העגל על שמו בתורה הק' כנ"ל היה בהשגחה עליונה כדי שיעשה התשובה הגדולה שעשה על זה כמבואר בחז"ל שעל זה עשה אהרן תשובה גדולה כל ימיו ועשה תשובת המשקל שהיה מקרב את הבריות לתורה ומחזירם בתשובה לעומת מה שהכשילם בחטא העגל, ובוזה זיכה לכל הכלל גם על העתיד וכאשר יתבאר בס"ד בהמשך הדברים.

והנה יש להבין שהתקון שנעשה בשעתו ע"י משה רבינו לא היה זה תקון השלם מכיון שנעשה שלא בכח עצמם אלא ע"י משה רבינו ולכן נשאר להם לבני ישראל החובה לגמור התקון לאט לאט בהמשך כל הדורות בכח עצמם לבד בלי משה רבינו והתקון הזה יהיה נגמר רק לפני הגאולה השלימה, אמנם אע"פ שיהיה נעשה התקון בכח עצמינו בכל זאת אנו זקוקים גם להסיוע של אהרן וגם של משה רבינו וכמבואר בהמשך הדברים, והסיוע שלהם הרי זה רק הכנת האפשרות עבורנו לעשות התקון שמי שירצה לבחור בדרך הטוב יוכל להוציאה לפועל, וזה ע"י פעולתו אז במסירת נפש כנ"ל לגלות קלונם של הערב רב לשמצה כאמור.

והטעם שצריכים גם לכח של משה רבינו ולא די לנו בזכות אהרן לבד הוא מכיון שחוץ ממה שנצטרך ללחום ולכבוש את יצרינו ונסיונינו נצטרך גם לכח ההבחנה וההבדלה להבחין מי ומי הם שדעתם והשקפתם הוא משל הערב רב, ולזה מוכרחים אנו לקבל סיוע דוקא על ידי נשמת משה רבינו שהיה בחינת הדעת וכמבואר לקמן בפנים בהמשך הדברים.

^{סא} ואפילו אלה שאם יראו לפני עיניהם את האמת בצורה ברורה שחור על גבי לבן אשר אין דרך (אפילו בדרך עקום) לנטות ימין ושמאל אזי יודו על האמת ויקבלוה, עם כל זה לא יתנו להם משמים את זאת (שיראו האמת באופן שיהיו מוכרחים לקבלה) כי אין זה המטרה של בריאת האדם כי הבורא ב"ה ברא אותנו למטרה שנגיע לגלות את האמת בבחירת עצמנו ועבור זה יגיע לנו שכר ועולם הבא ולא שיהיה דבר שמכריח אותנו ואת יצרינו הרע כי בזה אין שום חכמה ולא מגיע להאדם על זה שכר.

ואע"פ שבדורות הראשונים כן עשה לנו ד' ית' אותות ומופתים

שיראו אותה בשעה שיתגלה שמצם של הרשעים וחטאים האלה של הערב רב בגלוי ובזה יוכלו לנתק את עצמם מהשפעתם ולא יטעו עוד אחריהם.

ויש לדעת שיש ג' דרגות (א) צדיקים (ב) בינונים (ג) רשעים, הצדיקים הם שבכחם להבחין בעצמם בין האמת והשקר בין הטוב להרע והם לא יכשלו כלל להיות נשפעים מהערב רב, ואצל הבינונים ישנם ב' דרגות (א) היותר מעולים הם גם כן מגיעים להכרה והבחנה אמנם לא בכוחם לבד אלא בצירוף הסעד והסיוע שע"י נשמת וזכות משה ואהרן כמבואר לעיל והם יגיעו להכרה זו אחרי שישתדלו לברר את האמת ע"י שיתבוננו ויתפללו לד' שינחם דרך האמת וכמו שהתפלל על זה דוד המלך ע"ה כמו שכתוב "הדריכני באמתך ולמדני" וגו', ודרגא (ב) שהם יותר פשוטים מגיעים להכרה זו על כל פנים בשעה שמתגלה קלונם ושמצם וכנ"ל.

אמנם אלו שהם בדרגא של רשעים שרוצים את השקר ובוחרים בה לפי נוחיותם ותאוות לבם אע"פ שהם דואגים שיהיה נְבַלְתָם ברשות התורה וכמש"כ הרמב"ן ריש פ' קדושים שאפשר לאדם להיות נבל ברשות התורה, ע"ש, והיינו ע"י המצאת היתרים הפורחים באויר^{כב}, כל אלו

שלפנינו.

ועל פי זה יש להבין הסיבה שישנו היום הסתר פנים גדול כזה כי הרי זה רק לטובתינו כדי שעל ידי כן נוכל להשיג את העולם הבא היותר גדול, ולכן בדורות שלפנינו שהיה עדיין אפשרות לחזור עוד פעם בגלגול לא היה צורך להסתר פנים כל כך גדול לכן ניתן להם לראות קצת גילוי פנים ובפרט בדורות האחרונים ע"י רוח הקודש ומופתים ע"י צדיקי הדורות כי מי שלא יזכה בכח בחירתו לכך לכל הפחות יקבל סיוע ודחיפה מכח ההכרח וזה יעזור לו שבגלגול הבא יתקן מצד בחירת עצמו, מה שאין כן היום שכבר אין אפשרות לעוד הזדמנות של עוד גלגול כי כבר נטו צללי ערב והגאולה השלימה מוכרחת לבא בימים האלה לכן ניתן לנו מצב של הזדמנות לרכוש הכל מיד ע"י בחירת עצמו, אמנם מי שלא יתפוש עצמו תיכף ומיד בכח בחירתו עם כל ההסתר שמסביב אוי לו ואיו לנפשו כי ח"ו לא יזכה לאור הבוקר, ואשרי למי שעניו בראשו ואשרי להמחכה ויגיע לכל טוב הצפון ומצופה עבורו בעגלא ובזמן קריב בב"א.

*ובהמבואר כאן אפשר לבאר מה דאיתא בחז"ל (סנהדרין...) דיעה א' האומרת שדור המדבר אין להם חלק לעולם הבא ויש לפרש בדרך של אלו ואלו דברי אלקים חיים ששניהם אמת והיינו שלכ"ע הגופים של דור המדבר לא יכולים לעמוד בתחית המתים מכיון שלא היה אמונתם בכח בחירתם ועבודתם בעצמם ולכן לא מגיע להם השכר אבל בכל זאת ירדו כולם עוד פעם בגלגול בדורות אחרים ואז יעבדו בבחירתם ומי שהצליח יקבל העולם הבא שלו ולפי זה שהדיעה שסבירא ליה שאין להם חלק לעולם הבא מדבר על אותו הגוף (בדור המדבר) והדיעה שס"ל יש להם חלק היינו אחרי שחזרו עוד פעם בגלגול.

ועוד יש לומר שהם כן חולקים ומחלוקותם היא אלאחר שיתקנו עצמם בגלגול הבא אם יעמדו באותם הגופים (ובאותו הצורה) הראשון שהיה להם בדור המדבר או לא אלא יעמדו בגופים (וצורה) החדשים שהיה להם בגלגול הבא, ובענין זה יש מחלוקת הראשונים כאשר האדם עובר כמה גלגולים באיזה גוף יקום בתחיית המתים ש"א בגוף הראשון ו"א באותו גוף שהגיע לתקונו השלם (ו"א שכל הגופים יעמדו וכל א' יקבל חלק מנשמתו והיינו שכל גוף יקבל אותו חלק שנעשה מתוקן אצלו, ובזה פליגי ב' הדיעות כי לכולי עלמא לא הגיעו דור המדבר לתקונם מכיון שניטל מהם בחירתם על כל פנים כלפי האמונה וכו' אלא אלה שאומרים יש להם חלק ס"ל שיעמדו בגוף הראשון (או בכלם) ואלו שאומרים אין להם חלק ס"ל שיעמדו רק הגוף שאצלו נגמר התיקון.

^{כב} וכמו כן הם בוחרים לשנות מהמסורה המקובלת אצל יראי ומכבדי ד' ית' וכמו כן בוחרים בהשקפות פסולות כמו השקפת

את האמת כי בדרך שאדם רוצה ללכת מוליכין אותו ולכן אחרי שבחרו בדרך העקלתון והשקר עונשם הוא שאפילו כאשר השקר גלוי לפני עיניהם לא יוכלו לראותה, וישנם גם כאלה שמדמים לעצמם שהם רוצים ומבקשים את האמת ועם כל זה לא יזכו לראותה מכיון שבעומק לבם האמיתי (שלפעמים הרי זה מתחת הכרתם) אינם רוצים כלל לראות ולדעת את האמת אלא תוך לבם רוצים ואוהבים את השקר (כי זה טוב להחומר שלהם וליצרם הרע שבלבם שרוצה בהפקירא ופריקת עול מלכות שמים ואת העולם הזה ומטעמיו) ולכן מכח נגיעה זו יחפשו תמיד לתרץ את השקר (ואפילו כאשר יוכיחו להם את האמת יתחמקו) בכל מיני תירוצים דחוקים ועקומים (אשר כל מי שאין לו נגיעה יראה ברור שהיא דרך עקלתון) כי הרי הם כשיכורים מכח יינה של היצר הרע אשר כבר שתו הרבה ממנה עד שהשתכרו, ועל אלה נאמר (משלי ט' ח) אל תוכח לץ וגו' כי הם נעשו הכו בסגורים.

אמנם לאלה שרוצים את האמת אלא שאין בכחם להבין ולהבחין בין האמת והשקר בכח עצמם לבד, עבור אלה הוריש לנו אהרן גם כן כח ואפשרות לראות ולהבין קלונם של המקולקלים האלה, וסיוע זה יקבלו אחרי שבכח עצמם יבחרו בדרך האמת אם מוכנים לוותר על נוחיות העולם הזה ואפילו על כבודם וממונם עבורה להם יעזור ד' ית'

ומעמד הר סיני שאז פתח לנו את העליונים והתחתונים ושמענו את קול אלקים חי מדבר מתוך האש וראינו בעינינו אמיתת מציאותו ית' ושאין עוד מלבדו כמו שכתוב (דברים ד' ל"ה) "אתה הראית לדעת כי ד' הוא האלקים אין עוד מלבדו" וזה היה רק פעם א' (כמו שכתב הרמב"ן שמות י"ג ט"ז) בכדי שיהיה לנו על ידי כן כח נגד היצר הרע, והרי זה דומה למה שמלמדים לכל אדם בבטן אמו כל התורה אע"פ שלפני שיוצא להעולם משכיחים אותו את כל זה אמנם זה נשאר בעומק לב האדם מתחת הכרתו וזה מה שנותן לו כח האפשרות להשיג את התורה כאשר ילמדנו וישקוד ויעמול בכח עצמו להשיגה, כי לולי זאת לא היה באפשרות כח האדם להשיגה כלו' להשיג אמיתתה מכיון שהיא באמת שכל רוחני ושכל ההגיוני של האדם הוא רחוק מאד ממנה כמבואר כל זה בספה"ק.

ולפי הנ"ל שבאופן זה לא מגיעים להמטרה מכיון שעל ידי כן בטל מהאדם הבחירה, לפי זה יש להבין בענין מתן תורה וכל האותות שהראה לנו ד' ית' בהוציאנו ממצרים שבזה לא היה עיקר המטרה עבורם כלו' עבור אותו הדור כי הרי זה ביטל מהם את הבחירה אלא בעבור כל הדורות העתידיים שהם לא ראו את כל זה בעיניהם אלא שומעים את זה מאביהם כמו שכתוב (דברים ל"ב ז') "שאל אביך ויגדך" וגו' וכן (דברים ד' ל"ב) "שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך" וגו' ולהם יש להם בחירה אם לקבל ולהאמין או לא ח"ו אבל סוף כל סוף נשאר בעומק לבנו ובנשמתנו ונפשותינו את מה שראו אבות אבותינו כי נעשה בנפשותינו רושם מזה וממשין בנו בירושה ממה שראו אבותינו וזה עוזר לנו לבחור בטוב ההוא*.

ובהאמור יתפרש היטב הפסוק (קהלת ז' י') "אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זה" (ובספה"ק נאמרו פירושים על זה) ועל פי דרכנו יש לפרש באופן זה שאם יאמר האדם הלואי שהיה לו כימים הראשונים שהראה לנו ד' לעינינו את יקר תפארת מלכותו ואם היה לו כך אז היה מקבל את הכל, אמנם התשובה לזה היא "לא מחכמה שאלת על זה" אם היית חכם והיה לך חכמה לא היית שואל כן, כי הרי אין בזה שום חכמה להיות מוכרח לקבל העול מלכות שמים כי אז לא יגיע לך שום שכר לכן דוקא הימים האלה של היום הם יותר טובים לך כי הם יעיניקו לך יותר שכר ועולם הבא כאשר תגיע בכח בחירתך, וכמו כן יש להבין במכל שכן שהיום שישנו הסתר פנים כפולה כמו שכתוב (על אחרית הימים לפני הגאולה השלימה) "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" וגו' שנוכל לרכוש שכר ועולם הבא היותר גדול מכל מה שהיה אפשר לרכוש בכל הדורות

"ויאמר (משה) מי לד' אל" וגו'.

ובכדי לתרץ תמיהה זו נקדים לבאר בס"ד מה שיש לדעת שענין זה להגן על הכלל ישראל מהערב רב הרי זה תפקידו של משה רבינו כי מכיון שהוא הוציאם ממצרים והכניסם לתוך הכלל ישראל (כביכול) על דעת עצמו לכן עליו לדאוג שלא יקלקלו את בני ישראל ושיתוקן כל מה שכבר קלקלו ועל זה שומר עלינו נשמת משה רבינו בכל דור ודור כמובא כל זה בשם האר"י ז"ל, ולכן היה נוגע מאד למשה רבינו לדעת כל פרט ממה שנעשה בחטא העגל בכדי לדעת מה עליו להכין בכדי לתקן כל פרט ופרט מהחטא, ולאור זה רצה לדעת גם כן מה חלקו של אהרן בהשתתפותו במעשה העגל ומה היה הסיבה שהשתתף, ולכן אחרי שביער את העגל מן העולם בכדי לנתק את כל הכלל ישראל ממנה בדקם קודם כל לדעת מי ומי היה בין החוטאים, ואחרי זה בא לבדוק חלקו של אהרן בזה, והנה חלקו של אהרן היה כמו שנתבאר לעיל שכוון לתקן בני ישראל אמנם עדיין לא יצא לפועל כנ"ל וביני לביני נתוסף חטא ועון גדול והיה צריך משה רבינו לתקן קודם את המעוות שקרה ואחר כך להמשיך את התקון שהתחיל בה אהרן ואחרי שידע גם פרט זה התבונן והבין את הטוב במה שעשה ופעל אהרן לדור האחרון, אמנם ידע משה רבינו מה שנתבאר לעיל שזכותו של אהרן שפעל שיתגלה שמצם וקלונם של הערב רב מאליו זה יהיה רק אחרי שאנחנו נעשה את שלנו ללחום נגדם בחירוף נפש ואז לבסוף ירחם ד' עלינו ויגלה שמצם לעיני כל ובזה יתבער לגמרי קליפתם ושליטתם של הערב רב מן העולם, אמנם בכדי שיבינו ללחום נגדם כל' שיהיה לנו כח ההבחנה בין האמת והשקר להבין מי הם אלה אשר הם מהערב רב ושעלינו ללחום נגדם ולבטל קליפתם ושליטתם לזה צריך לצרף גם כח שלו (של משה רבינו) כאמור שהתקון וההגנה נגד הערב רב תלוי דוקא במשה רבינו, ולכן עשה משה רבינו גם כן עתה פעולה שזה פעל גם אז וגם על זמן העתיד של אחרית הימים כאשר יחזרו הערב רב להופיע בעולם ולנסות לקלקל שוב את בני ישראל, ובזה נתבאר ויובן היטב המשך הפסוקים כאן בס"ד.

ובזה יתורץ הדקדוק למה אמר משה רבינו בלשון זה מי לד' אל" ולא אמר לפתח אהל מועד וגם הקושיא למה לא אמר "יבא" אלי, והתירוץ הוא כי כוון לרמז גם על זמן שלא יהיה אהל מועד ולזה אמר להם לכל בני ישראל שידעו שבזמן של אחרית הימים אע"פ שהוא לא יהיה נוכח בחיים חיותו ולכן לא שייך לומר שיבואו אליו אבל עם כל זה נשמתו תהיה שם אתנו (וזה מה שכתב האר"י ז"ל בפ' ואתחנן על הפסוק "ויתעבר ד' בי למענכם" שהוא מתעבר בנשמת בני ישראל שבכל דור ודור והיינו בנשמתם של אלה הנזכרים כדי) לעזור לכל אלה שיצטרכו סיוע להנצל מן הערב רב והשקר שישלוט אז בעולם כי יהיה אז בלבול וטשטוש הדעת גדול מאד עד שיהיה קשה מאד לאנשים להבחין בין טוב לרע ובין האמת להשקר.

ולכן אלה שירצו להבחין ולבקר בין טוב לרע יהיו זקוקים לשפע גדול של דעת הקדושה שזה יוכל להכיר ולהבחין בין אור לחושך ובין (מעשה והשקפת) ישראל ובין (השקפת) העמים ודבר זה הוא הצרה היותר גדולה יותר מכל הצרות

מוצאים תמיד כל מיני הוכחות לשיטתם ואע"פ שהם הוכחות מפוקפקות יסתפקו בהם מכיון שכל כוונתם (בעומק לבם) הרי היא רק כדי להרגיע את לבם או בכדי להיות מכובדים בעיני הבריות ולכן ממציאם להם מן השמים מקום לטעות בה וכמה שאמרו חז"ל בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ולכן אפילו כאשר נתגלה קלונם ושמצם של המקולקלים לא יראו את האמת וישארו עם קלקולם ודרכם העקלתון ובזה נעשה הבירור והגילוי שהם אלה שנפשותם היא מהערב רב או שנעשו עתה משתייכים להם מכיון שבה נפשם חפצה והרי זה סימן שגם בזמן המדבר בחרו בה ולא חזרו בתשובה כלל, אבל אלה שאז לפחות היה להם איזה שהוא הרהור של תשובה אלא שלא הצליחו להתגבר על יצרם ולהתנתק בפועל לאלה ניתן עתה הזדמנות לתקן עצמם ולצאת מרשתם גם בפועל ממש.

והנה באחרית הימים כאשר יגיע היום שיתגלה קלונם ושמצם של אלה שמקורם ונפשם הוא מהערב רב כנזכר, יהיה אז יום בשורה גדולה לנו על האפשרות ללחום נגדם מכיון שנודע לנו נגד מי עלינו ללחום, ובזה תהיה נעשית התחלת ההצלה וההפרדה בין אלה ששורשם מנשמת ישראל הכשרים לבין אלה שנפשם מהערב רב, ובזה יתורץ היטב מה שנתקשינו בה (בהמשך קושיא א) הנ"ל בתחלת המאמר איך יתכן שלא יתקיים דברי אהרן ע"ש, כי אז יתקיים באמת דבריו של אהרן שאמר "חג לד' מחר" כי אז יהיה שמחה גדולה מזה בשמים ויהיה חג לד' וגם לנו.

וי"ל שענין זה שהחג הזה לד' בשעה שיתגלה קלונם של אלה ששייכים להערב רב יהיה רק באחרית הימים הרי זה רמז גם כן בפסוק שאמר אהרן "חג לד' מחר" שהרי זה רמז על מחר שהוא לאחר זמן וכמה שאמרו חז"ל יש מחר שהוא לאחר זמן והיינו לסוף הגלות באחרית הימים קרוב וסמוך ונראה להגאולה השלימה, ואז יחזור גם כן על עצמו כל מה שנעשה בדור המדבר בזמן משה ואהרן גם הקלקול מכח הערב רב בעשיית העגל וגם מה שכל העם רקדו עמהם יחד, כמו כן הרי זה יחזור על עצמו באחרית הימים שירקדו עמהם עוד פעם רוב העם, ואז יגיע עת שהם בעצמם יגלו קלונם כאמור ובאותו העת יתקיים החג לד' ולהצדיקים, כלומר לאותם שרוצים לילך רק אחרי האמת והצדק ומוכנים להיות אפילו מבוזים עבורה וכו"ל, ואלה שיעמדו בנסיון זה ולא יתפעלו מכל זה הם אלה שיזכו להשאר בחיים אחרי מלחמת גוג ומגוג ויזכו להגאל בהגאולה השלימה ברוב רחמים וחסדים בב"א.

ועל פי האמור נבא עתה לתרץ בס"ד הדקדוקים בקושיא (ה) בפסוק "מי לד' אל" ע"ש, ומקודם נבאר קשר המשך הפסוקים מפסוק כ"א עד כ"ו במה שיש לתמוה שלכאורה תיכף ומיד אחרי פסוק כ' שכתוב שם ששרף את העגל וישק את בני ישראל היה לו להמשיך תיכף ומיד אח"כ בפסוק כ"ו שאמר משה מי לד' אלי וצוה להם להרוג את כל החוטאים שהרי זה המשך ממה שעשה משה רבינו, ולמה הפסיק ביניהם בענין שאלת משה רבינו לאהרן ותשובתו של אהרן (דהיינו מפסוק כ"א) "ויאמר משה" וגו' עד פסוק כ"ו)

ונשמת משה רבינו ואליהם רמז באמרו "מי לד' אלי". ולבסוף אחרי שנתעורר לעשות את העבודה הזאת שעלינו לעשות ונתחיל על כל פנים ללחום נגד הערב רב הללו בחירוף ומסירת נפש אזי אחרי זה בזכות מלחמתם של אלה שמוסרים נפשם לזה ללחום עבור כבוד ד' ית' וכבוד תורתו תורת אמת שמתחלל ונעשה מושפל עד שמתפלשים בעפר יעזור לנו ד' ית' שנוכל להציל גם אחינו שהם חלשי מזג ואופי ואינם מסוגלים עדיין להבין ולהבחין בין האמת והשקר בדרך זו שפתאום יתגלה קלונם ושמצם והיינו כאמור שהם בעצמם יגלו את עצמם עד שמי שמבקש ורוצה לבחור רק בהאמת אלא שלא היה בכחו להבחין עד עתה את זה, הוא יקבל סיוע גדולה מזה ויתחיל להבין איפה הוא האמת ואיפה הוא השקר ואז יוכל גם כן להשתתף ללחום ולעמוד בנסינו ולתקן את עצמו מחטא העגל וכו' וכנ"ל, ואז הוא הזמן שיתחיל להתקיים "החג לד' מחר" וכמו שנתבאר לעיל כי בזה יהיה על כל פנים אתחלתא דגאולה כי על ידי זה יצילו את עצמם כל המבקשי אמת מאבדון עולם ח"ו ויזכו להגאל בהגאולה השלימה ויזכו לכל הטוב הצפון למחכי ישועתו בעגלא ובזמן קריב בב"א.

ובהאמור יתבאר היטב ויתורץ כמה קושיות ודיוקים שישנם בתפלת משה רבינו שבפ' פנחס (במדבר כ"ז י"ז) במה שאמר "ולא תהיה עדת ד' כצאן אשר אין להם רועה" וכבר מבואר במקום אחר שמשה רבינו ע"ה התפלל על כל הדורות עד הגאולה השלימה ששום פעם לא תהיה עדת ד' ללא רועה.

א יש לתמוה בענין זה שהרי אמרו חז"ל שבעקבתא דמשיחא יהיה המצב בעולם שאין דורש ואין מבקש והיינו שלא יהיה לנו רועים ואיך יתכן שלא נתקבלה תפלתו של משה רבינו שהתפלל שלא תהיה מצב כזה שאין להם רועה.

ב קשה למה אמר "כצאן בכף הדמיון ולא אמר "לא תהיה עדת ד' צאן אשר אין להם רועה" כמו שמצינו שבני ישראל נקראים "צאן" וכמו שכתוב (יחזקאל ל"ד ל"א) "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם" וגו' ועוד כאלה.

ג יש לדקדק למה תיאר כאן את בני ישראל בלשון "עדת ד'" ולא אמר סתם ולא יהיו "בני ישראל" או "עמך" ולמה בחר לקרוא אותם כאן בתפלה זו בשם "עדת ד'".

אמנם יש לתרץ הענין כך וקודם נתרץ קושיא א) שהנה מכיון שנגזר על דור האחרון לעבור תקון קשה זה שלא יהיה דורש ומבקש והיינו שלא יהיה להם רועה ודוקא בזה תלוי תקונם של הדור ההוא שאז יבחן כל א' וא' איך הוא מחזיק מעמד בלי סיוע מרועה ומנהיג, כי יש לדעת שכל המטרה במה שניתן לנו בכל הדורות מנהיגי הדורות היה כדי ללמדנו ולהעמידנו על דרך האמת על דרך התורה ודרך ד' ית', אמנם התכלית היא שאחרי שלמדונו יבנה כל א' וא' את עצמו ויעמיד עצמו על רגליו שיוכל לילך בדרך הנכון בלי סיוע מבן אדם, וכמו כל מבחן לתלמידים שאחרי שמלמדים אותם בוחנים אותם ואז בשעת המבחן לא

והגלויות שעברו עלינו לפנינו כי בלי דעת (דקדושה) אין להאדם כלום ולא יוכל להשיג שום דבר רוחני בפרט ענין ההבדלה בין האור להחושך וכמו שכתוב בירושלמי (ברכות פ"ה) "אם אין דעת הבדלה מנין" ולא יוכל למטרתו ולתכליתו האמיתי וכמו שאמרו חז"ל (...) "דעת חסרת מה קנית" ולכן (נוסף להסיוע שיש לנו מכח מעשה אהרן כמבואר לעיל) נהיה זקוקים מאד לסיוע מנשמת משה רבינו כפי המבואר בספה"ק שנשמת משה רבינו היא בחינת הדעת הכללית של כל ישראל ואז כאשר יתפללו אל ד' ויבקשו לדעת את האמת ולהבדיל בין האור להחושך יופיע להם הסיוע ע"י נשמת מ"רס"י.

וזה הכוונה במה שהכריז משה רבינו ואמר "מי לד' אלי" והיינו להודיענו שכל מי שיפנה אז לד' ידע שהוא קרוב על ידי כן למשה רבינו ונמצא תחת חסותו, וזה הכוונה במה שאמר "אלי" שיתקרבו אליו דהיינו בכוונתו שיכוונו לקשר עצמם לנשמת משה רבינו שיהיו שייכים אליו והוא יהיה אתם, ובידיעה זו יתחזקו ואל יתיאשו מגודל הנסיון וכח היצר הרע שיהיה אלא יחזיקו עצמם בד' ובמשה עבדו ויאמינו שאל יעזבנו ואל יטשנו ד' אלקינו ובה יתבהר תוך לבם הדיעה הנכונה שהיא הדעת דקדושה ובסוף יהיה דידן נצח שצד הקדושה ינצח ויבער את כל רוח הטומאה וכל המעיקים ומצערים ודוחקים לצד הקדושה, ויקיימו המצפים לישועת ד' מקרא שכתוב (ישעי' כ"ו כ') "חבי כמעט רגע" בסבלנות עד שיתגלה לנו מלך המשיח ברוב רחמים וחסדים בב"א כ"ר.

והנה מבואר בספה"ק שכמו שבזמן ההוא של חטא העגל כאשר אמר משה רבינו "מי לד' אלי" התאספו אליו רק חלק קטן מכל הכלל כמו כן יהיה גם כן בזמן הבירור באחרית הימים שרק מועטים וחלק קטן מכל הכלל שיתאספו ויבקשו את האמת ויבקשו להבחין בין האמת להשקר, אמנם אין להם לפול ברוחם כאשר יראו שהם רק מעטים וכנגדם רובא דרובא מכל הכלל יפנו עורף ח"ו וירקדו עם העגל השקר שלהם בהרמת ראשם כי יהיה נראה כאלו ההצלחה אתם והם יתגאו לומר חזו שמן השמים גם מסכימים אתנו ויש לנו כל כך סע"ד להצליח, כך יהיה גדול ההסתר פנים אז.

אבל האמת הוא שאין להתפעל מזה כלום כי יש לאלה המועטים לדעת ולשים לב שכבר קדם לנו מצב דומה לזה בזמן הדור דיעה וסמוך לזמן של מתן תורה במ' ימים ואף על פי כן היה רק מועטים שנשארו מסורים לד' שהיו מוכנים ללחום עבור כבודו ית' שחללו וללכת בעוז נגד הרוב והם זכו להיות בחסותו של משה רבינו כמו שאמר "מי לד' אלי" כלו' יהיה אתי עם נשמתי במחיצתי ואני אגן עליכם, ובה נתחזק גם אנחנו היום באחרית הימים¹⁰ ולהאמין שגם כל אלה היום שרוצים להסתופף בצלו של משה רבינו וללחום עבור האמת וקידוש שמו ית' המחולל וזה כוונת "אלי" ולא אמר לאהל מועד כי זה לא למקום אלא לנשמת משה רבינו בקשר רוחני בלבם ועל ידי זה סיוע ממש רבינו באתכסיא, והיו נמצאים בחסותו של

¹⁰ והכלל הוא שכל מה שכתוב בתורה ממה שהיה בעבר הרי זה רק בכדי ללמוד מזה על העתיד שעוד פעם יגיע מצב דומה ועלינו ללמוד מהעבר כדי לזהר להכשל עוד.

¹⁰ ולכן יש לכוון אז על נשמת משה רבינו כידוע שבכל שפע רוחני שרוצים צריכים לכוון אליה ובה וכמובן רק יחד עם תפלה ואז יושפע להם כוח ממש רבינו וכמבואר.

לפועל ולהחזיק בה, שיוכלו להתגבר על מניעת יצרם).

ועתה נבא לתרץ גם דקדוק ג) למה הזכיר כאן את בני ישראל בלשון עדת ד', ועל פי האמור יש לתרץ כי כוונתו היה דוקא על אלה שיהיו מוכנים לעמוד על המשמר וללחום עבור כבוד ד' ית' ותורתו כמו שבט לוי שהם היו נחשבים כעדה בפני עצמם והם היו נקראים בשם עדת ד' "ולגיונו של מלך" כי הם עדתו המיוחדים מכיון שהוכיחו את עצמם שהם מסורים אל ד' אליו ית' ללחום על כבודו ית' ובה נעשו לגיונו של מלך ממ"ה ב"ה, מה שאין כן שאר כל בני ישראל לא זכו להיות נקראים עדת ד' כי לא הוכיחו את מסירותם לד' כי לא עמדו בנסיונם שלא להתחבר עם הערב רב ומכל שכן שלא יצאו למלחמה נגדם כמו שעשו בני לוי שמלאו ידם ויצאו למלחמה נגדם (וכתב שם רש"י שבמעשה זה נתמלא ידם להיות משרתי ד' ע"ש) ולכן כל שאר העם אין להם הזכות שיהיה אצלם "כצאן שיש להם רועה, ורק הנקראים עדת ד' הם יקבלו הסיוע מאת ד' ית', אמנם זה צריך להיות ע"י נשמת משה רבינו כי הוא היה גם בזמנו בדור המדבר הסרסור המקשר את כל הכלל ישראל לד' ית' וכן יעשה בדור האחרון ולכן גם איתא שנשמת משה רבינו ישתתף לשרות יחד על ראש הגואל שעליו ישרה"ה נשמת משיח בן דוד לגאול את בני ישראל בגאולת עולם וי"ר שנזכה בקרוב בימינו אלה לראות את כל זה ברוב רחמים וחסדים ושמחת עולם על ראשינו מעתה ועד עולם א"ס.

ועתה נוסיף להרחיב קצת יותר בביאור ענין הנ"ל שנפשותם של הערב רב שהיו בדור המדבר יורדים שוב לעולם הזה, והוא מה שכבר נתבאר (במקום אחר) שכל המקולקלים מכל הדורות שלפנינו שעדיין לא תקנו עצמם חוזרים לעולם באחרית הימים לפני התקון השלם כדי לתת להם עוד פעם הזדמנות אחרונה לתקן עצמם¹⁰ והנה כל אלו שקלקלו רק לעצמן הם חוזרים עוד פעם לבד עבור תקון עצמם, אמנם כאשר חוזרים עוד פעם אלה שקלקלו גם לאחרים הם יורדים יחד עם אלו שהם קלקלו אותם כדי שגם הם יתוקנו כי התקון צריך להיות באותה צורה שהיה הקלקול כמו דאיתא בגמ' וברמב"ם (ה' תשובה...¹¹), ולכן מאחר שבזמן הערב רב (בדור המדבר) נכשלו בני ישראל על ידיהם (חלק מבני ישראל נמשכו לחטא העגל ממש ושאר העם נכשלו במה שלא מחו נגדם וזה נחשב גם כן כאלו חטאו בעגל ממש כמבואר לעיל), ועל כן כאשר יורדים הערב רב יורדים יחד

מקבלים שום סיוע ממוריהם וכדו' כי מטרת המבחן הוא לראות אם הם כבר עומדים על רגליהם ולהמשיך ללכת בכח עצמם לבד.

וכמו כן הוא שלפני הגאולה השלימה צריך להיות מבחן ובירור לראות מצבו של כל א' וא' אם עומד על רגלי עצמו כי זה המטרה להגיע לדרגא זו לבסוף (וכמו שנתבאר במקום אחר בהרחבה), וכאשר אנו עומדים בזמן של סוף העולם ועלינו לעבור לעולם החדש המתוקן אין רשות כניסה לשם אלא למי שעבר המבחן וזכה בה, ועל כן אי אפשר לבטל את זה כדי שלא לבטל תקונם הנצרך להם, אמנם בכל זאת התפלל עליהם משה רבינו שאע"פ שיהיו צאן בלי רועה שעם כל זה יהיה להם איזה תמיכה לכל הפחות בהסתר ובאתכסיא בתוך לבם, ובה יתורץ היטב קושיא א) שאין כאן סתירה לדברי חז"ל שאמרו שלא יהיה דורש ומבקש ולכן לא בקש שיהיו צאן עם רועה אלא בקש שיהיו "כצאן" כלו' דומה (קצת) לצאן שיש להם רועה כאלו יש להם רועה.

ובזה יתורץ גם דקדוק ב) כי לכן אמר לשון כצאן בכף הדמיון, והיינו שאלה שיבחרו לפנות באמת אל ד' ולא ללכת אחרי אשר יהיה שמה הרוח ללכת אם טוב ואם רע, אלה יהיו דומים לצאן שיש להם רועה (אבל בכל זאת אין זה רועה בצורה מוחשת אלא באתכסיא בתוך מחו ולבו).

וזה מה שפעל באמת משה רבינו והוא הוא זה שנבחר לזה (וכמבואר לעיל) שנשמת משה רבינו יהיה נמצא אתנו בכל דור ודור והוא מחזק ומסייע לאותם שהם על כל פנים מבקשי אמת ואמונה ובוחרים בכל כחם ויכלתם אך ורק בדרך ד', ועבורה הם מוכנים להקדיש את כל מאדם וכבודם ולסבול בזיונות וכמו שכתוב "וסר מרע משתולל" ולהיות נמאסים בעיני אנשי (ע"י פנים של) הדור וכמה שאמרו חז"ל "יראי חטא ימאסו" ולהיות נחשבים בעיני אנשי הערב רב ככלבים כמו שכתוב בזהר הק' המובא לעיל, ובזכות זה נשמת משה רבינו מסייע בידם למצוא את האמת אפילו בזמן שעליה כתוב כלפי שאר בני אדם (שאינם מוכנים למסור נפשם ומאדם) (עמוס ח' י"ב) "ישוטטו לבקש את דבר ד' ולא ימצאו" עם כל זה הם כן ימצאו את דבר ד' האמיתי, ויזכו לגלות ולהכיר את האמת שהיא נעדרת וכשלה ברחוב כמו שכתוב שם "כשלה ברחוב אמת" והיינו שתהיה מבוזה ומושפלת ומוחבאת כדי שלא תהיה ניכרת בלי בדיקה וחיפוש היטב מתוך כל השקר שברחוב, (ואחרי שימצאה בזכות הסיוע מנשמת משה רבינו יסייע בידם זכות אהרן להוציאו

ולכן עתה נותנים להם לרדת בצורה של התחלת דף חדש בלי שום קלקול שהיה להם מקודם וכאלו נמחק כל זה מלבם ולכן הרי הם עתה בצורה הנזכר שומרים ומדקדקים בכל המצוות, ונמצא שהם ירדו עכשיו כבר פעם רביעית לעולם, ופעם הא' היה בזמן יציאת מצרים שיצאו אז בשם ערב רב וחלק מהם ירדו פעם ב' בשם מתיונים, ופעם ג' לפני מאתיים שנה בשם משכילים ופעם ד' היום בשם עסקנים ומזכי הרבים, ואלה מהם שהיו בזמן המשכילים דיינים ורבנים ומורים בעם הרי הם גם כיום בצורה זו, אמנם סוף כל סוף הם נופלים שוב באותו פח ובאותו בוץ ובור שכרו להם בפעמים הקודמים, וכל זה ברור למבין יסודם.

¹⁰ שתשובה שלימה היא רק כאשר האדם חוזר לאותו נסיון ובאותו יצר הרע באותו תוקף ובאותו מקום שחטא בה ועתה יעמוד בנסיונו שדומה וקשה כל כך כמו בפעם שנכשל, וכאשר עתה יתגבר על נסיונו ויצרו זהו התשובה והתקון השלם.

¹¹ כמבואר בספ"ק שבכל דור ישנם אחדים מתוך הצדיקים שהם מסוגלים מצד שורש נשמתם להיות המשיח וכאשר יגיע הזמן תשרה נשמת משיח על הנבחר לזה, וכתב החת"ס שזה שעומד להיות נבחר הוא בעצמו לא יודע מזה לפני שהגיע העת ההיא וכמו שהיה אצל משה רבינו שעד שנגלה אליו ד' בסנה לא ידע שהוא יהיה הגואל כך יהיה עם המשיח שהקב"ה יתגלה אליו ויאמר לו לכה ואשלחך וכו' כמו שהיה אצל משה רבינו הגואל הראשון.

¹² ואפילו אלה שאין שום הוא אמינא שיתקנו עצמם בכל זאת גם הם יורדים לעולם והרי זה בכדי לסתום פיהם שלא יהיה להם טענה למה לא ניתן להם גם כן הזדמנות לתקן את עצמם כי אולי היו מצליחים בזה, והרי זה דומה למה שאיתא בחז"ל (על זה ג.) שלעתיד לבא יבואו האומות העולם ויבקשו עולם הבא ואז יתן להם ד' ית' הזדמנות לתקן מה שלא רצו לקבל את התורה ע"י שיתן להם מצות סוכה ע"ש, ואע"פ שיודע קל עליון שאין שום הוא אמינא שיזכו על ידי כן בכל זאת ניתן להם את ההזדמנות כדי לסתום פיהם בזה.

אתם אותם הנשמות שעדיין לא תקנו עצמם בשלימות בזמן המדבר ובמשך הדורות עד עתה.

יצורת הענין יהיה כמו שנתבאר לעיל שאלה שנפשותם מהערב רב הם יהיו נעשים השולטים על העם כלומר על אלה שנכשלו אז והלכו אחריהם מרצונם לכן עתה אותם הערב רב יתחזקו לשלוט עליהם ואפילו שלא לרצונם אמנם הרי זה רק ענין של דמיון שנדמה להם לאנשים כך אבל הרי זה רק מכח הקליפה ששולטת עליהם כנ"ל וזה גורם שבתוך לבם של אלה האנשים שנפשמ מרגישה את השליטה עליהם מכח מה שהמליכום עליהם בזמנם בגלגולם שבדור המדבר מרצונם הטוב, וישנם גם חלק מהעם שמקבלים את שליטתם עליהם באהבה וברצונם והם אלה שבזמנם השחיתו יחד עם הערב רב ולא עשו אז תשובה כלל ולכן עדיין נשאר טבעם מושחת וגם כנוע ונוטה אל הערב רב הללו^ט.

אמנם אלה שהתחילו אז לחזור בתשובה אלא שלא גמרו הם מרגישים מזה סבל גדול כי נפשם רוצה להתקן ולצאת משליטתם ובכדי לצאת משליטתם הם צריכים להתגבר על טבעם וללחום קשה נגד שליטתם ובזה המלחמה יתוקנו בתקון השלם, וכמו כן אלה שלא נמשכו אז כלל להערב רב ולחטא העגל אלא ששתקו ולא מחו בחטא העגל^ט ולכן מכיון שחטאם לא היה באופן שנמשכו אחריהם אלא מכח שהיה קשה להם לפי טבעם ללכת נגד הרוח של הצבור שנמשכו אחריהם או נגד הרוח של אלה ששתקו והחזיקו שיש לשתוק, לכן תקונם הוא באופן זה דומה לאופן החטא והוא להיות ניתן בידם ושליטתם של החוטאים או בשליטתם של אלה שמונעים מלמחות ומחייבים לשתוק נגד כל הקלקולים ואע"פ שהוא מבין שעל פי התורה אסור לו לשתוק עם כל זה לא יוכל להשתחרר משליטתם הגדול הזה אלא על ידי שיעשה נגד טבעו ונגד שליטתם ולא יציית להם לשתוק אלא אדרבה ילחם בכל מיטב יכלתו נגד כל הקלקולים ונגד כל אלה שחייבים ללחום נגדם.

ואע"פ שיהיה זה נגד טבעם ויהיה קשה להם לעשות כך (ללכת נגד רוחם של ההמון עם והסביבה שלהם) והרי זה באמת לא נסיון קל לעדיני הנפש או מחמת שלא ירצה להיות בולט ושונה משאר הצבור שאינם מוחים או מפני שבעדתו יהיה ענין המחאה מופרך בעיניהם וכדו' ויהיה לו בזיונות גדולים מזה ואצל כל א' וא' יהיה לו סיבה דומה להסיבה שגרם לו אז (בגלגולו בדור המדבר) מניעה מלמחות^ט, אמנם זהו אופן תקונם כדי לתקן מעוותם במדה כנגד מדה ואע"פ

שיקשה לטבעם (כי האהבה לד' ולתורתו צריך להיות בלב יודי עולה על כל שאר טבעיו ובלי זה לא קיים עדיין מצות "ואהבת את ד' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך").

וענין זה ללחום נגד עוברי עבירה ונגד כל אנשי השקר שמקלקלים את העולם הרי זה חיוב על כל אדם אפילו בלי טעם התקון הנזכר וכמבואר בשערי תשובה לרבינו יונה (שע"ת שער ג' אות נ"ט) וז"ל, מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתיצבים על דרך לא טוב ומושכי העוון, הרי הוא נענש עליהם מפשעיהם לכל חטאתם וכו' ... וחובה על כל ירא אף כי אוהב טהור לב (כלומר אפילו אם הוא יעדין ורך לב ואינו לפי טבעו ללחום עם כל זה הרי הוא חייב) להעיר קנאה כי יראה ויד שרים וסגנים במעל (כלומר אפילו כאשר רואה שאלה שעושים את העוול הם אנשים גדולים במעלה (כגון תלמידי חכמים ורבנים) עם כל זה חייב ללחום נגד עוולתם) וכו' ע"ש, על כל פנים מי שיעמוד בהנסיון ולא ישתוק להם אלא ילחם נגדם כפי יכלתו הוא יזכה להתקן מחטא זה הגדול (של העגל) שהוא מעכב בידם לזכות להגאולה השלימה.

והנה מכיון שאנחנו נמצאים היום בזמן שהוא סמוך ונראה להגאולה שלימה ומבואר בספה"ק יהיה בזמן זה בירור גדול ונורא לדעת מי ראוי להגאל ולהשאר חי אחרי מלחמת גוג ומגוג ומי (ורמזוהו בסוף ספר דניאל) לא וכבר נתבאר בס"ד (במקום אחר) שבזמן הבירור יהיה כל א' וא' מוכרח בעל כרחו לגלות קלונו ורקבונו^ט, וכל זה יהיה נעשה בזכות מעשה אהרן שעשה אז בזמנו בכונתו הטוב לגלות קלונו וחרפתם של הערב רב אז.

ולסיום וסיכום ענין זה נחזור עוד פעם על מה שכבר נזכר לעיל שכאשר יגיע הזמן שיתחיל לצאת לגלוי רקבונו של כל החנפים ומזויפים יהיה בזה ישועה גדולה כמו בזמן העגל כי על ידי כן ינצלו גם אחרים שמהיום ההוא וההלאה לא יוכלו כבר להשפיע על אחרים, כי לא יהיו נמשכים אחריהם אחרי שידעו מי הם בפנימיות לבם אמנם זה יעזור רק לאלה (שהם תמימי דרך והיו עד עתה נמשכים אליהם מכח תמימותם וטעותם, אבל מכיון) שבעומק לבם הרי הם באמת רוצים את האמת אלא שאין בידם להבחין בין רע לטוב בין אור לחושך בין האמת להשקר, לכן יגן עליהם זכות אהרן שהיה תמיד מקרב את הבריות לתורה ולכן בזכותו הוכן לנו כח הצלה זו^ט וזה מה שראה משה רבינו שמעשה אהרן יעזור לדורות הבאים באחרית הימים להיות מוגנים ושמורים מהערב רב ומהמוניהם, ובזה יתבהר היטב כוונת הפסוק וירא משה וגו' כי פָּרְעָה אהרן לשמצה בקמיהם

אלה שמוכנים למחות וללחום נגד העוברי עבירה שיוכלו להוציא מחשבתם הטוב מכח לפועל.

^ט ויש בזה ב' טעמים (א) כדי שלא יהיה חילול ד' לעיני האנשים מכיון שיהיה נראה לעיני כל האנשים כצדיק ויהיה נענש להיות נעדר במלחמת גוג ומגוג, לכן יעשה ד' ית' שהוא בעצמו יגלה קלונו וחרפתו לפני זה, וטעם (ב) הוא כמו שנתבאר בפנים, כדי להגן ולהציל את האחרים שלא ידעו להבחין בין הטובים להרעים ועל ידי זה שיתגלה קלונו של הרבים יהיה להם הבחנה והצלה שלא להיות נמשכים אחריהם וילמדו מהם וממעשיהם, אלא ידעו לדבק עצמם בהטוב והאמת.

^ט וכמו שכל מעשה האבות הקדושים היה סימן לבנים (כמ"ש הרמב"ן ריש פ' וישלח) וכמו כן גם מעשה שאר הצדיקים מדורות הראשונים ומכל שכן מעשה הז' רועים היו גם כן מעשיהם הכנה לדורות שאחריהם.

^ט וידוע מה שכתב הגר"א ומקורו בתקוני הזהר שכל אדם נולד בטבעו ומדותיו כפי מה שפגם וחסא בגלגולו הקודם, ומכיון שזה נובע ממעשיו הקודמים לכן תקונו הוא כאשר יכבוש טבעו ומדותיו הקשים ובזה הרי הוא שובר ומוחק הקליפה שנברא מעוונותיו ויתכפר לו.

^ט וכבר מבואר לעיל שרק חלק קטן מבני ישראל נכשלו בחטא העגל ממש ורוב העם נכשלו רק בזה ששתקו ולא מחו בהם וכמבואר בראשונים כמו שנתבאר לעיל.

^ט ונסיונות הללו הם באמת לא קלים, אמנם יש לדעת שסוף כל סוף הרי אנו מצווים לעשות נגד טבעינו במה שנוגע למצות התורה הק', ועוד יש להוסיף שישנה תמיד בכל דבר עוד אופנים של מחאה שבה אפשר למנוע את העבירה וכגון לעורר בכתובה נגד העבירה או להפיץ מה שכתבו אחרים או להפעיל אחרים שימחו או לדאוג ולהשפיע על אלה שדבריהם משפיע על הצבור שיכתבו ויחתמו נגד העבירה וכדו' בכל מיני דרכים בדומה לזה וכן לתמוך ולעזור בין בממונו ובין בגופו

והנה כל מי שיפתח עיניו ויתבונן במה שרואה היום בזמנינו אלה יבין בקל שכל הענין הנזכר שהיה בזמן דור המדבר חוזר על עצמו ממש כמו שהיה אז בזמן אהרן, שישנו ערב רב בינינו שהם שולטים בעולם היהדות בעוה"ר כמבואר בזוהר הק' שכך יהיה באחרית הימים, ויש להם גם דייניהם וכמו שהוב"ל מהזוהר הק' שעל ידם הם מצליחים להוציא לפועל מזימתם הרעה להרוס את כל התורה והיהדות, ונוסף לזה כי הרי הם לוכדים למצודתם גם שאר העם התמימים שאין יודעים להבחין בין ימין לשמאל ובין אור לחושך, ומה שעוד צרה עוד יותר גדולה נפל עלינו היום בזמנינו אלה היא מה שהם לוכדים למצודתם גם מחשובי ומראשי העם, ולפעמים רואים אנו היום שאפילו דברים מובנים וברורים לכל ההמון עם שזה לא כדת בכל זאת הם מצליחים להטעות בה גם את ראשי וחכמי העם וזה גזירה קשה שאין דוגמתה כי על ידי כן נעשה כל העם כצאן בלי רועה, וזה כמו שכתוב בנביא (ישעי' כ"ט י"ד) שכך יהיה באחרית הימים "ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבניו תסתתר" ועוד כתיב (שם מה דאיתא כ"ה) "משיב חכמים אחר ודעתם יסכל" וכמו שהעידו חז"ל (גיטין נו:): שכך התקיים גם ברבי יוחנן בן זכאי לפני החרב, ומכיון שלא כתוב סתם ואבדה חכמה ובינה וכמו כן בפסוק השני שלא כתוב סתם משיב חכמה אחר אלא כתוב ואבדה חכמת "חכמיו" ובינת "נבניו" יש להבין מזה שדוקא מהחכמים ונבונים שהם ראשי העם מהם תאבד החכמה והבינה מה שאין כן משאר העם לא תהיה נאבדת, והענין בזה הוא כמו שנתבאר לעיל שבתקופה זו של אחרית הימים בוחנים את ההמון עם את כל א' וא' איך הוא יעמוד בנסיונותיו בכח עצמו בלי שום סיוע מאחרים וגם לא מראשי וחכמי העם כי הסיוע שלהם מבטל קצת את בחירת האדם ואז לא יצא המבחן כראוי וכמבוקש ועל כן בהכרח להיות ההמון עם מושלל מסיוע זה מהם ובכך יעמדו על כור המבחן כראוי וכמו שנתבאר וק"ל.

ועוד אנו רואים שכמו שאהרן עשה להערב רב עגל כמו כן נעשה להם היום מן השמים עגל שאומר אלה אלקיך ישראל דהיינו שנותנים להם ראשים ומנהיגים שיעשו להם כרצונם ובכך הם כופים לכל העם לקבל מה שהם העסקנים ששייכים להערב רב קובעים ומחליטים כי יש להם הכח בשלטון הכופרים לעשות כרצונם ועל ידי כן הרי זה עת צרה גדולה ליעקב שהוא קטן ודל, ורק החלש שיאמר גבור אהי ויצא בחרב ובחנית ללחום נגד הגבורים האלה שהם מצד העולם (הטועים) אנשי השם.

וכמו שרמז בתורה הק' (בראשית ו' ד') "הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ בְּיָמֵים הָהֵם וְגַם אַחֲרַי כֵּן אֲשֶׁר יָבֹאוּ ... אֶל בְּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הַמָּה הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֲנֹשֵׁי הַשָּׁם" שיש להבין למה נאמר אשר "יבואו" לשון עתיד שלכאורה היה לו לומר אשר "באו" לשון עבר, ועל כן בודאי שהרי זה דרשוני מכאן איזה רמז על העתיד אשר עוד יהיה בסוף גלותינו לפני שיהיה אבדון האחרון בעולם כמו שאמרו חז"ל שלפני הגאולה השלימה יהיה נחרב ונאבד ב' שליש מהעולם.

ולדאמור יש להבין היטב שהפסוק בא לרמז לנו שמה

שהיה אז הוא שיהיה עוד פעם לפני סוף העולם והוא אמרו "וגם אחרי כן" כאשר יבואו בני האלקים הגבורים שהם אלה שנקראים גבורים על שם שהם ימרדו בד' (כמו שפירש רש"י בפסוק) והם אנשי השם שקנו שם בעולם ועל ידי כן יהיה להם כח שליטה וישוממו את העולם שיעשו שממון באמונה ובטחון בד' וימלאו את העולם בדעות כוזבות, וזהו המצב שאנו רואים היום בעינינו, ואוי לעינים שכך רואות ואזנים שכך שומעות את קול ענות הגבורה של המורדים בד'.

אמנם אשרי להם לאלה ששומעים את קול ענות החלושה שעונים ואמורים בקול חוצב אש התורה הק' וכבוד ד' ית' וקול החלשים שאומרים גבור אני ללחום מלחמת ד' אמנם אע"פ שאין להם כח ללחום אלא הם יוצאים בכח בטחונם בכח ד' שהוא ילחם מלחמתינו אחרי שאנחנו נוכיח מסירתינו אליו ית' שאע"פ שאנו חלשים כנגדם עם כל זה מכח מסירתנו אליו ית' אנו יוצאים למלחמה נגד שונאיו ית' מפני שאי אפשר לנו להתאפק לגודל חילול שמו ית' ובכך יראה ד' בעני עמו את ריב עמו ושמו המחולל וזה מאחר שהתחלנו ללחום שבזה עשינו אתערותא דלתתא ובזכות זה הוא ית' ימשיך מלחמתינו וכמו שכתוב בתפלת שמונה עשרה "ראה נא בעניינו וריבה ריבנו" ומהר לגאלינו" וכו' כלו' את הריב שלנו שהתחלנו הוא ימשיך לריב.

וכמו למשל ילד קטן שרואה שמבזים את אביו והוא אינו יכול לראות איך שמבזים אביו ועל כן הרי הוא מתנפל על השונא ומתאבק עמו אמנם הבן חלש לעומת האדם שמבזה אביו ואינו יכול לנצחו, אזי האב מכיון שהוא רואה את מסירות בנו למען כבודו והוא יודע שאם לא יעזור לו ירוצצו את מחו ח"ו על כן בהכרח הרי הוא מתעבר על ריב בנו ועוזר לו להצילו מידי המבזה ולא ינוח ולא ישקוט עד שיעשה מאויבו גל של עצמות, ולולא ריב בנו לא היה יוצא להלחם בו, וכמו כן בדיוק יהיה המצב לפני וסמוך להגאולה השלימה ובה יובן קשר הדברים מה שאנו מתפללים בלשון זה "ראה נא בעניינו וריבה ריבנו ומהר לגאלינו גאולה שלימה למען שמך" כלו' מכיון שאנו רבים למען שמך.

ועתה נחזור לענינינו בענין מה שאנו רואים היום שחוזר וניעור מה שהיה בזמן העגל ויש להבין שהסיבה לכך היא כמו שכבר נתבאר לעיל שכל מה שעבר ולא נעשה תקונו השלם הרי זה חוזר וניעור היום בכדי לגמור התקון בשלימות כפי הכלל שהתקון והתשובה השלימה נעשה רק כאשר חוזרים לאותו מצב שבו היה בשעת החטא ועל כן יש להבין שכל מה שמופיע הרי זה בא לנסות אותנו אם אנחנו זוכים לעמוד נגד היצר הרע בזה ולא להכשל עוד פעם ח"ו עמו בפעם הראשון וע"י שאנו מתגברים נגדו אנו משלימים את התקון שלנו ואנו זוכים על ידי כן לראות את הגאולה השלימה ולהגיע לחיי עולם הבא בעגלא ובזמן קריב בב"א.

ולכן כמו שאנו רואים מה שחוזר להופיע קליפת הערב רב לשלוט בעולם ושה דומה למצב שהיה אז בזמן העגל כמו כן אנו רואים עוד יותר ששורש של כל המצב הרי הוא דומה בדומה ממש לשורש מעשה העגל והוא שאמר משה רבינו (בריש פ' דברים) ודי זהב כלו' שכל חטא העגל נעשה

ע"י הזהב הרב שהושפע להם לבני ישראל, כי זה גרם לבני ישראל כל הנסיון שיהיו נתפסים ע"י הערב רב, וכמו כן אנו עדים שכמו כן הוא הדבר היום בזמנינו שרובא דרובא מהקלקולים שנעשים היום וכמו כן מה שנעשה בגרמת הערב רב הם שייכים לענין הכסף הממון וסביבו ועבור גודל התאוה והרדיפה אחרי ההון והבצע, וזה גם בכל העולם היום ומכל שכן כאן באה"ק שכל מה שמחניפים לשלטון הכופרים וכן מה שלא נלחמים בחרב ובחנית נגד הגיוס אלא מתפשרים עמהם כל זה הוא מפני שמפחדים להפסיד את התמיכות של כסף שמקבלים מהם ועבור זה גם מוכרים את כל הדת ותורתנו הקדושה ומוסרותיה עבור אגורת כסף".

ובעבור זה גם לומדים השכלתם ומתירים את לימוד השכלתם ואע"פ שקלקול זה כבר נמצא תוך מחנינו בעוה"ר כבר מספר של שנים אמנם עתה יוצא ומתגלה הרקבון והשמצה בגלוי למי שעדיין יש לו עיניים לראות והוא במה שהתירו בריש גלי את לימוד השכלתם וכפירתם מה שקוראים "אקדמיה" הארורה ובתוכה לומדים כפירה גמורה כאשר מעידין ומגידין אלה שלמדו שם וכן הנערות שנשלחים לשם או שמלמדים אותם את זה בתוך המוסדות כמו שפעלו לאחרונה העסקנים השייכים להערב רב ולא די שנעשה ויצא העגל הזה אלא שגם רוקדים ושמחים לקראתה במחולות ובלי בושת פנים באים ומשתבחים בעיר ולומר הודאה על כל אשר כך עשו ובזה משמידים את שארית הפליטה ע"י שנשלחים נפשות תמימות לזה כצאן לטבח באמתלא של אמונת חכמים שהם להרע ביודעים או בלא יודעים אלא שסומכים זה על זה בלי לבדוק מה הענין כלל.

ובכך הם נעשים שותפו של עמלק ושל הכופרים ומשניאי הדת של היום שהם גם כן נפשם מעמלק ופועלים אתם יחד יד ביד ממש בלי שום בושה וחרפה לקרר ולהרוס כל מה ומי שנשאר עדיין בשמירת התורה והמצוות במסורה הישנה והטהורה שנמסרו וקבלנו מדור דור עד הדור השפל הזה האחרון שהוא אחרון למעשה בראשית כי מי שנופל היום בבירא עמיקתא דא כבר אין לו ח"ו תקומה, והרי זה גם האחרון לנסיונות הקשים ולחושך המכסה ארץ ומחשיך אנפי דברייתא מלראות את האמת כי האחרית הזה יהיה לראשית גילוי האור הגדול ומה שכבר מתחיל להתנוצץ ולגלות את השקר שמי שעדיין שייך קצת להאמת הישן שבעבודה מסרנו את נפשינו בכל דורות גלותינו ועד היום הזה לא כבה נר ישראל שת"ל לא אלמן ישראל וישנם גם היום מעטים אשר מוסרים נפשם וגוים נותנים למכים עבור כבוד ד' וכבוד תורתו המחולל בעמים ובכל העולם ובכל העולמות העליונים ובזכותם נושע בקרוב בימינו בישועת עולמים וכמו שהיתה בימי חשמונאים שאע"פ שיוונים יחד עם המתיוונים התגברו מאד נגד התורה הק' עם כל זה הציל

ד' ית' אותנו מידם והפיל רבים ביד מעטים כמו כן יהיה היום ברגע שיתחיל ד' ית' לחשוף את זרוע קדשו וינקום נקמת דם עבדיו שנשפך כמים בכל ימי גלותינו וגם היום כאמור ע"י שונאי ומשניאי ד' גם ע"י הכופרים שפרקו מעליהם עול מלכות שמים לגמרי ובין מכח הערב רב אשר מוסרים אותנו אליהם במסירות ורדיפות ועלבונות ושודדים מאתנו את הכל על כל זה יתעורר ד' ית' וינקום נקמת עמו שהם עדיין בגדר נחלתו כי הם מתפארים רק עם ירושתינו הישנה ולא משנים ולא מחדשים דרכים חדשים ובכך הם נקראים נחלתו ועמו ית' ובקרוב יתקיים בנו כל הנחמות שבנביאים יראו עינינו וישמח לבנו בב"א.

אמנם על כל זה שאנו רואים כל אלה שנופלים שדודים לפני בני עולה זדים שבמחנינו ששולטים על נפשם היהודי על זה כל עין תדמע עיני עיני יורדה מים בלי הפוגות על שבר והרס בת עמי, כל' על שבר זה שבת עמי בעצמם עושים לנו הרס ולא חמל את נאות יעקב, ואחרי כל זה שהם עושים מעשה זמרי ועושים את הרציחה לנפשות האומללים לתת חרב ביד שונאי ומשניאי ד' שמוסרים אותם לשמד הם באים ומשתבחים בעיר אשר כן עשו טוב והצילו הנפשות משמד ומבקשים שכר כפנחס על הצלתם.

אמנם באמת כאן בדבר זה הם בעצמם מגלים קלונם באופן שמי שאינו נעשה מוכה בסנוורים ורוצה לראות את האמת יכול לראות, ועל ידי כן יצא קצת הבירור וגם מתגלה ה"מי לד' אלי" ומי להערב רב, ולכן אותו יום שמצד א' הרי הוא יום אָבֵל לישראל ביחד עם זה הרי זה מצד השני יום בשורה לאלה שמבינים ונעזרים בזה להשתחרר ולהתנתק מהשקר הגדול הזה, ולכן הרי זה חג לד' ולנו והתקיים בזה עוד פעם מה שקרא והכריז אהרן שיהיה למחר חג לד' ולכל הנלוים אליו ית'.

וענין זה רמוז בפסוק בפ' וישלח בשעה שנפרד יעקב אבינו מעשיו הרשע שנאמר שם "וישב ביום ההוא עשיו לדרכו" וגו' שזה מתקיים עתה על כל פנים במקצת, "ויעקב נסע סכותה" למיתב בצלא דמהימנותא עילאה, וכמו כן נתגלה באותו עת היום בזמנינו אלה רקבונם וקלונם של כל אלה ששייכים לערב רב והיו מתחברים לכלל ישראל ומשפיעים אליהם לקלקלם ולהעבירם למולך של גיוס הצבא המעורב בגילוי עריות ועבודה זרה ושפיכות דמים שעליה קבעו ופסקו כל גדולי ישראל שלפנינו שמציאות נשים בגיוס הוא ביהרג ואל יעבור כידוע, וזה לא נאמר רק לנשים אלא אדרבה החיוב שהוא ביהרג ואל יעבור בזה שייך גם לאנשים שהרי היום המציאות היא שישנם בצבא תערובות של בנות והרי זה כבר (לא רק מקום של אביזריהו דגילוי עריות לבד אלא מקום של עריות (וקובה של זונות) ממש לכן אין שום מקום לחלוק ולהסתפק כלל אלא הרי זה בודאי באיסור של יהרג ואל יעבור גם לאנשים כמו שלנשים, ויותר חמור הוא לגבי אנשים כמבואר מפורש בגמ', ונוסף לזה הרי ידוע מה שאמר

כסף, (ועוד יש להוסיף שגילה הבעש"ט לתלמידיו שכל מי שעושה איזה עבירה אפילו אם עשאו בלילה ובסתור הרי בהכרח יוציא הדבר מפיו במשך אותו היום ומי שישים לב לדברי האיש ההוא יבין את מה שדבריו מגלים).

*כי באמת אין כוונתם ומטרתם של שלטון הכופרים ענין הגיוס (וכמו שכבר נתבאר היטב בהרחבה בדברי הרב במקום אחר) אלא כל כוונתם הוא בכדי להשמיד להרוג ולאבד ח"ו את כל היהודים שלא יזכר שם ישראל עוד ח"ו, **ע"כ הוספת המעתיק**

י" [הוספת המעתיק, ופוק חזי מה שדיבר אחד המיוחד מהתח"ם] החרדיים (שהוא הנותן הטאון לכל השאר שהם מחקים אחרי דעתו ומעשיהו) כאשר התקיף אותו אחד מגדולי הרמ"ם על מה שהסכימו וחתמו על החוק השמד הנקרא חוק הגיוס* וענה לו הח"כ וכי קל בעיניך מה שהצלנו את זכות הד' מאות שקל כסף שכל אברך כולל יקבל, עכ"ד, והנה לפנינו שהם בעצמם מגלים קלונם ושמצם כמו שהוציא זה מפורש מפיו שמה שמכרו את היהדות והתורה הק' היה מפני אגורת

תחבולה חדשה זו לעשות כל שמצתם בשם התורה הק' ובשם רבניה ובזה נלכדים בני הדור (שלא יודעים בין ימינם לשמאלם) ונופלים ברשתם של העסקנים הרקובים והמושחתים האלה והרי זה רשעות ואכזריות נוראה שלא נעשה לנו עדיין עתה ע"י שום אומה שבעולם¹¹.

ויש להוסיף מה שיש לדעת שבנוסף לכל האמור בענין גילוי עריות ישנו בתוך הצבא גם עבודה זרה וכפירה ועבירת גירוי באומות שבזה עוברים על הג' שבועות שהשיע ד' את בני ישראל בזמן הגלות עד שיבא ויגאלנו ב"ב וכתב מהר"ל שעל זה צריכים למסור נפשינו שאפילו אם ח"ו יענו אותנו האומות העולם בעינויים קשים נקיים את השבועה שהשיע אותנו ד' ית' כדאי' בחז"ל שלא נמרוד בגלותינו ובאומות העולם כידוע.

ונוסף לזה יש שם שפיכות דמים וגם מסכנים את חייהם של כל אלה שנכנסים לשם כי הרי זה מקום סכנה ליהרג ואין שום הבטחה מאת ד' או בידי נביא או בת קול ורוח הקודש להבטיח שלא יהיה להם סכנה, ועל כן השולח את הבחורים לשם את אלה שלא מצליחים בלימודם חוץ ממה שהרי הוא בכלל מעביר למולך כי ברור הדבר ובדוק ומנוסה שיוצאים מדרך התורה והדת לגמרי כנ"ל נוסף לזה הרי הוא גם בפשוט מסכן חייו שכאשר יהיה איזה מלחמה עלולים להיות נהרגים שם ח"ו, ולכן הרי הם גם רודפים ורוצחי נפשות, ועוד יש להוסיף מה שיש לדעת ולהבין שאפילו אלה שנשארים בחצונותם שומרי תורה ומצות אמנם כולי עלמא מודים שבלבם מתקררים ומתקלקלים לגמרי עד דיוטא התחתונה וכמו שמעידים אלה שיצאו משם, וידוע מה שאמר החז"א שעל קרירות ביראת שמים (לבד) הרי זה ביהרג ואל יעבור עכדה"ק.

והנה דבריו הק' של החז"א הללו לכאורה צריך ביאור שהרי אין זה מהג' עבירות ולמה יהיה זה חמור משאר כל מצות שבתורה שאין דינם ביהרג ואל יעבור (אלא אם כן הרי זה בפרהסיא ועל קרירות לא שייך כלל בפרהסיא שהרי זה דברים שבלב לגמרי) אמנם יש להסביר ענין זה על פי עוד מימרא של החז"א שאמר שהדין שפקוח נפש דוחה כל מצוה ואיסור הרי זה כשהמדובר על לעבור פעם אחת על המצוה וכדו' אבל כאשר המדובר על עקירת מצוה לגמרי אז הרי זה ביהרג ואל יעבור אפילו על אות א' שבתורה, ובזה יש להבין שענין

הגר"ז ועוד גדולי עולם אז בזמנו לפני שהיה שם בנות שגם גיוס של אנשים לבד הרי זה גם כן ביהרג ואל יעבור¹².

ועל כן אין שום הבנה והסברה להעזה זו להתיר היום ללכת לצבא הזאת הטמאה ולכן רעיון זה להסכים ולהתפשר שהבחורים שלא מצליחים בהשיבות ילכו לצבא הרי זה בגידה וחציפות ומרידה גדולה בד' ובתורה הק' (ובפסקם של כל גדולי הדור שלפנינו), וגם הרי זה גזל נפשות כי מי נתן להם הבעלות על בני ישראל על בנים של הקב"ה ולמוכרם לעבדים שחייבים על זה מיתה ומכל שכן דבר כזה להפקירם ולהחטיאם שהרי זה חמור יותר מההורגם, שומו שמים על זאת שלא היתה צרה כזאת ליעקב מעת היתה לגוי שיבואו עזי פנים פוחזים וריקים להפקיר ולמכור את בני קל חי לשמדה¹³.

והיות גרוע מהכל שהם עושים כך כאלו בשם דעת התורה הק' אע"פ שברור הדבר שזה נגד דעת התורה הק' ונגד דעת כל גדולי התורה, ואע"פ שבאמת הרי זה כיהודה ועוד לקרא ואין בזה נפקא מינה כלל כי אפילו אם היו ח"ו כך דעת כל גדולי זמנינו לא היה לזה שום ערך ולא היה בזה כדי לתרץ את עצמו ולפטור שום אדם מדין של מעלה כי בדבר שהוא מיסודי התורה והאמונה אין שום הקלה כאשר רבים מסכימים להתירה כי אפילו אליהו הנביא וכל הנביאים יחד אינם נאמנים להתיר דבר כזה כמבואר בפירוש בתורה הק' ובחז"ל כידוע לכל יודע ספר, וכל מי שמציית לדברי נבואה כאלה הרי הוא חייב מיתה ולא יועיל לו כל התירוצים שבעולם להצילו מדין מיתה, ולכן כל אלה שמסייעים ומתרצים את הדבר פשע של העסקנים האלה שעסקם רעה הרי הם מסיתים ומדיחים בצורה שלא היתה כמוהו מאז היתה ישראל לגוי, ובעוה"ר מתפתים בזה בקל אלה שלא למדו ולא שמשו חכמים ומכל שכן אלה שהם חלושי רוח והם נותנים צוארם בקולר כצאן לטבח.

ובודאי שעל העסקנים האלה כוון הזוהר הק' במה שכתב שהערב רב הללו שנהיה בגלות אצלם בסוף הגלות לפני הגאולה השלימה הם יותר גרועים מכל האומות העולם שגלינו אצלם בעבר וגזרו עלינו גזירת שמד הגוף והנפש כי אפילו כאשר גזרו נגד שמירת התורה הק' אמנם על כל פנים לא העיזו לעשות זה בשם התורה ולכן עמדו בני ישראל חזק כאיתן וכסלע נגד כל זה, מה שאין כן היום שהמציאו

אחרים לתהום (שאינו לה אסותא) לכל השפלות וההפקרות שישנם בעולם בדברים שאין להעלותם על הכתב וידוע ליודעים שאין מקום שפל בעולם יותר גרוע מהצבא של הציונים.

11 ספרו לפני שבן אדם פשוט תמים שהיה לו בן שלא הצליח בשיבה, והיה מסתובב סתם ובא א' ושכנע את אביו שיותר טוב עבור בנו שישמינו בצבא ושם יהיה נעשה לפחות בן אדם מנומס ומסודר ושכך הוא דעת תורה דעת הרבנים והאב בתמימותו עשה כדבריו, והבן נכנס לצבא לנחל חרדי והתחיל להצליח שם, ואז אמר לו הממונה הנה מכיון שאתה מוצלח אתה מסוגל לעלות לדרגות יותר מעולות לכן עצתי שתצא ממסלול זה החרדי ותכנס למסלול הרגיל ושם תעלה לדרגות היותר גבוהות והבחור בתומו עשה כדבריו ובסופו של דבר עזב כל שמירת התורה הק' ונעשה חפשי גמור, ורק אחרי שראה האב מה שנעשה עם בנו הצטער ואכל את בשרו והבין שמי שיעץ לו לשלוח בנו לצבא היה מסית ומדיח שלוחם של השלטון משניאי הדת עבור הרבה כסף שמקבל תמורת כל קרבן שמביאים להם להרגו בערמה ואכזריות שאין כדוגמתה.

12 וידוע ומפורסם הדבר שכך העיד הגאון הצדיק ר' אפרים זלזניק זצ"ל ששמע מהגר"ז שאמר שהגיוס אפילו לגברים הרי זה ביהרג ואל יעבור, והגר"ר שמחה זיסל ברוידא זצ"ל כתב ששאל את החז"א (בשנת תרנ"ז) האם להשתתף בארגוני שמירה של הציונים כיון שהדבר נוגע לסכנת נפשות, וענה לו החז"א בזה"ל "אם כי סכנת נפשות דוחה הכל מכל מקום עניני דת ואמונה אינו נדחה ... הצלה מהרג אינו כדאי בזמן שיש שאלה של הפסד רוחניות ודיעות ..." והוסיף השואל לשאול מה הדין לגבי מי שבטוח שלא יגרר אחריהם אזי ענה על זה החז"א שבזה אין הבדל אפילו לגדול בישראל, ע"כ מתוך לשונו, וישנם עוד מימרות דומות, ואכמ"ל בכל זה.

13 ועל כן מה שיש טוענים ואומרים שלפחות אלה שהם בגדר נושרים ל"ע וכן אלה שיצאו מהשיבות ומסתובבים בשווקים ורחובות והרי הם בין כך יגיעו לאותם הקלקולים שישנם בהצבא ולכן עדיף עבורם שילכו לשם ושם יהיו נעשים לפחות מנומסים וכדו', הם המבלי ומחריבי ומהרסי עולם ומטופשים שאין יודעים בין ימינם לשמאלם ולא רוצים לדעת שהרי כל הבודק את הענין יסודי יודע לו שלא נעשים שם מנומסים אלא אדרבה יורדים שם גם בדברים

הקרירות חוץ ממה שלפי טבע הדברים הרי זה מביא את האדם לעקירת כל המצות שבתורה, (חוץ מזה) הרי זה לבד כבר נחשב (לא רק כעקירת מצוה או אות א' אלא) כעקירת כל התורה כולה וכל היהדות, וזהו הדבר אשר עשה לנו עמלק "אשר קרץ בדרך" ועל זה צוותה התורה לאייבו (כלו) לשנאותו כמבואר בספרי) להממו ולאבדו, כי עיקר שבכל המצות שבתורה וכל היהדות היא שיהיה נעשית עם הלב וכמה שאמרו חז"ל (סנהדרין קו:): "הקב"ה ליבא בעי" נמצא שבזה לבד כבר נעשה האדם מנותק מכל התורה והמצוות ח"ו.

ועל כן כל מי שידו במעל הזה לשתף פעולה ולחתום על הסכם שבחורי ישיבות החלשים שלא מצליחים בישיבות עליהם מוטל ללכת לצבא, וכן הנהלת הישיבות ויהדות החרדית ישיגו להם בחורים כפי מספר שיקבעו להם הממשלה הכפרנית והם (כלומר המנהלים והממונים ורבניהם) יעזרו לממשלה להוציא לאור מזימתם זו ולא זו בלבד אלא גם יסיתו את הבחורים האלה ללכת ועוד יותר מזה שהכינו להם ישיבות מיוחדות בתמיכתם ועצתם של שליחי סט"א עמלק והממשלה להשפיע עליהם השקפה רע זו ללכת לצבא, והרמ"ם והמג"ש וכל עוזריהם ויועציהם שמוליכים שולל את הבחורים האלה עבור ממון הרבה שנותנים להם הרי הם ומוריהם הרי הם מגלים על עצמם שאין להם זיק של נשמה ויהדות בלבם ואין להם שום הרגשה לד' ית' ולתורתו הקדושה והטהורה, אלא נפשם מערב רב וחלקם עם כל המסיתים ומדיחים ומחטיאי הרבים ושורשם בעמלק כמבואר בדברי הגר"א ומקורו בזה הק'.

ואע"פ שהרי הוא סומך עצמו על איזה מורים בעם שמתירים את זה אין זה תירוץ והיתר כלל ולא יעזור לו תירוץ זה בבית דין של מעלה אפילו אם יביא אתו מכתב המלצה מהמורים הללו שסמך על מי שהתיר לו, בכל זאת ידונו אותו על זה וגם ידונו אותו על שהיה דבר זה אצלו שאלה, כי מי שיש לו הרגשה לד' ולתורתו אין דבר זה אצלו שאלה כלל ואם היה לו שאלה בזה אם יש היתר למכור נשמה של יודי לשמד ולהעבירם לשונאי ומשניאי ד' ואת תורתו ומצותיו הרי זה מוכיח שהוא רקוב בלבו ומכיון שהלך לחפש היתר הזדמנו עבורו מן השמים מורה ודיין שהוא מהערב רב כפי המבואר בדברי הזוהר הק' הנ"ל שמאלה שנפשם מהערב רב יהיו מהם גם דיניי ישראל באחרית הימים, וזה כפי הכלל שאמרו חז"ל בשבדרך שאדם רוצה ללכת מוליכין אותו.

וה"ז דומה למה שכתוב בתוה"ק (דברים י"ג ב) "כי יקום בקרבך נביא וגו' לאמר לכה ונעבדה אלקים אחרים וגו' כי מנסה ד' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ד' " וגו' ומבואר בחז"ל שאפילו אם יהיה הנביא המטעה בזה שהוא מוחזק לנביא אמת בכ"ז כאשר אומר כדבר הזה אסור לשמוע אליו וחייבים להרגו ולבערו מן העולם כמבואר בפסוק, וז"ל הספורנו שם, אע"פ שהיה אותו נביא אצלך אדם חשוב ונורא... תבטל יראת הנביא מפני יראת הקל ית', עכ"ל, וכל זה פשוט וברור בלי שום פקפוק.

ויש לפתוח עינים ולדעת ולהבין שכל השקפה ושיטה זו ושאר ההשקפות הפסולות כולל גם לימוד המכללות והשכלתם והאקדמי' וכו' הרי זה המשך מהמשכילים הארורים שבמאתיים שנה האחרונים שהם חריובו והרסו

את כל הכלל ישראל והביאו את ההתבוללות ההחלטית לכולם, וכמו שבזמנם חריומו והפרידו אותם הגדולי עולם והוציאו אותם מתוך הכלל והפרידו את כל הקהלות הקדושות מהם, וכמו כן היה מן הראוי לעשות גם היום וביתר שאת מכיון שהיום הסכנה יותר גדולה להיות נמשכים אליהם ח"ו מכיון שנלכדו במצודתם גם הרבה בני תורה ומורים בעם ואין ההמון בעלי דיעה רחבה שיבינו מעצמם ממי להזהר שלא להתחבר אליהם ולא להיות נשפע מהם ובפרט צעירי הצאן שלא יודעים בין ימינם לשמאלם טועים ונמשכים אחריהם מאד מכיון שבחצונותם אין הבדל ביניהם ובזה המצב הרבה יותר גרוע מבזמנים שלפנינו שהיה סוף כל סוף ניכרים קצת גם בחצונותם ועל כן עלינו להרים קולינו ברעש גדול צאו ממחנינו תתרחקו ותתפרדו מאתנו ומבנינו ובנותינו ואל תקלקלו אותם ואותנו ח"ו.

ויש לדעת ששפה זו שהם מדברים בה היום שהם באים רק להציל ולתקן המצב שבלעדם ובלעדי פשרותם יהיה עוד יותר גרוע וכו' הרי זה בדיק השפה שבה דברו המשכילים שמלפני מאתים שנה, ולכן מובן וניכר מאד הדבר שאלה שמדברים כך היום הם בעצם אותם הנפשות של המשכילים של פעם, והרי זה כמו שנתבאר לעיל שזה מה שעתיד להיות בזמן הבריור שהם בעצמם יגלו קלונם ורקבונם, ויש לראות בזה דבר נפלא שאע"פ שהם היום משתמשים בכל יכולתם להתחפשות ולהסתיר רקבונם וקלקולם ופרצופם האמיתי ולכן שינו צורתם קצת משפתם של המשכילים הראשונים של פעם ומדברים הכל בשפת התורה ויראת שמים וישנם גם כאלה שהם כשלעצמם מחמירים ומהדרים בכל המצות אפילו עם קצוניות, אמנם בכל זאת מכיון שמשמים נקבע שהם מוכרחים לגלות קלונם באיזה שהוא צורה (וזה בזכות ובכח פעולתו של אהרן כנ"ל), לכן ישנו תמיד על כל פנים איזה דבר או איזה מלה שיאמרו שעל ידה תהיה ניכרת הרקבון שהיא מוסתרת בתוך לבם, ומי שרוצה ואוהב ומבקש את האמת יבין על ידי כן את אמיתת מציאותם.

אמנם מי שמבקש ואוהב את השקר הוא לא ימצאנה ולא ירגיש אפילו כאשר השקר תהיה בולטת מאד וכמבואר בתנא דבי אליה (...) שמי שהולך עם השקר נותנים לו מלאך של שקר, ע"ש, ונתבאר אצלנו (במק"א) שענין המלאך הוא כדי שאפילו כאשר פעם ירצה אדם זה לדעת את האמת לא יתגלה לו ולא ימצאנה וכמו כן לפעמים אפילו במקום שהשקר גלוי ולפי דרך הטבע הרי זה בולט ואפשר להכירו בקל בכל זאת לא יראנה ולא יכירנה (וזה נעשה דוקא ע"י מלאך מכיון ענין שמעל מדרך הטבע).

וי"ל ד שעל כל הנסיונות הללו שנתבארו כאן, על זה רמז בלעם בנבואתו כמ"ש (במדבר ל"ד כ"ג) "אוי מי יחיה משומו אל" ובזוהר הק' הוסיף אשרי מי שיחיה אז ויעמוד בהנסיון הקשה, כי אז יזכה לכל הטוב הצפון שעין לא ראתה ואשרי חלקו בעולם הבא אכ"ר.

נא לבא לעזרתינו ולהיות שותף לויכוי הרבים
לתרומות ונדבות ולהוראת קבע
02-537-5704 פקס 02-650-1067
בארה"ב 917-873-1181 347-885-7700

אפשר לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א
בקול תהלות ישראל
718-770-3678 בארה"ב 02-544-0-544